

Uvodnik

Drago Štoka

Žive naj vsi narodi...

Vsem povojnem času se še ni zgodilo, da bi se trije predsedniki dobili na skupnem srečanju. To so na dan 90-letnice požiga Narodnega doma v Trstu (13. julija 1920) storili predsednik Italije Giorgio Napolitano, predsednik Slovenije Danilo Türk in predsednik Hrvaške Ivo Josipović. S tega vidika je to srečanje bilo zares pomembno, dejal bi kar zgodovinsko. Tudi izjava treh predsednikov na dan pred srečanjem je vredna globokega razmisleka. »Naša navzočnost naj priča o trdni zavezi, da tisto, kar danes združuje, prevlada nad tistim, kar nas je boleče delilo v burnem zgodovinskem obdobju, ki so ga zaznamovale vojne med državami in narodi.« Tako trije predsedniki v skupni izjavi.

Veliki koncert na trgu Edinosti v Trstu je pod vodstvom Riccarda Mutija (okrog 10 tisoč poslušalcev) to hrepenenje in to pričakovanje podčrtal tudi z igranjem treh državnih himen, ki jim je množica dolgo ploskala.

Vpis v posebno spominsko knjigo v Narodnem domu v Trstu s strani treh predsednikov je podčrtal veliki pomen skupnega srečanja.

Smo Slovenci v Italiji s tem lahko zadovoljni?

Nekateri bodo rekli, da ne, ker so si pač od italijanskega predsednika pričakovali še kaj več kot to, recimo jasne obsodbe fašizma in vsega tega, kar je temu režimu sledilo. Te jasne obsodbe seveda ni bilo!

A dogodek je za nas vse kljub temu zgodovinsko važen, saj je odprl novo stran v našem skupnem prizadevanju za mir, za iskren dialog, za mirno sožitje med tu živečima narodoma. Dogodek v Narodnem domu in potem na trgu Edinosti je vsem našim pričakovanjem (tudi doslednemu izvajanju zaščitnega zakona, zvestobi ustavnim načelom, spoštovanju mednarodnih pogodb itd.) dal neke nove smernice.

Dejstvo je, da je pri tem zgodovinskem dogodku bil del tržaške desnice povsem od strani, odtrgan in izoliran. Te ni bilo niti na polaganju venca pred spomenikom Exodusa pred tržaško železniško postajo, medtem ko je bil prostor pred Narodnim domom v Trstu z vsemi stranskimi ulicami nabito poln naših zavednih slovenskih ljudi.

Teško bi si zamislil globljo in učinkovitejšo proslavo ob 90-letnici požiga Narodnega doma v Trstu od te, ki je bila 13. julija letos v prisotnosti treh predsednikov naših treh obmejnih držav.

Kako prijetno in slovesno je slovenska himna izzvenela na trgu Edinosti s svojim pomenljivim sporočilom: Žive naj vsi narodi...

Morda bodo mladim rodovom namenjeni boljši časi od onih, ki so jih v prejšnjem stoletju bili prisiljeni dati skozi naši predniki.

Dejstvo pa je, da je za pravi umetniški mozaik nujno potreben vsak najmanjši kamenček.

Smo tak mozaik s skupnimi močmi zares začeli ustvarjati 13. julija letos, točno na dan 90-letnice požiga našega osrednjega kulturnega hrama – Narodnega doma v Trstu?

Trdno verjamem, da je tako.

Trije predsedniki v Trstu

Foto Kroma

Prihodnost bo povedala, ali je bil to zgodovinski dan

“Tudi za celotno Evropo. Poudarjam pa še to, in sicer, da se ti veliki dogodki vršijo ob kulturi, mislim namreč na nocojšnji koncert, na katerem bodo sodelovali glasbeniki in pevci iz Slovenije, Hrvaške in Italije. Le na kulturi se lahko razvije vedrejšje sožitje med narodi”. Kaj pa prof. **Samo Pahor**, ki je s somišljeniki društva Edinost držal transparent z zahtevo po spoštovanju načel italijanske ustave? “Prisostvujemo pravi farski. Kako se lahko spraviš za preteklo prizadejano trpljenje, če se danes ravnaš z manjšino po istem kopitu, kot so fašisti nekoč? Kakšen pomen ima današnje srečanje, če tržaška občina ne dovoljuje, da bi na pročelju škedenjskega etnografskega muzeja postavili dvojezično tablo? Kaj delamo sploh tukaj, če tržaški podžupan grozi s kazensko ovadbo samo zato, ker si je nekdo ‘upal’ na Opčinah postaviti dvojezično tablo s slovenskim napisom Trst, in to na območju, ki ga za dvojezičnega določa dekret predsednika republike iz leta 2007? Ali je to država, o kateri govori ustava?” Nekdanji predsednik Kmečke zveze **Alojz Debelis** pa takole: “Končno je italijan-

tudi za celotno Evropo. Poudarjam pa še to, in sicer, da se ti veliki dogodki vršijo ob kulturi, mislim namreč na nocojšnji koncert, na katerem bodo sodelovali glasbeniki in pevci iz Slovenije, Hrvaške in Italije. Le na kulturi se lahko razvije vedrejšje sožitje med narodi”.

Kaj pa prof. **Samo Pahor**, ki je s somišljeniki društva Edinost držal transparent z zahtevo po spoštovanju načel italijanske ustave? “Prisostvujemo pravi farski. Kako se lahko spraviš za preteklo prizadejano trpljenje, če se danes ravnaš z manjšino po istem kopitu, kot so fašisti nekoč? Kakšen pomen ima današnje srečanje, če tržaška občina ne dovoljuje, da bi na pročelju škedenjskega etnografskega muzeja postavili dvojezično tablo? Kaj delamo sploh tukaj, če tržaški podžupan grozi s kazensko ovadbo samo zato, ker si je nekdo ‘upal’ na Opčinah postaviti dvojezično tablo s slovenskim napisom Trst, in to na območju, ki ga za dvojezičnega določa dekret predsednika republike iz leta 2007? Ali je to država, o kateri govori ustava?” Nekdanji predsednik Kmečke zveze **Alojz Debelis** pa takole: “Končno je italijan-

ska oblast priznala, da nam je bila pred 90 leti storjena huda krivica. Upamo, da bo ta dogodek pomenil začetek drugačnega obravnavanja naše manjšine s strani italijanskih oblasti”. Upravitelj info centra v Narodnem domu **Robi Jakomin** se je veselil dejstva, da “so trije predsedniki počastili najprej naš Narodni dom in šele nato obeležje ezulskih beguncev. Sicer pa nisem prepričan, da bo ta dogodek sam na sebi pripomogel k dokončnemu razčiščenju starih zamer”. Tržaški pokrajinski tajnik SSK **Peter Močnik** je bil zadovoljen zlasti s simbolnim vidikom celotnega protokola: “Še nikoli nismo bili deležni obiska in počastitve spomina na požig Narodnega doma vseh treh predsednikov obmejnih držav. Prepričan sem, da v smisel takih dejanj lahko nedvomno verjamemo. Res pa je tudi, da današnji dan pomeni le začetek na novo osnovane sprave, ki mora potekati po jasno začrtanem postopku, takem, kakršnega so bili sposobni na evropski ravni na Češkem, Poljskem in Nemškem. Napolitano bi se po temtakem moral za prizadejano zlo opravičiti v slovenskem parlamentu”. Škedenjski kaplan msgr. **Dušan Jakomin** pa je bil mnenja, da je šlo za zgodovinski trenutek, v upanju, “da bodo naši politiki dejansko uresničevali smisel njihovih besed in udejanjali to, kar čutijo slovenski, italijanski in hrvaški narod. Politiki naj torej sprejmejo glas ljudstva”!

/ stran 10

Jubilej društva rojakov v Parizu

Sredi junija so v francoski prestolnici obeležili 50-letnico Društva Slovencev v Parizu

8

Zbrana dela Stanka Jericija

Dr. David Bandelj o projektu Zdrženja cerkvenih pevskih zborov - Gorica

9

Zasedal je Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij O Narodnem domu, šoli Komel in drugih temah

V sredo, 14. julija, je v Čedadu zasedal Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij; glavna točka je bila posvečena glasbeni šoli Emil Komel, njenemu delovanju in potrebam. Predsednik SSO Drago Štoka je v svojem poročilu podčrtal pomen obiska predsednikov Slovenije, Italije in Hrvaške v tržaškem Narodnem domu in pred spomenikom eksodusu pred železniško postajo, pa tudi večernega koncerta *Poti prijateljstva* z dirigentom Riccardom Mutijem. Ti dogodki so prinesli novo vzdušje v tržaško stvarnost; globoki sta tudi sporočili po preseganju zgodovinskih delitev in ustvarjanju skupnih sinergij za primerno

uveljavitev tega prostora v EU. SSO zato upa, da bo simbolnemu dnevu sledilo veliko konkretnih dejanj za skupno dobro in, primerno sožitje. SCGV Emil Komel sta predstavljali predsednica Mara Črnic in organizacijska tajnica Alessandra Schettino. V strnjem posegu je bila podana slika današnjega stanja goriške glasbene šole, ki je nastala v Gorici leta 1901 in imela prvotni sedež v Trgovskem domu. Povojna obnova se je začela leta 1953 in je temeljila na prostovoljnem delu skupine goriških Slovencev, ki so verjeli v pomen glasbe in glasbene vzgoje pri ohranjanju in razvoju narodne zavesti. Prva finančna sredstva je šola pridobila

po letu 1990. Temu so botrovali osamosvojitve Slovenije pa priznanje Dežele FJK in odobritev zakona 38/2001. Ta sredstva so do danes ostala v bistvu nespremenjena, medtem ko je SCGV Komel začel rasti in se uveljavljati v celotni goriški pokrajini ter čezmejnem prostoru. Danes je to - po številu vpisanih gojencev - največja glasbena ustanova na Goriškem. V letošnji sezoni 2009/2010 je dosegla rekordnih 400 gojencev, ki so glasbeni pouk obiskovali na goriškem sedežu šole in podružnicah v Devinu, Doberdolu, na Vrhovcu, na Plešivem. Za gojence je skrbelo skupno 41 uslužbencev (9 rednih in 34 honoriranih profesorjev ter 2 tajnici), med katerimi seveda izstopa profesor klavirja Sijavuš Gadžijev, ki vodi poseben tečaj za nadarjene učence in podiplomski študij. Vedno bolj se v sklopu šolskega delovanja uveljavlja glasbeni projekt *Snovanja*, ki redno poteka od leta 2006, na katerem v glavnem nastopajo gojenci glasbenega centra. Ob tem gre dodati še številna čezmejna in deželna sodelovanja, projekt Interreg "Musica in", poletne tečaje, publikacije, predšolsko glasbeno vzgojo in koncertno sezono v sodelovanju s KC Lojze Bratuž ter Združenjem cerkvenih pevskih zborov.

/stran 3

Štoka in Pavšič predsednikom

Spoštovani gospod Predsednik!

Čutiva prijetno dolžnost, da se Vam osebno še posebej zahvaliva za dar, ki ste nam ga vsem podarili 13. julija v Trstu, ko ste pred velikim koncertom na Trgu Zedinjenja Italije želeli obiskati Narodni dom v središču mesta in izraziti ob tem svojem obisku globoke misli in želje v posebno spominsko knjigo.

Bil je to velik dan za vse naše ljudi, saj ste tudi s prisotnostjo pred spomenikom Exodusu hoteli poudariti, da je končno napočil za vse čas miru, medsebojnega odpuščanja, resnične sprave in vzpostavitev iskrenega človeškega in političnega dialoga med tu živječima narodoma.

Še enkrat prisrčna zahvala v prepričanju, da smo začeli skupaj graditi nov dom, ki bo lepši za vse, predvsem za mlade rodove, ki hrepenijo po tem novem skupnem domu v naših treh obmejnih državah, po Evropi in po vsem svetu. / Dr. Drago Štoka (predsednik SSO), Rudi Pavšič (predsednik SKGZ)

Stališče deželnega svetnika SSK Igorja Gabrovca

Novellijev predlog skregan z logiko

Deželni svetnik Berlusconijeve stranke Roberto Novelli iz Čedadu se je pred dnevi ponovno pojavil s predlogom, ki je jasno usmerjen proti slovenski narodni skupnosti v naši deželi. Novelli zagovarja tezo, da naj bi bili Slovenci deležni previsokih finančnih dotacij in torej nekako privilegirani z ozirom na število pripadnikov. Zaradi tega zahteva preštevanja vseh "jezikovnih skupnosti", kar naj bi naposled prevesilo finančne podpore v večjo korist furlanske skupnosti, ki naj bi, tako Novelli, štela preko pol milijona govorcev.

Pri svojem razmišljanju Novelli očitno spregleda dejstvo, da je fi-

nanciranje slovenske narodne skupnosti v FJK vezano na različne kriterije in parametre, saj slovi na italijanski ustavi, na mednarodnih sporazumih in nazadnje tudi na dveh državnih zakonih, katerima se je pred leti pridružil še deželni. Nobeden od teh ne predvideva preštevanja manjšine in tudi ne omenja števil pripadnikov kot parameter za financiranje njenih dejavnosti. Ko bi nas prešteli, bi najbrž prišli do zaključka, da se je število pripadnikov slovenske narodne skupnosti v šestih desetletjih krepko zmanjšalo. To bi bil jasan dokaz, da so bila vsa načela o varstvu manjšine kršena in da se je v povojnih desetletjih na našem

t. i. etničnem teritoriju slovenska prisotnost okrnila. Morda bi se našel tudi kdo, ki bi ta pojav upravičeno označil kot etnično čiščenje. Ne zaskrblja torej predlog o preštevanju, ki bi bilo v normalnih pogojih morda tudi sprejemljivo. Zaskrblja pa dejstvo, da bi bilo preštevanje v danih okvirih po vsej verjetnosti usmerjeno v nižanje dosedanje ravni zaščite. To pa je protizakonito in po svoje tudi prevratniško.

Kolega Novelli najbrž ni pomislil, da je potreba po varstvu oz. zaščiti neke skupnosti pravzaprav obratno sorazmerna z njenim obsegom. Močna in samozadostna skupnost načelno ne potrebuje bistvenih varstvenih posegov. Z drugimi besedami: manj nas je, bolj bi morala država vlagati v zaščito in promocijo našega jezika in kulture. Težave so, ker se dogaja prej nasprotno. Zakoni niso spoštovani, finančnih dotacij je vedno manj in specifične potrebe manjšinske skupnosti (primer je šolska reforma) niso upoštevane.

Trije predsedniki so 13. julija v Trstu naši deželi in njenim raznolikim družbenopolitičnim komponentam ponudili zgled, neko vizijo, da je lahko boljša prihodnost mogoča. Na spominskih svečanostih pred Narodnim domom in obeležjem istrskim ezulom ni bilo političnih predstavnikov iz nekdanje stranke Nacionalnega zavezništva. Ni jih bilo niti na sijajnem večernem koncertu na Velikem trgu. Sledili so Menijevemu pozivu k bojkotu. Deželni svetnik Novelli nam s svojim predlogom dokazuje, da je ta diktat večplasten in s tem dejstvom se bomo morali še dolgo soočati.

Tržaško pokrajinsko tajništvo SSK o obisku treh predsednikov Spoštovanje manjšinskih pravic je korak na poti sprave

Slovenska skupnost pozitivno ocenjuje tržaški obisk predsednikov Slovenije, Italije in Hrvaške ob priliki koncerta prijateljstva maestra Mutija.

Nadvse pomembno je, da so vsi tri predsedniki stopili pred Narodni dom in se poklonili ter tako priznali gorje, ki ga je storila fašistična Italija nad našo manjšino z dvajsetletnim terorjem. Zgodilo pa se je na obletnico dogodka, katere se je SSK že pred časom redno spominjala.

Požig Narodnega Doma je bil vnaprej organiziran, kot dokazuje istočasno opustošenje gospodarskih objektov in odvetniških pisarn - od katerih le bivša Vilfanova še deluje -, in je predstavljal samo napoved likvidacije več tisočev družtev in podjetij ter ropanja slovenskega narodnega in zasebnega premoženja.

Dvajsetletno preganjanje slovenskega naroda, z uradnim etničnim čiščenjem s strani državnega režima in aparata, pa ne more biti istoveteno s pojavom povojnih

pobojev, ki so se pripetili v naših krajih in ki ostajajo vsekakor tragičen in nasilen dogodek, kot ga

Foto IG

je točno uokvirila medvladna zgodovinska komisija v svojem znanem poročilu.

V danem kontekstu je pa razumljiv poklon osebam, med ka-

terimi niso bili samo Italijani, ampak tudi Slovenci in Hrvatje, ki so zapustile svoje kraje po letu 1945. Lepo bi bilo, ko bi se spominjali tudi eksodusu Slovencev iz naših krajev, ko so prešli pod italijansko upravo leta 1918.

Obisk treh predsednikov na simbolnih mestih ni še sprava, čeprav predstavlja pomemben korak k spravi med tu živječimi narodi. V evropski tradiciji sprava ima drugačen pomen in pozna drugačne postopke, kot sta dokazali Nemčija in Češka. Upajmo, da bo do tega kdaj prišlo tudi pri nas.

Nedvomno je tržaško ozračje danes boljše kot v preteklosti, saj je omenjeni obisk verjetno spravi v rotornico zgodovine osebe kot so podtajnik Menia.

Slovenska Skupnost zato sedaj pričakuje, da bodo italijanske oblasti na državni in krajevni ravni spoštovale manjšino in izvajale njene pravice. Kar bi bil jasan in praktičen korak na poti sprave.

Peter Močnik

Goriška občina je spet pozabila na slovenščino...

V teh dneh poteka selitev goriškega ekološkega otoka za zbiranje mestnih odpadkov iz mestne četrti Madonnina del Fante v goriško industrijsko cono, ki spada pod Štandrež. Lokacija je začasna, ker bodo v prihodnje za nekdanjim upepeljevalnikom zgradili nov center za zbiranje odpadkov, ki bo spoštoval obstoječo zakonodajo. Ekološki otok upravlja družba Iris, kjer ima občina Gorica večinski delež.

Tipično za vsako preselitev je, da se kaj pozabi oziroma spregleda. Tako se je zgodilo tudi tokrat, saj ni nikjer ne duha ne sluha o slovenščini. Tako goriška občina kot družba Iris sta verjetno "spregledali", da je območje, kamor so namestili ekološki otok, vključeno v seznam, kjer se izvaja vidna dvojezičnost na osnovi 4. in 8. člena zakona 38/01. Kakšen izgovor bodo našli tokrat?

Pokrajina Gorica podprla "zakon za Sovodnje"

Na zasedanju goriškega pokrajinskega sveta 19. julija je bil na dnevnem redu tudi t. i. "zakon za Sovodnje". Zakonski predlog si prizadeva, da bi Dežela FJK namenila Sovodnjam prispevek za urbanistično ureditev vaškega središča. "Zakon za Sovodnje", ki je bil soglasno izglasovan na zadnjem zasedanju sovodenskega občinskega sveta, je predstavil predsednik Pokrajine Enrico Gherghetta, ki je poudaril, da bodo ravno Sovodnje najbolj pod udarom zaradi gradbenih del pri širitvi avtocestnega odseka Štandrež-Vileš. Levosredniska večina (12) je zakon strnjeno in odločno podprla; desnica (4) je glasovala proti, v svojih protipredlogih pa je uporabila tudi nekaj neprimernih opazk glede narodne sestavo sovodenskega prebivalstva. Zasedanju je prisostvoval tudi pokrajinski tajnik SSK Julijan Cavdek, ki je pri odobritvi izrazil svoje zadovoljstvo in upanje, da bo deželna uprava zakonski predlog le osvojila in namenila Sovodnjam primerno odškodnino.

Povejmo na glas

Izjemno dejanje treh predsednikov

Kar so prejšnji teden udeležili predsedniki Slovenije, Italije in Hrvaške v Trstu, je nedvomno izjemno svetla stran zgodovine. Zgodovina je sicer polna temnih dogodkov, kot so spopadi in vojne, zato se velja toliko bolj prepustiti veselju, kadar pred nami zasije takšna stran, ki govori o prijateljstvu med narodi, o sočutju do tragedij preteklosti in predvsem o sočutju do vseh prizadetih brez razlike. Trpljenje Slovencev, Italijanov in Hrvatov je končno priznано in upoštevano v enaki meri, kar šele odpira vrata tisti prihodnosti, ki se ji pravi prihodnost sodelovanja in v kateri ni več zadržanih zamer, ki sicer leta in desetletja zastrupljajo življenje. Veliki umetnik Riccardo Muti je dal trem sodenjim državam enkratno priložnost, ki so jo Danilo Türk, Giorgio Napolitano in Ivo Josipović izkoristili na najboljši možni način. In to nikakor ni bilo lahko, saj vsi dobro vemo, kako težko je pozabiti udarce, ki so nam jih prizadejali drugi, kako težko je pogrešati svoje bližnje, katerih smrt so zakrivilli drugi. Kako torej zares odpustiti nekdanjemu nasprotniku, ki je našim bližnjim zadal muko trpljenja, muko begunstva in celo nešteto grobov? In ker je v tem smislu odpustiti tako rekoč nemogoče, se bolečina trdovratno oklana in z njo zvrčane krivde na druge, dokler slednjic ne prevlada mržnja, iz katere ni izhoda: zanimajo me le moje žrtve, le njihov spomin častim, žrtve drugih me ne brigajo in v odnosu nanje izražam svojo brezčutnost

tako, kot da jih ni in jih ni nikoli bilo. In zlepa ni mogoče premakniti te otrdelosti, zaradi katere nad nami ves čas lebdi zlovesča senca preteklosti, ki vedno znova odpira komaj zaceljene rane. Trije predsedniki pa so si upali presekat ta voz, ki je napajal enostransko razumevanje tragičnih dogodkov, ki vidi krivce le v drugih, lastne žrtve izrablja za še večjo mržnjo, pri tem pa pozablja na svoj delež. In tako so se predsedniki poklonili našemu Narodnemu domu, ki ob 90-letnici ni mogel doživeti lepše počastitve, in obiskali še spomenik eksodusu Istranov, Rečanov in Dalmatincev. Ali kot je pomenljivo izjavil italijanski predsednik Giorgio Napolitano, "naša dolžnost je gledati naprej", se pravi razbremeniti sedanje in prihodnje generacije teže največje tragedije človeka, ki se ji pravi vojna in ni strašna samo tedaj, kadar dobesedno traja, ampak tudi kasneje s svojimi posledicami, ki se lahko nikoli ne končajo. In znotraj tega resnično velikega dogodka, ki je uveljavil moč človečnosti - slednja vedno v enaki meri upošteva sebe in druge - je zaslužno zadoščeno doživela tudi slovenska narodna skupnost v Italiji, smo zadoščeno doživeli mi, saj smo bili ves čas pričevalci iskrene želje, ki naj oplemeniti tukajšnje stičišče narodov z lepšo in svetlejšo prihodnostjo. Se pravi z dozorilim pogledom na vse težko in hudo, pogledom, ki vsem odpira obzorje lepšega in globljega medsebojnega razumevanja in zaupanja.

Janez Povše

Na dnu...

POGOVOR Silvo Šinkovec, ustanovitelj šol za starše v Sloveniji

Sodelovanje med šolo in starši

Šolsko leto je za učence že daljni spomin in seveda tudi šolske prireditve, ob katerih so starši pripravili zakuske za prijetno druženje ob koncu šolskih dejavnosti. Ali to spada tudi k sodelovanju med učitelji in starši? Toda če se sodelovanje kaže le ob teh priložnostih, pomeni, da pravega sodelovanja ni. Pedagogi pravijo, da bi bilo bolj koristno, če bi na pravi način svetovali staršem, kako je treba vzgajati otroke in jim pomagati, da se razvijajo v odraslo in odgovorno osebnost. Raziskave kažejo, da vzgojno delo staršev daje sadove, "le ko od blizu sledijo vzgojnemu procesu svojih otrok". Raziskave nadalje kažejo, da starši mnogo bolj učinkovito vplivajo na učni proces otrok kot pa sama šola. Na razvoj branja vpliva šola le 31%, starši pa 66% ali celo več. Res pa je, da so ljudje včasih verjeli, da se bodo otroci vedli pravilno, če jih bodo odrasli stalno in odločno opazovali, da se vedejo "grdo". Danes to enostavno ne deluje več. Po drugi strani se veliko staršev pritožuje ravnatelj, češ da so profesorji prezahtevni, krični, da je šolski red prestrog itd. Otroci se v ogledalu staršev hitro prepoznajo in se začnejo sami sebi smiliti in iskati izgovore, kot so: slabo razlagajo, nič ne razumem; nič nam ne dovolijo itd. Ravnatelj se potem obrača na profesorje, naj spremenijo metode. Tako ravnatelj tudi škoduje, ne šoli ne profesorjem ne staršem samim, ampak otrokom. Otroci se tako naučijo iskati izgovore, namesto da bi se bolj potrudili in učili. Toda starši bodo najbolje pomagali otroku, če ga bodo spodbujali, mu dajali pogum in mu z nasveti pomagali, kako naj sam rešuje težave, namesto da bi ga na vse načine zagovarjali. V Sloveniji že več let obstajajo t. i. šole za starše. To so srečanja, ki potekajo v mnogih šolah in nu-

dijo možnost za življenjsko izobraževanje, sodelovanje pri vzgoji, pri osebnem zorenju, učenju komunikacije in pri preventivno vzgojnem delu. Eden izmed voditeljev in ustanoviteljev teh šol z veliko izkušnjami zaradi šolskega svetovalnega dela, zaradi vodenja duhovnih vaj in seminarjev za starše na Škofjiski klasični gimnaziji v Ljubljani je Silvo Šinkovec, teolog, defektolog in magister psihologije. Pred kratkim je imel tečaj za starše v župnišču v Šempetru pri Novi Gorici o čustveni pismenosti. Staršem (a tudi učiteljem) je ob uvodu tečaja povedal, da se lahko naučimo biti inteligentni glede svojih čustev in uporabljati to inteligentnost v vsakdanjem življenju. Postavili smo mu nekaj vprašanj, na katera je prijazno in izčrpno odgovoril.

Kako deluje pravzaprav šola za starše? Ali so to seminarji, ki so po šolah? So nekakšna pomoč staršem? Kako potekajo pogovori?

Šola za starše je oblika vseživljenjskega učenja za starše. Gre za izobraževanje, da bi se starši bolje opremili za svoje starševsko poslanstvo. Vprašanj o vzgoji ne manjka, za starševstvo se pa starši niso nikjer pripravljali. Šole za starše potekajo v Sloveniji po šolah, vrtcih in župnijah, včasih jih organizirajo lokalne akcijske skupine, ki delujejo preventivno proti zasvojenosti. Mi izvajamo šole, ki imajo šest srečanj, včasih smo jih imeli tudi osem. Nekateri drugi imajo le dve, tri ali štiri srečanja. Če je program nekoliko daljši, se seveda da ustvariti proces učenja, da od informacije preidemo tudi do oblikovanja novih drž, nove kulture starševstva. V vseh teh letih se je zvrstilo veliko programov: vzgoja za medije, spolna vzgoja, vzgoja za demokracijo, postavljanje meja, različne družinske kulture, naj-

večkrat pa smo ponovili program o samospoštovanju, zadnje čase pa tudi o inteligentnih čustvih.

Kako in kje so nastale šole za starše? Ali potekajo v Sloveniji že veliko let? Kdo jih vodi? Pri nas v Italiji predstavljajo nekaj novega. Poznam seminarje za starše, vendar se mi zdi, da to ni isto.

Šole za starše sem najprej srečal v Španiji, na jezuitskih šolah, pa tudi na drugih. Poleg nekaj posameznikov, voditeljev šol, ki sem jih osebnostno srečal, sem odkril dve reviji, ki izhajata samo zato, da s članki ustvarjata gradivo, ki ga starši uporabljajo v svojih šolah. Obstaja vrsta knjig o šoli za starše, v katerih se najdejo vsebine in metode dela. Iz španske izkušnje sem prenesel šolo za starše na Škofjisko klasično gimnazijo v Ljubljani. Na tej gimnaziji sem štirinajst let izvajal šolo za starše. Isto metodo dela smo prenesli na druge šole. Preko Radia Ognjišča, revije Vzgoja in drugih medijev smo zamislili o šoli za starše prenašali na druge strokovne delavce. V nekaj letih se je razvilo pravo gibanje. Na primer, voditeljica urada za preprečevanje zasvojenosti v mestni občini Ljubljana mi je pred nekaj leti povedala, da je bil takrat v Ljubljani 90% vrtcev, ki so imeli neke vrste šole za starše, 50% osnovnih in 25% srednjih šol in gimnazij. Ker so izvajali zelo različni, so tudi teme in pristopi v teh šolah zelo različni. Pomembno je, da si starši in šole vzamejo čas, da razmislijo o sebi, o mladostnikih in se učijo bolj kakovostnih odnosov. Trudimo se, da na naših šolah niso samo predavanja, ampak uporabljamo aktivne metode dela (povzetki prebra-

ne literature, pogovor v paru in v skupini, igre vlog, okrogla miza itd.).

Raziskave kažejo, da vplivajo starši bolj učinkovito na učni proces otrok kot pa sama šola. Ali se vi strinjate s tem? In kako šola lahko pritegne starše k sodelovanju?

Odnos družina – šola je ključne-

na svojem programu tudi izobraževanje za sodelovanje s starši. Žal, tega danes ni. Na fakultetah v Sloveniji o družini in sodelovanju s starši bodoči učitelji ne zvedo veliko. Srečal sem profesorico v Salamanci, ki je že v sedemdesetih letih videla to težavo in na svoji fakulteti predlagala poseben predmet, družinsko pedagogiko. Svoje študentske opremijo z znanjem za profesionalen stik s starši. Tako ti učitelji niso prepuščeni le svoji intuiciji in dobri volji. Kajti vsak učitelj ima nekaj telefonskih klicev staršev vsak dan, nekaj osebnih pogovorov vsak teden in nekaj sestankov in srečanj s skupinami staršev vsako leto. Na to delo mora biti pripravljen. Tudi o tem smo že pisali v reviji Vzgoja, pa bomo še morali, da bodo odgovorni zaznali vprašanje in tudi kaj postorili v programih izobraževanja bodočih učiteljev. O družinski pedagogiki je govoril že stari Pestalozzi.

Velikokrat se učitelji in profesorji pritožujejo, da starši večinoma prihajajo na pogovor z namenom, da bi branili svoje otroke ali da bi se prepirali! Kaj mislite na to?

Ravno na to sem mislil, ko sem govoril, kako pomemben je partnerski odnos med učitelji in starši. Če starši in učitelji sodelujejo, bodo največje koristi imeli otroci. Če ne sodelujejo, če se prepirajo ali celo tožijo na sodišču, bodo 'ta kratko' potegnili otroci. Za učno napredovanje in za osebnostni razvoj, kar je še bolj pomembno, je zelo važno, da se odrasli med seboj pogovorijo in dogovorijo o skupnem nastopu in ciljih. Ne gre za to, da bi iskali krivce, gre za to, da iščemo vzroke za slabe odnose in da jih skušamo odpravljati. Dokler bo v šoli najbolj pomembna ocena, se bodo učenci in starši pritoževali. Ko bodo starši, učenci in učitelji soglašali, da so ocene drugotnega pomena, bodo lažje sodelovali. Kaj je to 'strogost'? Vsi imamo radi vrhunske uspehe v športu. In vsak trener ve, da le z garanjem, stalnim in dolgotrajnim trdim delom športnik lahko pride v kakovostni razred. Tudi na področju znanja ne gre drugače. Le jasni cilji, vsakdanje delo, dovolj velika zahtevnost, red in disciplina (ne samo zunanja, ampak predvsem notranja) pri-

našajo visoke rezultate. Starši se bodo morali tudi odločiti, kaj od šole pričakujejo. Nekateri starši vidijo povsod preobremenjenost, drugi pa premajhne zahteve. Ovisno je od njihovih pričakovanj.

V časnikih večkrat beremo, da hočejo starši imeti vedno več besede pri odločanju o prihodnosti otrok, zato nastajajo vedno nova združenja staršev in število predstavnikov staršev narašča tudi v državnih preiskovalnih komisijah, v komisijah za odločanje televizijskih programov itd.

Starši so prvi vzgojitelji otrok. Ni so pa edini. Starši so za svoje otroke odgovorni, nimajo pa posestniške pravice do otrok. To je pomembno. Zato je lepo videti, da hočejo starši imeti večjo vlogo v vseh segmentih družbe, v kateri se njihovi otroci vključujejo. Starši, ki jih motivira notranja odgovornost, dobro delujejo. Seveda so pa tudi starši, ki vidijo povsod strahove, ki čutijo pritisk tam, kjer jih ni, starši, ki bi radi dominirali tam, kjer ni njihovo vprašanje in tudi kaj postorili v programih izobraževanja bodočih učiteljev. O družinski pedagogiki je govoril že stari Pestalozzi.

V sedemdesetih in osemdesetih letih je prevladovala permissivna vzgoja, učinke katere še zdaj občutimo: starši smo zmedeni in večkrat ne znamo odmerjati otrokom meje in s tem morda jim tudi ne znamo posredovati pravih vrednot. Posledica je, da je mladina stalno v konfliktu s starši, šola in sama s sabo! Kako lahko pomagamo staršem in otrokom? Permissivnost se je rodila kot reakcija na avtoritarno vzgojo.

/stran 5
Karlo Nanut

Prejeli smo Pojasnilo na pripombi Borisa Perica

Členjeno uredništvo!
V pismu bralcev, ki ga je Novi glas objavil 8. t. m., predsednik družbe KB 1909 Boris Peric izraža dve pripombi na račun izjav, ki sem jih dal v intervjuju za vaš časnik teden dni poprej. Dovolite, da repliciram. 1. Peric najprej trdi, da "niti KB 1909 niti katera od odvisnih ali povezanih družb, ki spadajo pod naše okrilje in torej v Skupino KB 1909, nima v lasti Ciril-Metodove stavbe, kjer je sedež Primorskega dnevnika". Res je, da družba KB 1909 ni neposredna lastnica tržaške stavbe, v kateri domuje Primorski dnevnik kot najemnik. A to ne pomeni, da nima nič opraviti s tem lastništvom. Dva izmed nosilnih delničarjev družbe KB 1909, in sicer Sklad Ivan Trinko ter Podporno društvo Tržaška matica, sta namreč lastnika Jadranske finančne družbe, ki ima v lasti Ciril-Metodovo stavbo. Zato smemo trditi, da lastnik Ciril-Metodove stavbe spada v sistem, kateremu pripada tudi družba KB 1909. To potrjuje vrsta drugih okoliščin, od dejstva, da se v organizaciji obeh družb pojavljajo deloma ista imena, do dejstva, da družbi med seboj sodelujeta, nazadnje npr. pri načrtu za preureditev stavbe v Ul. sv. Frančiška Asiškega 20 v Trstu. Pri tem ne bi smeli spregledati, da družba KB

1909 v širšem sistemu, katerega del je, s finančnega in gospodarskega vidika odigrava izrazito vodilno vlogo. Prav to sem hotel izpostaviti v sicer res nekoliko pavšalni izjavi, ki sem jo dal v intervjuju, češ da je Ciril-Metodova stavba v lasti "segmenta družbe KB 1909". Bolje bi bilo, če bi rekel "satelita družbe KB 1909". 2. Peric nadalje trdi, da družba KB 1909 "zasleduje izključno poslovne in gospodarske cilje, ki so v interesu njenih delničarjev in ostalih nosilcev interesov, in nima ter noče imeti nikakršne politične funkcije znotraj slovenske narodne skupnosti v Italiji". Kot izhaja iz vsem dostopnih virov, je družba KB 1909 tesno povezana s Slovensko kulturno gospodarsko zvezo (SKGZ), bodisi z vidika lastništva bodisi z vidika vodilnih kadrov. To se potem odraža v uporabi gmotnih sredstev, ki jih družba KB 1909 namenja slovenski manjšini, in sploh v njeni dejavnosti. SKGZ pa je in hoče biti politična organizacija. Združuje velik del Slovencev v Italiji, in to v konkurenci z drugo krovno organizacijo, se pravi s Svetom slovenskih organizacij (SSO), pa tudi v konkurenci s stranko Slovenske skupnosti (SSK). SKGZ namreč predriveno podpira nastopanje Slovencev v vsedravnih političnih strankah, na Goriškem pa je

celo duša slovenske volilne fronte proti SSK.

SKGZ nastopa v manjšinski politiki z vso težo, ki jo ima na kulturnem (vključno medijskem) in še posebej na gospodarskem področju. To je pravzaprav njen pravi adut (podobno kot je, recimo, v Italiji družba Fininvest pomemben adut Berlusconijevih političnih gibanj). Vendar je ta adut dvorezen, saj hočeš nočeš politično izpostavlja finančno-gospodarsko strukturo, s katero je SKGZ tesno povezana, po drugi strani pa ta finančno-gospodarska struktura neposredno pogojuje SKGZ, kot se je izkazalo konec devetdesetih let, ko je križa prve takoj prerasla v krizo družbe.

To prepletanje gospodarstva in politike je skregano z demokracijo, v kateri mora politično tekmovalje potekati na drugačni in ločeni ravni od gospodarskega udejstvovanja: politična organizacija mora konkurirati s politično organizacijo, podjetje s podjetjem. V intervjuju za Novi glas sem dejal, da je to gordijski voz, ki ga mora razrešiti, kdor se zavzema za krepitev demokracije med Slovenci v Italiji. Trditve Borisa Perica, da družba KB 1909 "nima ter noče imeti nikakršne politične funkcije znotraj slovenske narodne skupnosti v Italiji", bi rad vzel kot spodbudo, naj se vzajemna avtonomija med gospodarsko in politično ravni v naši skupnosti dejansko vzpostavi oz. izpopolni.

S spoštovanjem,

Martin Brečelj
Devin, 18. 7. 2010

Z 2. strani O Narodnem...

Glavne zasluge za razvoj šole nosi predvsem ravnatelj Silvan Kerševan, ki svoje delo nesebično opravlja v skrbi le za rast in razvoj glasbene šole. Černičeva je poudarila pomembnost šole za Svet slovenskih organizacij in dejstvo, da skupaj temeljita na istih vrednotah, ki so obenem tudi gonilna sila za delovanje in razvoj. Zamejsko glasbeno šolstvo je sicer potrebno strateških reform, ki morajo sloneti na prisotnosti in delovanju na teritoriju. Predsednica je mnenja, da bi se morala dejavnost SCGV Komel še bolj osredotočiti na goriški obmejni slovenski in italijanski prostor, medtem ko bi morala Glasbena matica osredotočiti svojo dejavnost na Tržaškem in Videmskem. Saj uspeh skupin, kakor je Bodeča neža, je neposredno povezan s študijem njenih članic prav na SCGV Emil Komel. Potrebno pa bo seveda učinkovitejšo reformo

glasbenega šolstva, ki jo pripravlja italijanska vlada. Izvršni odbor je potrdil temeljni pomen SCGV Emil Komel tako za goriški prostor kot tudi za SSO. V prihodnje bo potrebno upoštevati razvoj in temu primerno poiskati ustrezna sredstva. Ustanovam, ki zagotavljajo narodni skupnosti kakovostno pripravo in široko vidljivost, gre prav gotovo priznati tudi primerno finančno dotacijo. Izvršni odbor se je, na podlagi predsedniškega poročila, v nadaljevanju dotaknil še nakaterih pomembnih tem. Pri tem gre izpostaviti delo, s katerim notranja komisija pripravlja predlog SSO za prihodnost slovenske narodne skupnosti v FJK. O tem je Štoka obvestil deželne odbornike Molinara na zadnjem zasedanju Deželne komisije za Slovenec. Ob priložnosti je Štoka izrekel tudi priznanje Molinaru za njegovo delo, glede na to, da bo zadolžitev, ki zadeva odnose s slovensko narodno skupnostjo, oktobra prevzel drug odbornik. SSO je tudi pozitivno ocenil

srečanja, ki sta ju minister Boštjan Žekš in vladni podtajnik Alfredo Mantica imela s slovensko narodno skupnostjo v Italiji in italijansko narodno skupnostjo v Sloveniji. Dejstvo, da odnos med Italijo in Slovenijo zaradi iskanja rešitve za sistemsko rešitev načina financiranja postaja ustaljeno omizije, je vsekakor pomemben korak naprej. SSO pri tem podpira prizadevanja, ki jih v to vlogo tako minister Žekš kot tudi generalna konzulka v Trstu Vlasta Pelikan. Pred zaključkom je Rudi Bartaloth spregovoril o stanju v Kanalski dolini ter podčrtal predvsem problem šolske reforme, ki bo imela negativne posledice na Trbižu in okolici. Pri tem bi bilo potrebno opozoriti deželne šolske oblasti, da se ta vidik upošteva. SSO je zadovoljen z 20-letnico Drage mladih, ki je letos potekala v Mariboru in vsako leto priteguje lepo število mladih, kakor tudi gre priznanje društvu F. B. Sedej iz Števerjana za odlično 40. izvedbo Festivala narodno-zabavne glasbe.

Esztergom na Madžarskem

42. evropsko srečanje predstavnikov komisij za nove duhovne poklice

V Esztergomu na Madžarskem je od četrta, 1., do nedelje, 4. julija 2010, potekalo 42. evropsko srečanje predstavnikov komisij za nove duhov-

ma je podal biblično razmišljanje in dejal, da "ko Bog kliče, hoče nas same in ne naš poklic". Tajnik Kongregacije za katoliško vzgojo francoski škof msgr. Jean

lo o stanju duhovnih poklicev od leta 1990 do leta 2009, ki obsega analizo za obdobje po padcu komunizma. V njem ugotavlja, da je totalitarni sistem pustil resne

nove pedagoške poglede o delu za duhovne poklice. Izpostavil je mnenje, da je med mladimi prisoten strah zaradi prezahtevnosti in prevelikih pričakovanj pri izbiri duhovnega poklica.

Iz pastoralnega dela komisije za nove duhovne poklice sta se predstavili Madžarska in Francija. Madžarski delegat je prikazal vzorce katehez pri verouku, ki lahko potekajo kot dramatizacija odlomkov Svetega pisma o poklicanosti ali aktualizacija ljudskih pobožnosti. Francoski predstavnik je spregovoril o tem, kako oznanjati duhovne poklice v medijih. Kljub temu da je predstavitev duhovnih poklicev v tamkajšnjih medijih potekala za Cerkev v neugodnem času, namreč v času intenzivnega pisanja o spolnem nasilju nad otroki v različnih deželah po svetu, je bil odziv mladih zelo pozitiven. Voditelj centrov za duhovne

Bazilika v Esztergomu

ne poklice (European Vocations Service (EVS)). Iz Slovenije se ga je udeležil Srečko Fras, član medškofijske komisije za duhovne poklice. Geslo letošnjega srečanja je bilo "Pridita in poglejta" (Jn 1,39) Duhovnik: pričevalec in služabnik poklicanih danes.

Na začetku so navzoče pozdravili voditelji EVS msgr. Wojciech Polak, p. Jorge Madureira in msgr. Szekely Janos. Srečanja se je udeležil tudi madžarski primas in nadškof v Budimpešti kardinal Peter Erdő, ki se je v pozdravnem nagovoru udeležencem zahvalil za navzočnost. Srečanje se je nadaljevalo s predavanji in predstavitvami teme. Msgr. Szekely Janos iz Esztergo-

Loius Brugues je razmišljal o pričevanju duhovnika v današnji evropski družbi, ki pogreša številne nove duhovne poklice. Mario Oscar Llanos SDB je spregovoril o pastoralnem in sociološkem vidiku poklicanosti danes. V svojem poročilu je obdelal vprašalnik s 150 različnimi vprašanji, ki ga je EVS poslal komisijam posameznih držav. Madžarski škof msgr. Bosak Nandor iz Debrecena je podal poročil-

posledice v družbenem dojetju poklicanosti v duhovništvu.

Upokojeni škof msgr. Juan Maria Uriarte Goiricelaya iz škofije San Sebastian v Španiji je predstavil

omenjenih dveh držav sta povedala, da so prvič stopili tudi v internetni svet mladih s profilom na Facebooku ter preko DVD in SMS sporočil. / **Besedilo je pripravi g. Srečko Fras.**

VATIKAN Strožja in razširjena pravila Pospešitev obravnave primerov pedofilije

Po vrsti razkritih spolnih zlorab s strani katoliških duhovnikov je Vatikan v četrtek, 15. julija, objavil strožja in razširjena pravila za spopadanje s pedofilijo in podobnimi zločini. Obravnava najnovejših primerov pedofilije bo po novem hitrejša in učinkovitejša, zastaralni rok pa je podaljšan z 10 na 20 let po 18. rojstnem dnevu žrtve spolne zlorabe.

Nova pravila vključujejo "hitrejšo postopke za učinkovitejšo obravnavo najnovejših in najresnejših situacij", so zapisali v Vatikanu. Med drugim nova pravila uvajajo možnost t. i. izvensodnega odloka oziroma posredovanja najresnejših primerov zlorab neposredno papežu, ki lahko krivega duhovnika brez cerkvenega procesa odpusti iz duhovniške službe. Zloraba duševno zaostalih oseb je v skladu z novimi pravili zločin po kanonskem pravu, ki je po svoji resnosti primerljiv s spolno zlorabo otrok. Med hude zločine po kanonskem pravu spadata tudi posedovanje in razširjanje otroške pornografije.

Enako velja za poskus mašniškega posvečenja žensk, kar pa so nekateri že kritizirali - vključitev pedofilije in zlorab duševno zaostalih oseb ter vprašanja ženskih duhovnic v isti dokument po njihovem namreč nakazuje, da Cerkev eno in drugo izenačuje, kar pa je nesprejemljivo, poroča ameriška tiskovna agencija AP.

V kopici novih ukrepov, ki sledijo plazu pedofilskih škandalov in obtožb o tem, da so visoki predstavniki Cerkve zanje vedeli in jih namerno prikrivali, pa Vatikan ne govori o predaji odgovornih za zlorabe civilnim organom pregona, še pišejo tuje tiskovne agencije. Tako v danes objavljenem dokumentu na primer ni govora o tem, da morajo pristojni odgovorne za zlorabe prijaviti policiji. Poleg tega v dokumentu ni pravila, po katerem bi pedofilskim duhovnikom nemudoma prepovedali opravljanje duhovniške službe. To sta sicer ključni zahtevi skupin, ki zastopajo žrtve spolnih zlorab s strani katoliških duhovnikov. Tiskovni predstavnik Vatikana Federico Lombardi je glede tega danes pojasnil, da so nova pravila del kanonskega prava in torej zadevajo izključno Cerkev, medtem ko je bilo razmerje s civilnim pravom vključeno že

v smernice, ki jih je Vatikan objavil aprila letos.

V skladu s slednjimi za zlorabe otrok s strani duhovnikov velja zakonodaja države, v kateri je prišlo do zločina. Cerkev pa mora oblasti o zlorabah vedno obvestiti.

Kot je še dodal Lombardi, bodo notranje preiskave, ki jih ob sumu zlorab sproži Cerkev, tudi v prihodnje potekale za zaprtimi vrati, da bi zaščitila dostojanstvo in pravico do zasebnosti vseh vpletenih, poroča francoska tiskovna agencija AFP.

Kot piše AP, velika večina danes objavljenih novih pravil zgolj kodificira že obstoječe ad hoc norme za obravnavo primerov pedofilije, ki so v Cerkvi dejansko v veljavi že od leta 2001, ko je Vatikan izvedel prvo večjo revizijo teh norm, oz. od leta 2002 in 2003, ko so bile norme dopolnjene. Sedaj so te norme postale trajne in pravno obvezujoče.

Kot je ob predstavitvi novih pravil pojasnil vatikanski tožilec Charles Scicluna, je bil npr. desetletni zastaralni rok že tudi doslej od primera do primera podaljšan na 20 let in več. Posejdanje in razširjanje otroške pornografije prav tako že več let velja za hud zločin po kanonskem pravu.

Med novostmi, ki jih prinašajo nova pravila, je po drugi strani npr. določba, da čakajo duhovnike, ki zlorabijo duševno zaostalo osebo, enake sankcije kot tiste, ki spolno zlorabijo mladoletnike. Med temi sankcijami je prepoved opravljanja duhovniške službe prav tako kot je to tudi kazni za posvetitev žensk.

Scicluna je zanikal, da bi vključitev dveh zločinov po kanonskem pravu - posvetitev žensk in spolnih zlorab - pomenila njuno izenačevanje. Dokument teh zločinov ne izenačuje, ampak je njegov namen kodificirati najhujše kanonske zločine proti zakramentom in naukom, s katerimi se sooča kongregacija, je povedal.

Kot poroča nemška tiskovna agencija dpa, je današnji dokument izdala vatikanska kongregacija za doktrino vere, pod njim pa je podpisan vodja te kongregacije, ameriški kardinal William Levada. Papež Benedikt XVI. - prav on je bil kot tedanji vodja kongregacije za doktrino vere avtor leta 2001 prenovljenih pravil - objavljenega dokumenta ni podpisal.

Krščanske korenine in skupna kulturna dediščina Evropa z dvema kriloma pljuč

Letošnji mesec maj je v Vatikanu imel močan pridih 'vzhoda' zaradi obiska bolgarske in makedonske državne in cerkvene delegacije ob prazniku svetih bratov Cirila in Metoda, zlasti pa zaradi odmevnih "dnevov ruske kulture in duhovnosti", ki sta jih pripravila Moskovski patriarhat in Vatikanovski svet za edinstvo kristjanov skupaj s papeškim svetom za kulturo. Vrhunec vsega je bil koncert Ruskega nacionalnega orkestra z Moskovskim sinodalnim zborom in Cappelle rogistov iz Sankt Peterburga pod taktirko znamenitega maestra Carla Ponti, na katerem so, kot darilo patriarha

Kirila papežu Benediktu XVI. za njegov rojstni dan in peto obletnico ustoličenja, izvajali izbrana dela Musorskega, Rimski-Korsakova, Čajkovskega, Rahmaninova in zaključili s simfonijo mladega metropolita Hilariona, ki je kot drugi človek Ruske pravoslavne cerkve vodil ugodno delegacijo. "Pravoslavni in katoličani v današnji Evropi.

Krščanske korenine in skupna kulturna dediščina Vzhoda in Zahoda" je bil naslov Simpozija, ki se je sočasno odvijal v Vatikanu. Papež je v svojem priložnostnem nagovoru vse kristjane Vzhoda in

Zahoda povabil k Evropi, ki diha s polnimi pljuči, da bi ji ponovno dali dušo, ne samo vernim, pač pa vsem ljudem Celine ter s tem spodbudili tisto upanje in zaupanje, ki imata korenine v tisočletni izkušnji krščanske vere! "V tem trenutku ne sme izostati dosledno, pogumno in velikodušno skupno pričevanje vernikov, da bi tako lahko zrl v prihodnost, v kateri bosta prepoznana svoboda in dostojanstvo vsakega človeka kot temeljna vrednota, v kateri bosta cenjena odprtost do Nadnaravnega, do Boga in izkušnja vere kot temeljne človeške razsežnosti".

Ruskemu narodnemu orkestru je dirigiral Carlo Ponti

PAVLOVE PRISPODOBE (3. del)

Šotorska hiša: "Če razpade naša šotorska hiša na zemlji" (2 Kor 5,1)
Jarem: "Ne dajte se vpregati v jarem z neverniki" (2 Kor 6,14)
Sejanje: "Pomnite: Kdor malo seje, bo tudi malo žetel" (2 Kor 9,6)
Orožje: "Zakaj orožje našega vojskovanja ni meseno" (2 Kor 10,4)
Devica: "Da vas privedem h Kristusu kot čisto devico" (2 Kor 11,2)
Ujetnik: z ječo čez mero (2 Kor 11,23)
Kaznjenc: Od Judov sem jih petkrat dobil po eno manj kot 40 (2 Kor 11,24)
Popotnik: Mnogokrat sem bil na potih (2 Kor 11,26)
Trn: "Mi je bil dan trn v meso, angel satanov, da me bije" (2 Kor 12,7)
Meso in kri: "Nisem se posvetoval z mesom in krvjo" (Gal 1,16)
Hagara in Sara, Izmael in Izak: po mesu in po objlubi (Gal 4,23)
Zemeljska prestolnica Jeruzalem - nebeški Jeruzalem (Gal 4,25)
Ločilna stena: "In je ločilno steno med njima, so-

vraštvo, podrl" (Ef 2,14)

Vogelni kamen: "In glavni vogelni kamen je sam Kristus Jezus" (Ef 2,20)

Veter: "Da nas ne bo vsak veter nauka zanašal" (Ef 4,14)

Glava: "Da boste rasli k njemu, ki je glava, Kristus" (Ef 4,15)

Madež ali guba: "Cerkev, ki bi ne imela madeža ali gube" (Ef 5,27)

Efežanom: "Nadenite si vso Božjo bojno opravo, da se boste mogli ustavitvi hudičevim zvijačam ..." (Ef 6,11-17)

Opasani z resnico: pas je znamenje resnice, ker se tesno prilega.

Z oklepom pravičnosti: pravičnost je navzven obrnjena svetost

Z obutimi nogami: pripravljeni za pot, ki komaj čakajo, da krenejo

S ščitom vere: ne sami, temveč z Gospodovo pomočjo

S čelado rešitve: rešitev je Božje delo

Z mečem duha: Izajja je kakor meč v nožnici in

kakor puščica v tulcu (Iz 49,2)

Plen: "Ni imel za plen, da je enak Bogu" (Flp 2,6)

Psi: "Čuvajte se psov" (Flp 3,2)

Domovina: "Naša domovina pa je v nebesih" (Flp 3,20)

Krona: "Dragi bratje, moje veselje in moja krona" (Flp 4,1)

Zadolžnica: "In izbrisal zadolžnico zoper nas" (Kol 2,14)

Sleči: "Ker ste slekli starega človeka" (Kol 3,9)

Obleči: "Oblecite ljubezen, ki je vez popolnosti" (Kol 3,14)

Sol: "Vaša beseda naj bo vedno prijazna, s soljo začinjena" (Kol 4,6)

Venec: "Kdo je naše upanje ali veselje ali častni venec?" (1 Tes 2,19)

Z ognjem: "Ki bo kaznoval tiste, ki ne poznajo Boga" (2 Tes 1,8)

Plaćilo: "Ne zavezuj gobca volu, kadar mlati" (1 Tim 5,18)

Vojščak: "Trpi tudi ti kakor dober vojščak Kristusa Jezusa" (2 Tim 2,3)

Venec: "Ne prejme venca, če se ni boril pravilno"

(2 Tim 2,5)

Posoda: "V veliki hiši pa niso le zlate in srebrne posode,

ampak tudi lesene in ilovnate" (2 Tim 2,20)

Čehljanje: "Si bodo za čehljanje ušes kopicili učitelje" (2 Tim 4,3)

Zveri: "Krečani so vedno lažnivi, hude zveri, leni trebuh" (Tit 1,12)

Kopel: "Prerodil nas je v kopeli prerojenja in prenovljenja" (Tit 3,5)

Ujetnik: "Stari Pavel, zdaj se ujetnik Jezusa Kristusa" (Flm 9)

Dvorenec meč: "Božja beseda je ostrejša kot dvorenec meč" (Heb 4,12)

Sidro: "V njem imamo svoje duše sidro, ki je varno in trdno" (Heb 6,19)

Zagrinjalo: "Ter sega v notranjost za zagrinjalo" (Heb 6,19)

Roke: "Zato vzravajte mlahave roke in klecava kolena" (Heb 12,12)

Korenina: "Da ne bo pognala kaka grenka korenina" (Heb 12,15)

Nebeška Jeruzalem: "Približali ste se nebeški Jeruzalem" (Heb 12,22)

Pastir: "Veliki pastir ovac, naš Gospod Jezus Kristus" (Heb 13,20)

Pogovor / Psihoterapevt Bogdan Žorž

Država naj svoje napore usmeri v to, da družini pomaga preživeti

O krizi družine je umestno govoriti, vendar bi morala država napore usmeriti v to, da družini pomaga preživeti; le s tem zagotavlja svoj obstoj, ob mednarodnem dnevu družin poudarja psihoterapevt Bogdan Žorž. Opozarja na krizo vrednot, v družino pa posega še finančna kriza: "A ne neposredno, saj so družine pogosto stabilnejše prav v preizkušnji". "Če pogledamo število razpadlih družin, število ločitve, - potem bi lahko pritrtili različnim ocenam, da je družina v krizi. Toda treba je pogledati tudi druge kazalce. Če pobrsamo po raziskavah strokovnjakov, ki se ukvarjajo z vrednotami, ugotovimo, da so družinske vrednote še

gledi", se nam po njegovih trditvah vsiljujejo tudi z novim družinskim zakonikom, pri čemer izpostavlja zlasti redefinicijo družine. Skrbi ga "lahkotnost uveljavljanja novih nepreverjenih idej, kar pomeni pravzaprav uveljavljanje eksperimentov kar v celotno družbo". Takih eksperimentov smo po Žorževih ocenah v polpretekli dobi doživeli že veliko, "posledice so hude - a kaže, da se iz tega nismo pripravljeno naučiti ničesar".

Ob vseh razpravah o zakoniku je Žorž razočaran, ker se vse vrti le okrog pravice istospolnih parov do posvojitve otrok. Ob redefiniciji družine, kot jo prinaša ta zakonik, je to po njegovem pravzaprav povsem banalno vprašanje,

Ne nazadnje Žorž meni, da je o krizi družine umestno govoriti. Vendar pri tem poudarja, da bi morala država svoje napore usmeriti v to, da družini pomaga preživeti. Na tem mestu se tako dotakne gospodarske in finančne krize, ki še dodatno posega v družino. Ta poseg sicer po njegovih ocenah "ni neposreden, kot nekateri sociologi trdijo, ko povezujejo blagostanje in družinsko stabilnost ter rodnost".

Že bežen pogled namreč tako stališča zanika -, pogosto so družine bolj stabilne prav v obdobjih velikih družbenih preizkušenj, revščine, vojn in naravnih nesreč, ugotavlja psihoterapevt. Slednje mu je celo razumljivo, saj "prav družina, še posebej pa velika, razširjena družina, lažje zagotavlja občutke varnosti od vseh državnih ukrepov".

V krizi zato po Žorževih ocenah pravzaprav ni družina, ampak zahodni človek s svojim sistemom vrednot, "homocentrizmom, individualizmom in zaverovanostjo v moč znanosti, napredka". Na današnjo krizo tako ne gleda kot na neko zlo, ki se je zgodilo nepričakovano, kot na nekaj, kar je zmotilo sicer lep in miren razvoj. Zelo logično mu je, da se je začel sistem, "zgrajen na iluzijah, rušiti".

Po psihoterapevtovemu mnenju bo treba ugotoviti, da ves ta silni napredek človeka ne osvobaja, ampak ga vedno bolj zasušnjuje. Brez tega pogleda "v svojo navino, domišljavo zagledanost v napredek, pač zahodna civilizacija drsi proti propadu", je prepričan. Družina je namreč zrcalo tega dogajanja.

Začelo se je, kot pravi, z razpadom "velike družine", ki ga je narekovala želja po napredku in svobodi, nadaljevalo se je z lahkotnostjo razvezovanja zakonskih zvez, zdaj se samo še dodatno nadaljuje z redefinicijo družine.

Če bo politikom in gospodarstvenikom uspelo zaustaviti kri-

zo, a se nič ne bo spremenilo v miselnosti ljudi, bo resnična kriza le še za nekaj let odložena, ocenjuje Žorž. Vse daljši delovni čas in vse manj časa zase in za družino, namreč po njegovem mnenju, niso posledica krize, temveč trendi, ki segajo veliko dlje nazaj.

Čas bo tudi pokazal, pravi, ali je na razpadanje družinskega življenja bolj pogubno vplival prenegel razvoj ali kriza. Vse to se namreč odraža tudi na družinskem življenju in življenju posameznikov. "Rušijo se iluzije, načrti, naraščajo negotovost, vse več je ljudi, ki jih resno skrbi preživetje. Posamezniki se pod temi pritiski tudi zlomijo, tako naraščajo depresije in tudi kriminal", ugotavlja.

Toda ob tem dodaja, da je bilo v človeški zgodovini takih situacij že nešteto, "vedno pa so take krize utrdile vezi med ljudmi". Kot je pojasnil, srečuje ljudi, ki že doživljajo krizo kot nekaj pozitivnega in povedo, da so sedaj kot družina več skupaj, da več govorijo, da se bolj povezujejo in da se začinjajo ukvarjati s pomembnimi vprašanji, ki so jih prej odrivali.

"Če bo zahodna civilizacija zmoгла odriniti svoje iluzije o nenehnem napredku, drvenju v neko namišljeno blagostanje, če se bo spet obrnila k duhovnim vrednotam, potem bo morda tudi ta kriza postala nekaj dobrega", ob mednarodnem dnevu družine sklene Žorž.

Prejeli smo

Stanje duha in karitativno delo

V govoru, ki ga je imel novi škof Giampaolo Crepaldi pri svojem prvem obisku na tržaški škofijski Karitas (dec. 2009), je izrecno poudaril, da si želi, da bi postala Karitas bolj duhovna. Kljub temu da ne vem še točno - v konkretnem smislu -, kaj je škof s tem želel povedati (temu bomo priča v naslednjih letih), je treba pripomniti, da so škofove besede izrazile potrebo, ki velja tudi za mnoge druge.

Slovenski misijonar Pedro Opeka, znan posebno zaradi tega, ker mu je uspelo spremeniti največje smetišče na Madagaskarju v mesto, je v neki svoji knjigi napisal: "Najpomembnejše: če nam je uspelo, nam je uspelo zaradi našega stanja duha. Samo kakovost vezi, ki smo jih stkali z vsakim izmed naših bratov, lahko pripelje do velikih stvari".

Duševno, čustveno stanje, oz. duhovno stanje, v katerem dejansko smo, ko nekaj ustvarjamo - v tem primeru gre za karitativna dejanja - nikakor ne predstavlja le optional ali surplus. Duh, s katerim delamo "znamenja dela" ("opere segno") - kot jih poimenuje bivši direktor Karitas Mario Ravalico - je bistven za obstoj zgoraj navedenih "del" in jamstvo za njihovo trajanje v bodočnosti. Stkati kakovostne vezi pomeni, da - ko se srečamo s sočlovekom, kateremu želimo pomagati - razvijemo empatijo. T. j. ga poslušamo, upoštevajoč najprej njegovo stisko in potrebo, ne pa našo potrebo, ki jo velikokrat skušamo potešiti prav s tem, da pomagamo nekemu. Če nam uspe deliti s sočlovekom tudi en del sebe in ne samo "naših" materialnih dobrin, ugodje ter zadovoljstva, ki nam ju lahko daje taka izkušnja, je tako, da nimamo

potrebe prejeti priznanja od drugih ljudi ter toliko manj reklamirati tistega, kar delamo. V jeziku evangelija bi temu rekli: "Glejte, da svoje pravičnosti ne boste razkazovali pred ljudmi, (...) Kadar torej dajete miloščino, ne trobi pred seboj, (...) naj ne ve tvoja levica, kaj dela tvoja desnica. Tako bo tvoja miloščina skrita, in tvoj Oče, ki vidi, kar je skrito, ti bo povrnil".

Razpita miloščina naredi slavnega njenega delivca, obenem pa ponižuje tistega, ki jo v tem duhu prejema. Taka miloščina ni za nobeno drugo rabo kot za to, da goji "sloves svetništva", katerega postane deležen "pobožni dobrotnik". Kot je rekel teolog Alberto Maggi, "nič ni bolj polzkega kakor to, da reklamiramo tisto, kar smo dobrega storili". V našem primeru, tako kot tudi v drugih, smo lahko mirni in brez skrbi, saj se bodo tako imenovana "znamenja dela", ki so bila storjena z radostjo ter s pravim in zdravim užitek, t. j. s tem, da prisluhnemo resnični potrebi, ki jo sočlovek v stiski izraža (evangeljsko povedano: storjene v imenu Kristusa), nadaljevala in bodo v enaki ali drugačni obliki obrodirale sadove. Tiste pa, ki so jih storili z drugačnimi nameni (s Kristusovim imenom, in sicer uporabljajoč njegovo ime), se bodo zrušile. Kot hiše, ki so bile sezidane na pesku. In bolj so velike, večje bo razpadanje.

Vse tiste, ki se trudijo na socialnih ter karitativnih področjih, pozdravljam in želim, da bi jim prehodna obdobja predstavljala priložnost za pomembne ter pogumne izbire.

Adam Selj
sodelavec Centra za Biblijske
Vede "G. Vannucci"

vedno v vrhu vseh vrednot, praktično pri vseh generacijah", je za STA zapisal Žorž.

Meni namreč, da nam trditve o krizi družine "vsiljujejo posamezniki, ali kar skupine, ki želijo za vsako ceno uveljaviti svoje individualistično-liberalistične ideje".

"Žalostno pri tem pa je, da nam vsiljujejo trditve o zastarelosti, preživelosti družine in tako naprej, ob tem pa tudi neke nove modele rešitev te težave. Te so povsem nepreverjene, in tudi v nasprotju z vsem, kar je človeška izkušnja, pa tudi znanost, povedala o tej temi do sedaj", ocenjuje psihoterapevt.

Nekakšni "sodobni", "novi po-

saj je po tem zakoniku družina pravzaprav lahko kakršnakoli skupnost odraslega z otrokom. "Naravne zakonitosti, predvsem pa neka jasna drža o utrjevanju družine kot osnovne celice vsake družbe, vse to je radikalno zanikano pod krinko nekakšnega napredka. Spet se iz zgodovine nečemo ničesar učiti, spet se uvaja nek eksperiment...", opozarja.

S spremembami na področju družine so namreč po njegovem mnenju posledice lahko nepredvidljive: "Bojim se, da so vsaj za narode, ki preveč lahkotno in prehitro uvajajo te spremembe, posledice lahko usodne tudi za sam obstoj naroda".

S 3. strani

Sodelovanje med šolo in starši

To je bila reakcija na trdo vzgojo, ko otrok nismo dovolj spoštovali in upoštevali. Zamisel sama je bila dobra. Že v sedemdesetih letih smo poslušali teoretike, da ni dobra ne avtoritarna ne permisivna vzgoja, ampak demokratična. Ne trda ali mehka, ampak prožna (B. Coloroso). Starši, ki so rasli v trdi družini, so se odločali, da bodo do svojih otrok bolj mehki, bolj prizanesljivi, da jih bodo bolj upoštevali. Ker pa niso imeli druge izkušnje kot to, da je bila vzgoja grajena na prepovedih, so se odločili, da bodo dovoljevali. Zato dovoljujejo veliko. Želijo upoštevati otrokove želje, interese, potrebe. Na dnu take filozofije je prepričanje, da je otrok v svojem bistvu dober in samo dober. Če ga pustimo rasti svobodno, se bo razvil v harmonično osebnost. Pa vidimo, da ni tako.

Če v vrtu pustimo rasti vse rastline, kmalu opazimo, da je med rožami veliko plevela. Če se z njim ne spopademo, se lahko hitro zgodi, da je plevel močnejši in vrt je uničen. Niso vse potrebe take, da jih je treba takoj zadovoljiti, niso vse misli, ki se porajajo, prava spoznanja. Mnoge misli so neresnične, lažne, napačne interpretacije. Vse to zavaja človeka, ga dela nesodobnega. Otroci se v bistvu dober človek, ustvarjen po Božji podobi. Hkrati pa vemo, da v nas deluje tudi laž, inspiracija, ki ne prihaja od luči, ampak iz teme. Zakaj je danes toliko mladih z zelo slabo samopodobo, kljub vsej permisivni vzgoji? Hranili so se z nepsilnimi mislimi, z neresničnimi interpretacijami. Ko se človek dotakne resnice, se umiri, najde veselje in radost bivanja. Vse drugo ga bega, trenutno ga lahko zadovolji, toda ne osreči.

Demokratična vzgoja upošteva otrokovo osebnost, njegova doživljanja, želje, misli. Hkrati pa uči, da je sobivanje stvar odgovornosti in spoštovanja. Če hočemo, da se bomo vsi počutili dobro, moramo vsi vsakega človeka spoštovati, spoštovati moramo njegovo lastnino in vsi se moramo prizadevati za skupno dobro. Skrbeti moramo, da so naše misli čiste, jasne, resnične. Lažne misli so plevel in gorje vsaki skupnosti, ki pusti, da se plevel v glavi razrašča. Preveč mladih umira zaradi zasvojenosti, zaradi občutka nevrednosti, zaradi obupa. Agresivni odnosi do mladih jih pahnejo v labirinte samouničujočega vedenja. Ljubezen jih bo rešila. Trdno delo, da se osvobodijo laži, jih bo odrešilo. Molitve jih bo rešila, Božja pomoč jih bo rešila.

Otroci v puberteti so večkrat velika uganka! Kar naenkrat prijatelji postanejo pomembnejši kot starši. Sami in ne da bi se posvetovali s starši, se podajajo v nevarnosti sodobne družbe: poskušajo z mami, klepetalnici ali igre po internetu jih držijo priklenjene

pri računalniku ure in ure...

Ne samo ure in ure, ampak dneve in dneve. Odraščanje je vedno zahtevno obdobje. Otroci je nezadovoljen sam s seboj, sam sebi uganka, ne mara se, strmuje se. Zato se čuti ogroženega in postane hitro razdražljiv, napadalen, jezen. Ker sebe ne ceni, tudi druge lahko ponižuje in kritizira. To po eni strani. Po drugi pa je to najlepše življenjsko obdobje. Čas velikih želja in idej, čas, ko se mladi zavzemajo za pravičnost, so solidarni, radi pomagajo drugim. Sanjajo velike sanje. Tega pa sami ne morejo ustvariti, zato potrebujejo pomoč. Učitelji in starši, ki to obdobje razumejo, se ne umaknejo in ne zbežijo s prizorišča. Žal, nekateri to storijo. Bojijo se teh mladih. Mladi pa zelo hrepenijo, da bi jih kdo slišal, poslušal, bil z njimi, jih upošteval, jim dal prav, ko iščejo odgovore. Mladi so zelo hvaležni staršem in učiteljem, ki ostanejo v odnosu, ki jim tudi znajo postaviti meje, kjer sami tega niso sposobni. Tako so zavarovani pred negativno izkušnjo (ko gre za življenje, zdravje ali moralo). Sami se ne bi znali zavarovati,

nekdo jim je to pomagal. Tega vedno ne razumejo tisti trenutek, razumejo kasneje. In rodi se občutek hvaležnosti. Lepo je videti starše, vzgojitelje ali katehete, ki se ne ustrašijo mladih v tem obdobju, ampak prepoznajo njihovo stisko ter so radi z njimi. Z veliko pozornostjo in ljubeznijo. Kjer se to dogaja, mladi ne krenejo na stran pota mamil in drugih zasvojenosti. Čutijo se ljubljene, razumljene, sprejete, zato čutijo, da je življenje lepo. Ustvarjajo, radi se učijo, sanjajo svoje velike sanje. Življenja se ne bojijo.

Katera je vloga očeta v vzgoji? Kaže, da je mati neobhodno potrebna v prvih letih otrokovega življenja, a potem je oče tisti, ki prevzame mesto. Kaj menite o tem?

Mati in oče sta vedno pomembna. V vsakem obdobju na malo drugačen način. Otroci na začetku rabi bolj mamo, toda tudi očeta zaznava, oče daje trdnost materi, s tem pa tudi otroku. Kasneje je oče tudi bolj neposredno povezan z otrokom in otrokom veliko pomeni, če se oče z njimi igra, jih poslušaja, ra-

zume, jim pokaže svoj odrasli svet. V adolescenci je oče ponovno zelo zelo pomemben. Daje trdnost osebnosti. V zadnjem šolskem letu smo izvajali program ob knjigi Očka, moj oče (založba Elit d. o. o.). Knjigo je napisal slovit ameriški predavatelj, sedaj že pokojni Leo Buscaglia. Ob liku svojega očeta opozarja na glavne teme, za katere naj bi poskrbel oče pri vzgoji (odnos do mame, odnos do narave, domovine, kulture, države, tradicije, oblikovanje lastne življenjske filozofije, do dela in smrti). Všeč mi je podnaslov te knjige: hvalnica očetom. Ne poje hvalnice svojemu očetu, ampak očetovstvu kot takšnemu. Blagor otrokom, katerih oče se odloči, da bo res oče svojim otrokom, si za to vzame čas in se potruditi biti dober oče. Blagor otrokom, ki imajo očeta, ki zna poklekniti in skleniti roke k molitvi. Ko otroci začutijo globoko očetovo vero, začutijo tudi prisotnost Boga. In vedo, da niso nikoli sami. Da so ljubljene, varovane. Zato bodo tudi sami iskali ta stik.

Zahvaljujem se vam za pogovor!

22. romanje treh Slovenij na Sv. Višarje

Rafaelova družba in Zveza evropskih izseljenskih duhovnikov vabita rojake iz zamejstva, zdomstva in domovine v nedeljo, 1. avgusta, na romanje na Svete Višarje, ki so letos posebej praznične, saj se praznuje 650. obletnica romarske poti! Pešpot se bo začela ob 8. uri ob vznožju gore nad Žabnicami, od koder se bodo udeleženci ob premišljevanju križevega pota povzpeli k cerkvi Matere Božje. Kdor želi, ima za vzpon na voljo žičnico. Ob 10.30 bodo prisluhnili predavanju msgr. Jožeta Kopeiniga, rektorja Katoliškega doma v Tinjah na Koroškem, na temo Slovenska kultura - podlaga suverene slovenske zavesti. Slovesno mašo bo ob 12. uri ob sokaševanju izseljenskih in drugih duhovnikov daroval mariborski škof dr. Franc Kramberger. Ob 13. uri bo na ploščadi za cerkvijo kratek kulturni program, ki mu bo sledilo družabno srečanje. Pri programu bo sodeloval združen pevski zbor iz južne Nemčije. Srečanje sofinancira Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Od volilnih okrožij do vidne dvojezičnosti Slovinci potrebujemo enotno stališče

Ob spremljanju dogodkov v zadnjih tednih je marsikateri pokazatelj, ki vzbuja precejšnjo skrb nad stanjem zaščitnih določil za slovensko narodno skupnost na Goriškem.

Slovenska skupnost aktivno spremlja razvoj dogodkov glede volilne reforme na pokrajinski ravni. Vsi se zavedamo, da bo zmanjšanje števila pokrajinskih svetnikov prizadelo možnost za izvolitev slovenskega predstavnika v goriški pokrajinski svet. Podobno velja za omejitve števila pokrajinskih odbornikov. Žal se celotna obravnava glede volilne reforme vije brez upoštevanja formalne zagotovitve slovenske prisotnosti. Vse pa se odvija na podlagi hipotez, ki le potencialno dajejo možnost Slovincem v goriški pokrajini, da lahko izvolimo svojega predstavnika. To pa je seveda odvisno od razpoložljivosti večjih političnih strank in seveda volilnega rezultata slednjih. Nič ni torej zagotovljenega.

Slovenska skupnost jemlje na znanje predloge, ki so bili izraženi na seji predsednika pokrajine Enrica Gherghette z župani goriške pokrajine. Pri tem SSK podpira prvi predlog, da bi se ohranilo dosedanje število svetnikov in odbornikov, s tem da se zmanjša višina sejin. Glede drugega predloga, ki predvideva priključitev dela ronške občine sedanjemu okrožju Doberdob-Sovodnje- Zagraj, pa meni, da je to lahko samo ena možna varianta. Lahko pa se razmišlja še o nekaterih drugih:

- priključitev Štandrež volilnemu okrožju Doberdob-Sovodnje- Zagraj;
- priključitev občine Števerjan sedanjemu II. goriškemu volilnemu okrožju, kamor spadajo Podgora, Oslavje, Pevma in Štmaver;
- uveljavitev evropskega modela,

kot je to veljavno v deželnem volilnem zakonu.

Drugo odprto vprašanje zadeva izvajanje vidne dvojezičnosti, še posebno, kar se tiče občine Gorica. Pred kratkim so bile postavljene table, ki označujejo goriško četrt San Rocco. Na teh tablah je tudi furlanska oznaka četrti, kot je bilo predvideno. Vendar ne gre pozabiti, da v tej mestni četrti živijo tudi Slovenci, ki ta del Gorice imenujejo Podturn. Zakaj torej se na to pozablja? Pri tem pa je zaskrbljujoče dejstvo, da je goriška občinska uprava, pred kakšnim tednom, vrnila deželi del prispevka, ki izhaja iz zakona 482/99. Dogodek ne more iti kar tako mimo, saj še zdaleč niso izpolnjene vse potrebe, ki zadevajo vidno dvojezičnost, kljub temu da je za to pristojen tudi zakon 38/01.

Še vedno ostaja odprto vprašanje vključitve drugih delov mesta Gorice in predvsem četrt Sveta Goraplacuta v območje izvajanja vidne dvojezičnosti na podlagi zakona 38/01. Goriški župan je obljubil, da bo do širitve prišlo postopoma. Čas teče in minila so že tri leta Romolijeve uprave, vendar pokazatelji glede omenjenega vprašanja gredo v nasprotno smer. Kakor tudi ni vzpodbudno dejstvo, da ima Paritetni odbor, ki razpolaga glede tega s pomembno pristojnostjo, resne težave pri sklepčnosti.

SSK je torej resno zaskrbljena za goriško področje in za stanje, ki se profilira za bližnjo prihodnost. V ta namen meni SSK, da je potrebno širše soočanje med Slovenci, kjer bi se obravnavala zgoraj omenjena vprašanja in iskali primerne usklajene predloge, ki bi naši narodni skupnosti zagotavljali reprezentančnost in uzakonjene pravice.

Julijan Čavdek

Pokrajinski tajnik SSK za Goriško

Kratki

PD Štandrež / Poletne gledališke predstave

Člani dramskega odseka Prosvetnega društva Štandrež so zelo aktivni tudi v toplih poletnih mesecih in večkrat nastopajo z različnimi gledališkimi predstavami. V prijaznem kraju Osek v Vipavski dolini so v soboto, 17. julija, uprizorili vedro igro Stari gredi. Gledališko dogajanje je potekalo na vaškem trgu pod lipo in je navdušilo številne domačine, ki so se udeležili predstave. Dogodek je organiziralo domače kulturno in turistično društvo, ki je zelo aktivno in v domačem kraju prireja več prireditvev. Štandreški igralci bodo z različnimi predstavami v mesecu juliju in avgustu nastopili še večkrat. Najprej v Pevmi v petek, 23. julija, ob praznovanju sv. Ane, nato pa na Krasu in v Kanalu.

Pevma / Praznovanje zavetnice sv. Ane

KD Sabotin, PŠD Naš prapor, krajevna skupnost Pevma-Štmaver-Oslavje, župnija sv. Mavra in Silvestra ter Združenje pridelovalcev rebule Oslavje prireajo v Pevmi tradicionalno praznovanje v čast zavetnici sv. Ani. Spored: četrtek, 22.7., ob 19.30 turnir v odbojki 2 proti 2 za prvi Pokal sv. Ane; sledi glasba z DJ Filipom; petek, 23.7., ob 20.30 enodejanska dramskega odseka PD Štandrež in razstava diapozitivov z natečajja V domačem vrtu cvetijo; sobota, 24.7., ob 21. uri Rock marathon 2010: sodelovale bodo skupine The Maff iz Gorice, Turn around iz Vrtojbe in Evil Kevil s Čedajškega (v primeru dežja bo koncert preložen na dan kasneje); nedelja, 25.7., ob 9. uri sv. maša s procesijo. Vsak večer bodo odprti kioski z jedačo na žaru in pijačo, pa tudi pokušnja vin z Oslavja, iz Štmavra in Pevme ob prisotnosti vinogradnikov. Na ogled bo tudi fotografska razstava Okno v svet Franke Furlan Korenjak iz Cerovega. Vabljeni!

KRAJEVNA SKUPNOST PEVMA-ŠTMAYER-OSLAVJE,
NAŠ PRAPOR, KD SABOTIN, ŽUPNIJA SV. MAVRA IN SILVESTRA
TER ZDRUŽENJE PRIDELOVALCEV REBULE-OSLAVJE

vabijo na

PRAZNIK SVETE ANE

V ŠPORTNO-KULTURNO SREDIŠČE PEVMA

Četrtek, 22. julija, ob 19.30: turnir v odbojki 2 proti 2 za 1. pokal sv. Ane; sledi glasba (DJ Filip)

Petek, 23. julija, ob 20.30: nastop dramskega odseka PD Štandrež z enodejanko; razstava slik, prikaz diapozitivov natečajja "V domačem vrtu cvetijo"

Sobota, 24. julija, ob 21. uri: rock marathon 2010

Nedelja, 25. julija, ob 9. uri: sv. maša s procesijo

Razpis Pokrajine Gorica v sodelovanju s Čedajsko banko

Go Elios Family, fotovoltaični sistem za družine

Goriška pokrajina, točneje odborništvo za okolje, ki ga vodi Mara Černic, je objavila razpis za fizične osebe oz. družine, s katerim želi omogočiti ali pomagati vsem tistim, ki želijo postaviti na strehe lastnih domov fotovoltaične panele za proizvodnjo električne energije do 3 kW.

Cilj razpisa je širjenje rabe obnovljivih energetskega virov, ker je naša prihodnost močno pogojena od proizvodnje in prodaje energije. Energetsko povpraševanje stalno narašča predvsem zaradi držav, kot sta Kitajska in Indija. Klimatske spremembe so vsem na očeh in omejevanje škodljivih posledic toplogrednih plinov zahteva velike naložbe na tehnološkem in finančnem področju. V prihodnje bo treba energijo pridobivati iz različnih virov, predvsem pa iz obnovljivih, da bomo lahko kos vsem izzivom.

V goriški pokrajini predstavljajo 97% energetskih virov premog, plin in naftni derivati. Obnovljivih energetskih virov je komaj za 3% (podatek je iz leta 2006). Največ obnovljive sončne energije pa proizvaja industrijski

sektor. Na našem ozemlju imamo kar dve veliki fotovoltaični centrali: prva je v Trziču v podjetju SBE, druga v Ronkah v podjetju MW. Naš cilj pa je povečati in razširati uporabo

sončne energije po domovih. Prihodnost je v tem, da si bo lahko vsak na domu proizvajal vso energijo za lastne, domače potrebe, presežek pa namenil skupnosti. Italija že nekaj let spodbuja to logiko s tako imenovanim "energetskim računom". Država namreč odkupi - po posebni ceni - od posameznega proizvajalca višek energije, ki ostaja od proizvodnje s fotovoltaičnimi panonji.

Vedno bolj stopata v ospredje in v splošno zavest prebivalstva ovrednotenje ter uporaba obnovljivih virov energije. Občutljivost do razvoja, ki je prijazno do okolja in do ljudi, ter zavedanje, da so fosilni energetski viri omejeni, silita javne ustanove k iskanju predlogov, ki bi olajšali dostop do obnovljivih vi-

rov energije navadnim občanom. Pokrajina Gorica je v tem duhu namenila 100.000 evrov za namestitve fotovoltaičnih panonjev za 3kW na družinske stanovanjske objekte v letu 2010. Pri tem sodeluje s Čedajsko banko (Banca di Cividale). Postopek je precej enostaven in ga je mogoče opraviti direktno pri bančnem okencu. Banka vnaprej plača nakup in postavitev fotovoltaičnega sistema, nato pa družina-proizvajalec vrača banki naložbo s prispevkom, ki ga dobi od države za prodano energijo. Vse to poteka preko omenjenega "energetskega računa". Pri tem pokrajina Gorica dodeljuje vsem tis-

tim, ki se bodo prijavi na razpis, nepovratni prispevek v višini 300,00 evrov. Predlog je zanimiv tudi za stanovanjske objekte, ki namestijo skupni fotovoltaični sistem, ker vsak stanovalec-prisilec je upravičen do pokrajinskega prispevka.

Razpisna dokumentacija je na razpolago tako pri bančnih okencih kot tudi na uradih pokrajine Gorica (tel. 0481 385325; goelios@provincia.gorizia.it) ali na spletnem naslovu www.provincia.gorizia.it/bandi. Na podlagi predstavljenih prošelj bo objavljena lestvica, ki bo iz meseca v mesec ažurirana in objavljena na spletni strani www.provincia.gorizia.it.

JČ

Širitev odseka Štandrež-Vileš in plinovod Sovodnje pod udarom buldožerjev in kopačev

Da je avtocestni odsek Štandrež-Vileš neprimeren glede na promet, ki poteka prek njega, in glede na vključitev v evropski 5. koridor Barcelona-Kijev, je že stara zgodba. O njegovi širitvi se govori že kakšno desetletje, vendar konkretnega je bilo narejenega zelo malo.

V zadnjih treh letih pa so se stvari bistveno spremenile. Zaradi nekaterih večjih prometnih nesreč in vse gostejšega prometa je prišlo do uvedbe komisarske uprave pri vodenju širitvenega projekta. To pa pomeni bistveno poenostavitev vseh upravnih postopkov, kar je privedlo do tega, da smo sedaj tik pred konkretnim začetkom del. Za izrednega komisarja širitvenih del je bil imenovan deželni predsednik Renzo Tondo, ki je delo zaupal svojemu deželnemu odborniku Riccardu Riccardiju.

Širitev avtocestnega odseka zadeva tudi teritorij, kjer živi slovenska narodna skupnost. Gre za občino Sovodnje ob Soči in za Štandrež. Najbolj bodo

dela prizadela Sovodnje ob Soči, kjer gre avtocesta prav skozi vas. Verjetno se marsikdo še spominja časa, ko je bila avtocesta prvič zgrajena in so bile Sovodnje razdeljene na dva dela. Bili so to časi, ko ni bilo lahko, in ni rečeno, da se to sedaj ne bo ponovilo.

V zadnjih mesecih so lastniki zemljišč že dobili obvestila o razlastitvi, žal samo v italijanščini, čeprav sodi občina pod zakon 38/01. Bili so postavljeni količki, kjer je zaznamovana meja širitve avtoceste, in poverjena podjetja so že začela z

odstranjevanjem dreves. V vsem tem pa je dokaj negotovo, kako bodo Sovodnje za vse to poplačani, saj bodo težave za prebivalce precejšnje, ker bodo ves čas širitve živeli v bistvu sredi gradbišča. Sovodnjska občinska uprava je do sedaj odigrala dokaj osamljeno vlogo in iz deželnih uradov ni dobila nobenega zagotovila ne obljube. Tudi odziv prebivalcev je tako rekoč odsoten. V pomoč občinski upravi je sicer pristopila pokrajina Gorica, skupaj s katero je bil napisan osnutek za posebni zakon za Sovodnje, s

katerim bi občina bila deležna večletnega prispevka za obnovo. Sovodnjski občinski svet je to že odobril. Vprašanje pa je, kako bo ta dokument sprejela Dežela, ki bi morala zakon sprejeti in mu dodeliti finančno

kritje. Predsednik goriške pokrajine Enrico Gherghetta je tudi poveril odborniku Maurizio Di Matteu poseben mandat, da spremlja izvajanje širitvenih del avtocestnega odseka na pokrajinskem področju, s posebno pozornostjo do sovodnjske občine.

Žal pa to ni edini odprt problem, ki tare sovodnjsko vas. V teku je že postavljanje podzemnega plinovoda in velik del sovodnjskih travnikov je bil že razkopan. Ob globokem kanalu ležijo velike cevi, ki jih bodo postavili v jarek in nato pokrili. Verjetno je vse to narejeno zaradi splošnega gospodarskega in civilnega razvoja, srce se pa zares skrči, ko vidi sovodnjsko krajino, ki je in bo popolnoma iznakažena.

JČ

Ob prihodu pohodnikov s Triglava Tudi goriški upokojeanci na slavnosti na Pokljuki

Ljubitelji gora iz vrst Društva slovenskih upokojeancev za Goriško so se 10. julija udeležili izleta na Pokljuko ob 25. spominjskem pohodu na Triglav, ki je potekal v znamenju spomina na 65-letnico osvoboditve in 20-letnico plebiscita za samostojno Slovenijo. Že dopoldne so se zbrale na Rudnem polju velike množice ljudi. Slikovit in slovesen je bil prihod nad 600 pohodnikov s Triglava; med

njimi je bila tudi skupina 17 mladih iz Goriške, ki jih je skrbno pripravil za pohod odbornik Šaverij Rožič. Ob 13. uri se je začela množična slovenskost s pevskimi nastopi raznih zborov, solopetjem, godbo na pihala, orkestrom slovenske vojske,

daljšimi nagovori itn. Za prvim govornikom Janezom Stanovnikom je imela daljši govor obrambna ministrica Ljubica Jelušič, ki je zelo lepo poudarila namen in pomen letošnjega slavlja. Upokojeanci so se po slo-

vesnosti in odhodu številnih praporov odpeljali z avtobusom proti Kranju in se povzpeli na Šmarjetno goro, ki velja za zelo privlačno, razgledno točko, s katere se vidi velik del Slovenije. / EPD

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA Prva predstavitev nove pravljice

Metla Pika je poletela med otroke...

Najnovjša knjiga Goriške Mohorjeve družbe, *Metla Pika in njene dogodivščine*, ki jo je napisala Mariza Perat, ilustrirala pa Danila Komjanc, je v sredo, 14. julija, doživela najlepši krst. Pravljico-pobarvanko so namreč v prisotnosti predstavnikov založbe predstavili otrokom, udeležencem poletnega središča Srečanja, ki v organizaciji Skupnosti družin Sončnica in SZ Olympia poteka v Zavodu Svete Družine v ul. Don Bosco v Gorici. V imenu prirediteljev prijateljskih poletnih uric je Ani Saksida v dvorani Zavoda pozdravila goste in otrokom povedala, da je Mariza Perat pi-

Ani Saksida, Danila Komjanc in Mariza Perat (foto DPD)

Mali ilustratorji

Danila Komjanc "na delu"

sateljica, ki še najraje piše za otroke, Danila Komjanc pa ilustratorica, ki že veliko let sodeluje s priljubljeno otroško revijo Pastirček. Avtorica je o svojem zadnjem delu povedala, da gre za pravljico, ki pripoveduje o čarovniški metli Piki. Ta se je naveličala ukazov čarovnice Ci-

re Čare in gozda ter je poletela v svet. Med potepanjem je doživela najrazličnejše dogodivščine in težave; naletela je na dimnikarja, na hudobno čarovnico Ostrooko, na dobre palčke drobljančke; obiskala je tudi šolo in pa cirkus, v katerem se je srečala s pajacom in levom, po-

otroci sami izvejo iz knjige! "Upam, da jo boste radi brali", je lepi skupini predšolskih in osnovnošolskih otrok povedala Mariza Perat, ki se je tudi iskreno zahvalila vsem pri Goriški Mohorjevi družbi, ki so omogočili izdajo njenega zadnjega knjižnega dela. Dodala je, da so

slike v tej "počitniški pravljici" zelo lepe, "take, da jih boste lahko sami pobarvali". Ko bo knjiga namreč pobarvana, bo čudovita, je povedala učiteljica in ilustratorica Danila Komjanc, ki je nato v živem in živahnem pogovoru z otroki spregovorila o svoji veliki ljubezni, ilustriranju. Malim poslušalcem je pokazala izvirne risbe in jim razložila, kako sploh nastane knjiga. "Potrebnihi je več ljudi": nekdo jo mora napisati, drug jo ilustrira, tretji eno in drugo spravi v računalnik, vse to pa potem nesejo v tiskarno, kjer tiskarji opravijo še svoje. "Kakšna sploh je čarovnica?" je vprašala otroke. Skupaj so ugotavljali njene značilnosti, razčesane lase, špikast klobuk in nos, ona pa jo je pred njimi narisala na velik list in jim razložila, kako nastane ilustracija. Ker so junaki čarobnega sveta pravljic tudi živali in predmeti, ki govorijo, je uč. Komjanc nato narisala še nasmejeno metlo, ki je pozdravljala otroke, pa tudi palčka, zajčka, ježka, hišico in še kaj. Na vprašanje, kako se je naučila ilustrirati, je povedala, da je rada risala že od malih nog. Ni opravila posebnih šol, učila pa se je po knjigah in je res veliko vadila, "vedno sem risala".

Po "uradnem delu" so otroci in njihovi animatorji zapustili dvorano in se poselili pod šotari na dvorišču, kjer so risali in tako preizkusili, kar so pravkar slišali, medtem ko jih je ilustratorica pozorno opazovala pri delu. / DD

naučila ilustrirati, je povedala, da je rada risala že od malih nog. Ni opravila posebnih šol, učila pa se je po knjigah in je res veliko vadila, "vedno sem risala". Po "uradnem delu" so otroci in njihovi animatorji zapustili dvorano in se poselili pod šotari na dvorišču, kjer so risali in tako preizkusili, kar so pravkar slišali, medtem ko jih je ilustratorica pozorno opazovala pri delu. / DD

Gabriella Cottali Devetak odlikovana Velikodušna gesta nagrajenke

Na 14. izvedbi kulturno-gastronomске prireditve Festa Artusiana, ki je potekala v kraju Forlimpopoli (v pokrajini Forlì-Cesena) od 19. do 27. junija, je Gabriella Cottali, soproga Avgušlina Devetaka iz daleč naokrog znane in cenjene "Čotove" Gostilne Devetak z Vrha Sv. Mihaela, prejela nagrado Marietta ad honorem 2010. V utemeljitvi odlikovanja med drugim piše, da se je ga. Gabriella s potrepljivostjo in ponižnostjo izučila v skrivnostih slovenske kuhinje ob tašči in tako sprejela štafeto palice družinske gostilne na Vrhu Sv. Mihaela, na obmejnem področju, zvesta geslu: 'stara tradicija in novi okusi'. Festa Artusiana nosi ime po znanem književniku in gastronomu Pellegrinu Artusiju (1820-1911) iz Forlimpopolija, "očetu italijanske sodobne kuhinje", avtorju l. 1891 napisane uspešnice o kulinarčni umetnosti, ki vsebuje skoraj 800 receptov in velja - skupno z Manzoničevima Zaročencema in Collodijevim Pinocchio - za eno najbolj branih in razširjenih knjig na polotoku. Prireditve, ki od leta 1997 poteka vsako leto devet dni, od predzadnje junijske sobote dalje, je za sladokusce iz vse Italije prilož-

nost, da ob najrazličnejših kulturnih spremljevalnih pobudah (degustacije, strokovni simpozij, natečaj, glasba, gledališče, ples, likovne razstave, tržnica...) izkušajo nove, večkrat pozabljene okuse in vonjave ter pasejo radovednost okrog kuharskih mojstrov in njihovih "umetnin". Mesto Forlimpopoli podeljuje vsako leto, v čast najuglednejšemu občanu Artusiju, nagrado - italijanski ali tuji - osebnosti, ki se je odlikovala z izvirnim prispevkom glede odnosa med človekom in hrano. Dobitnik letošnje nagrade je g. Luigi Ciotti, ustanovitelj združenja Libera, ki se že 15 let bori proti mafiji in podkupovanju ter za promocijo pravičnosti in demokratične legalnosti. On je med drugim dal pobudo za zakon o zaplenitvi imovin mafijcev, s čimer je zadal hud udarec organiziranemu kriminalu, obenem pa močan zagon številnim zadrugam (pri katerih so zaposleni številni mladi), ki si na temeljih poštenosti prizadevajo za pravičnejši razvoj krajevnega gospodarstva in posredno družbe. Obstaja celo tržna znamka Libera Terra, ki zazna-

Ga. Gabriella (prva z desne)

muje "dobre, čiste in pravične" pridelke z zaplenjenih zemljišč, kot npr. olje, vino, testenine, stročnice, biološke pridelke itd. v različnih italijanskih deželah. Poleg te nagrade podeljujejo na prireditvi v Forlimpopoliju tudi nagrado Marietta za "avtorje" domačih poslastic, od leta 2005 pa še dve nagradi "Marietta ad honorem" za mojstra, ki posveča svoj čas in talent odkrivanju, zaščiti in kulturi živil na teritoriju s knjigami, članki, predavanji in degustacijami. Častno priznanje sta letos prejeli Gabriella iz Gostilne Devetak in častnikarka Benedetta Parodi, ki ima na tvmreži Italia1 program "Cotto e mangiato". Kdor pozna "Čotove", ki že pet rodov upravljajo vrhovsko gostilno, ve, da je ga. Gabriella doma iz Brescie, ljubizen pa jo je privedla na Kras, kjer se je zaljubila v slovenske ljudi, njihov jezik, mišljenje, ideale in

tradicijo. Ob tašči Helki je vzljubila kraške okuse in stare recepte. Sama pravi, da skuša v domačo kuhinjo vnašati srednjeevropske elemente, nikdar pa v škodo tradicije. Za štedilniki je zelo natančna in zahtevna. Gre ji za to, da bi bili gostje zadovoljni, "da bi se v njihova srca nastanili tisti posebni okus, ki so ga spoznali samo pri nas, v naši gostilni Devetak". O sebi kot pripadnici italijanskega naroda, ki se je približala slovenskemu svetu, pravi, da to nikakor ni "prizadelo" njene italijanskosti; obratno, "vse to predstavlja zame veliko obogatitev, saj poznam dva različna sveta, ki, če se le hoče, se med sabo čudovito spajata in dopolnjujeta". Ga. Gabriella Cottali Devetak je svojo nagrado širokogrudno poklonila združenju Libera Terra in daljnovidnemu delu g. Ciottija. / DD

Obvestila

Kulturni center Lojze Bratuž bo zaprt zaradi dopusta od 20. julija do 24. avgusta 2010.

Libreria Editrice Goriziana (Korzo Verdi, 67) vabi v četrtek, 22. julija, ob 17.30 na predstavitev zbornika Alojz Gradnik. Poeta del Collio Goriziano. Delo, ki je izšlo l. 2008, bo predstavila urednica Fedora Ferluga-Petronio, nekaj poezij pa bo prebral igralec Paolo Bortolussi.

Razstava v umetniški galeriji Mario Di Iorio v prostorih Državne knjižnice (ul. Mameli), posvečena delu arh. Svetozarja Križaja, bo na ogled do 24. julija.

SPD Gorica organizira 25.-26. julija 2010 nočni pohod na Triglav. Za prijave: Mirko, tel. 0481 539989.

V nedeljo, 25. julija, bo v parku Coronini ob 18.30 koncert orkestra Fil (m) armonica iz Moša.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja tradicionalni vsakoletni piknik letos na Koprskem v nedeljo, 1. avgusta. V popoldanskih urah bo vodeni ogled mesta Koper, delno peš, delno s panoramsko vožnjo z avtobusom. Popoldne bo družabno srečanje v lepi senčni restavraciji pod košatimi drevesi (Al mulin) z bogatim srečelovom in zabavo do večera. Vpisujejo Ivo in Dragica (tel. 0481-882183), Ana in Rozina (tel. 0481-78061, 347 1042156), Marija Češut (tel. 0481-390697), Saverij R. (0481-390688), Ema B. (0481-21361). Na račun 20 evrov.

SCGV Emil Komel sprejema vpise v šolsko leto 2010/11. Informacije na tajništvo (tel. 0481 532163, 0481 547569), email info@emilkomel.eu ali na spletni strani www.emilkomel.eu.

Slovenske župnije goriške, tržaške in videmske škofije vabijo na vsakoletno romanje na Brabano, združeno z molitvenim dnem za duhovne poklice, ki bo v ponedeljek, 30. avgusta. Romarsko sv. mašo ob 11. uri bo vodil celjski škof. msgr. Stanko Lipovšek.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško obvešča udeležence izleta na Sicilijo, ki bo od 11. do 18. oktobra, da poravnajo drugi obrok v znesku 250 evrov na društvenem sedežu v Gorici na korzu Verdi 51/int. v sredo, 21. julija, med 10. in 12. uro ali na domu Saverija Rožiča v ul. Sottomonte 12 (Gorica-Podgora) v četrtek, 22. julija, med 16. in 19. uro.

Slovenska knjižnica Damir Feigel iz Gorice, Korzo Verdi 51, sporoča, da bo urnik v poletnem času, od 28. junija do 3. septembra 2010, naslednji: ponedeljek: 8.-16.; torek 8.-16.; sredo 8.-16.; četrtek 8.-16.; petek 8.-16. Zaprta pa bo od 9. do 20. avgusta 2010.

Od 6. do 10. septembra 2010 popoldne bo v Mladinskem domu potekala Priprava petošolcev na vstop v srednjo šolo. Vpisi in informacije na tel. št. 328 3155040 ali 0481 536455. Urad Mladinskega doma iz Gorice bo zaprt

zaradi dopusta od 19. julija do 31. avgusta 2010.

Kulturni center Lojze Bratuž prireja Lutkovno delavnico Od ideje do uprizoritve, ki bo potekala v petek, 1. oktobra, popoldne in v soboto, 2. oktobra, ves dan. Vodila jo bo priznana lutkovna ustvarjalnica mag. Breda Varl. Kotizacija za udeležbo znaša 50 evrov. Kulturni center Lojze Bratuž bo sprejemal prijave na delavnico od 1. do 15. septembra 2010 na telefonsko številko 0039 0481 531445 - 534549 (fax) ali po e-mailu na info@kclbratuz.org. Podrobne informacije in prijavnico lahko dobite na spletni strani Kulturnega centra Lojze Bratuž www.kclbratuz.org pod kategorijo gledališče.

Sožalje

Ob smrti ge. Almire-Mirice Devetak izraža uredništvo Novega glasa sožalje hčerki Darii, zetoma Sergiju in Miljanu ter vnukom Manuelu, Nataši in Mauru z družinami.

Darovi

Ob 31. obletnici smrti predrage mame Angele Kacin roj. Tušar darujeta Marija in Metka 100 evrov za Kulturni center Lojze Bratuž.

Za Novi glas: Mihajla in France Habjan, Kanada, 300 kanad. dolarjev. **Imeostvo cvetja** na grob Marice Černic vdove Devetak daruje sestra Milka z družino 100 evrov za Onkološki center CRO v Avianu. V isti namen darujeta brat Karlo z družino 100 evrov in Bernarda 20 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 23.7.2010 do 29.7.2010) Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20.00 do 21.00. Spored: **Petek, 23. julija** (v studiu Andrej Baucon): V poletje s polkami, valčki in popevkami - Zanimivosti v naši okolici - Humor.

Sobota, 24. julija (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 26. julija (v studiu Andrej Baucon): Poletni mix z Andrejem - Zanimivosti doma in po svetu.

Torek, 27. julija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 28. julija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Čebelar, ptič v tropski obleki - Izbor melodij.

Četrtek, 29. julija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Novo za poletne dni!
Mariza Perat

METLA PIKA
in njene dogodivščine

Ilustrirala Danila Komjanc

Dogodivščine metle Pike je napisala Mariza Perat, Danila Komjanc pa je izdelala take risbe, da jih otroci lahko barvajo!

Goriška Mohorjeva družba

50-letnica Društva Slovencev v Parizu

Dolga doba prizadevanja za ohranjanje slovenske kulture

Letošnji 13. junij je bil poseben, nepozaben dan za Slovence, ki jih je življenjska pot zanesla v francosko pre-

diakona Cirila Valanta daroval g. Jože Kamin, narodni delegat za Slovence v Franciji. Po maši je bila v dvorani Slovenskega doma slavnostna akademija. Pevke KD Kraški šopek iz Sežane so zapele slovensko himno. Program pa je poleg priložnostnih govorov obsegal preplet pevskih, glasbenih in plesnih točk ter recitacije, ki so jih sooblikovali tudi najmlajši člani iz slovenske pariške skupnosti. Predsednica društva

g. družta, ki je bilo glasnik slovenske kulture v francoskem okolju že pred uradnimi ustanovami in ob pogledu na prehojeno pot že snuje nove načrte. Njegovo priporočilo je bilo, naj društvo še naprej zavzeto skrbi za slovenski jezik. Za 50-letnico ohranjanja slovenske identitete v Franciji je društvu izročil častno priznanje Republike Slovenije Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, predsednici Vičič pa priznanje za dolgoletno, uspešno vodenje društva. V Društvu Slovencev v Parizu so se začeli zbirati izseljenci, ki so se priselili v Francijo po drugi svetovni vojni. Njihov dušni pastir je in pobudnik ter ustanovitelj društva je bil izseljenski duhovnik Nace Čretnik, kateremu se je pozneje pridružil g. Jože Flis. Oba sta zdaj že pokojna; vedno sta aktivno spremljala dejavnost društva, ki se je l. 1960 ob ustanovitvi imenovalo Slovensko društvo, potem pa se preimenovalo v Društvo Slovencev v Parizu. Začetki seveda niso bili rožnati, ker društvo ni

imelo svojih prostorov. Z nakupom in z ureditvijo hiše v Chatillonu l. 1981 sta Slovenska katoliška misija in DSP lahko začela plodnejše delovati. Društvo je zmeraj skrbelo za ohranjanje slovenskega izročila na temelju krščanskih vrednot. Nekateri člani DSP so tri leta oblikovali slovenske oddaje na pariškem škofijskem Radiu Notre-Dame. Nekaj let je deloval tudi pevski zbor Naš dom. Društvo si je vselej prizadevalo zbirati čim več rokjakov iz Pariza in okolice, na-

riški cerkvi Saint-Medard. Podobne spomine imajo tudi nekdanji člani števerjanskega ansambla Lojze Hlede in dramskega odseka PD Štandrež. Društvo je v 80. letih začelo izdajati list Korenine, za katerega je dala pobudo in ga tudi urejevala članica Verena Koršič Zorn. K sodelovanju je privabila tudi pariško

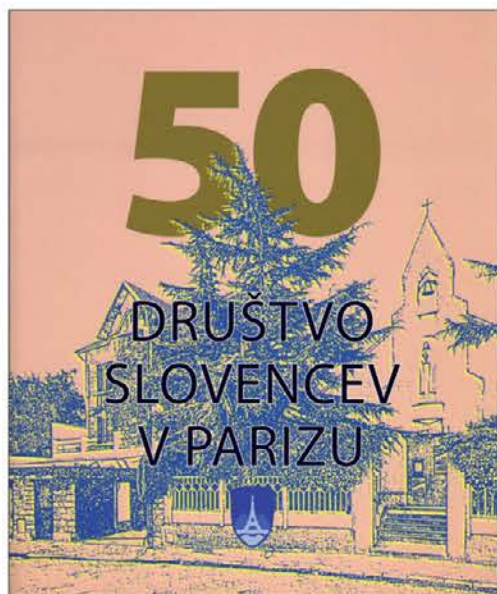

Risba s tušem slikarke Marjance D. Savinšek, ena izmed slik, ki bogatijo brošuro DSP

likovno umetnico Marjanco Dakskofler Savinšek, ki je v vsako številko prispevala svoje ri-

pomoči DSP pri osamosvajanju Slovenije in kronološki pregled bogatega petdesetletnega društvenega delovanja. V brošuri so tudi lepi spomini tistih, ki so bili otroci v letih 80. - 90. in so se zbirali pri nedeljski šoli v Chatillonu, pri maši in sploh na vseh kulturnih prireditvah. Najbolj pristni in privlačni, mestoma prežeti s hudomušnostjo in otroško razigranostjo srca so spomini, ki jih je, prepletene z anekdotami, prisrčno,

Na skrajni levi g. Jože Flis, v rdečem mašnem plašču g. Nace Čretnik, z njima je škof msgr. Metod Pirih ob sv. birni maja 1988

Naslovnica brošure ob 50-letnici DSP

stolnico in so vez s svojimi koreninami in domačo kulturo ohranjali ob zbiranju in udejstvovanju pri prireditvah v Slovenskem domu v Parizu, eni izmed slovenskih katoliških misij. Že 50 let je minilo, odkar je bilo ustanovljeno Društvo Slovencev v Parizu (DSP), ki je dobilo sedež prav v Slovenskem domu. Zraven njega stoji cerkva svete Terezije, v kateri se zbirajo Slovenci že nekaj desetletij. V njej je bila 13. junija zahvalna sveta maša, ki so se je udeležili tudi ugledni gostje: veleposlanik RS v Franciji dr. Janez Šumrada, minister za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Boštjan Žekš, sekretar na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Primož Ilešič in predsednik komisije Državnega zbora za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu Miro Petek. Slovesno bogoslužje je ob asistenci

Ana Stegu Vičič je uvodoma pozdravila goste in rojake, ki so popolnoma zasedli dvorano, ter se s hvaležnostjo spomnila vseh nekdanjih in sedanjih odbornikov. Pri tem je omenila najbolj zaslužne člane. Na kratko je opisala delovanje društva v tej dolgi dobi in njegove cilje. Minister Žekš je v nagovoru poudaril vlo-

vezovalo pa je in gojilo stike tudi s francoskimi društvami. Z različnimi kulturnimi pobudami je zmeraj imelo vezi s Slovenci v zamejstvu, po svetu in v domovini. - Pevci, ki so ob koncu 70. let peli pri MePZ Lojze Bratuž iz Gorice, takrat je bil njihov dirigent g. Stanko Jericijo, ohranjajo v zelo lepem spominu gostovanje pri Slovincih v Parizu, ki so jim dali možnost imeti 4. januarja 1977 koncert v pa-

sbe s tušem. Ob zlatem jubileju je Društvo Slovencev v Parizu izdalo lepo in smotno izdelan, zajeten zbornik. Uredila in pripravila ga je Ana Stegu Vičič, izdala pa Založba Družina, finačno so izid podprli Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, pa še Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov in založba Družina. Na 125 straneh prinaša pestro vsebino, v kateri so zapisani predstavniki civilnih in cerkvenih oblasti, zgodovinsko pomemben članek o prizadevanjih in

tudi s kančkom melanholije ob spominu na minula brezskrbna otroška leta zapisala Nada Zorn Herem. V brošuri je veliko barvnih, pa tudi črno-belih fotografij in risb slikarke Marjance Dakskofler Savinšek, ki so krasile društveno glasilo Korenine. Kratke zapise o slikarki Marjanci Dakskofler Savinšek, ki je v novembru l. 2009 praznovala 90. rojstni dan, je pod naslovom Umetniška duša DSP v publikaciji prispevala Verena Koršič Zorn.

Iva Koršič

Nova Gorica / Bogat kulturni spored

Poletna sapica na Mostovni

V kulturnem centru Mostovna v Novi Gorici se je začel nov, poletni program, ki bo trajal do sobote, 31. julija. Letos so se organizatorji odločili, da popestrijo poletne večere s tematsko obarvanim programom. Od srede do sobote

Batič. Ob filmskih četrtkih lahko obiskovalci prisluhnejo nekonvencionalnim potopisnim predavanjem svetovnih popotnikov, ki radi prestopajo meje vodiča Lonely Planet. Po predavanju pa si lahko ogledajo še film po izboru občinstva. Vsak četrtek je na spo-

reggae, dub, new roots, dancehall, dubstep glasbe. Glasbene sobote pa so, kot se za center spodobijo, posvečene različni žanrski glasbi v živo z malega zunanega odra. V soboto sta nastopila Valterap in DJ Pipss. Poletno vzdušje je začinjeno tudi z lampijončki, ki po novem krasijo zunanji vrt, chill out kotički, osvežilni koktejli in sveža soška sapica.

Ob sobotah popoldan potekajo tudi kreativne delavnice, prijave sprejemajo na naslov info@mostovna.com. Kulturno društvo Krea je že priredilo delavnice z naslovom *Naredi si svoj lampijon*, o naslednjih pa bodo informacije objavljene na spletni strani Mostovne. Poleg tega se lahko radovedneži preizkusijo še v vrtenju pojev (poji so žogice na vrvcih, s katerimi vadijo bodoči žonglerji z ognjem) in drugih cirkuških veščinah ter športnih turnirjih s predhodno prijavo (ping pong, calcetto, špljake, šah, karte...). V sklopu programa je ob sredah, med 19. in 22. uro, odprta tudi E-hiša (hiša eksperimentov), kamor lahko starši pripeljejo svoje otroke in si ob tem privoščijo osvežilno pijačo. Podrobnejšo predstavitev posameznih večerov si lahko ogledate na spletni strani centra www.mostovna.com. Vabljeni v svežino poletne sapice Mostovne!

inca

se lahko obiskovalci kratkočasijo z raznovrstno športno, kulturno in glasbeno ponudbo. Teden se na Mostovni začne s športno sredo, ko so na razpolago razni športni rekviziti, od ping ponga, badmintona, do šaha in družabnih iger s kartami. Sredini večeri so poleg tega posvečeni odprtjem tedenskih fotografskih razstav Galerije Tir. Trenutno so na ogled fotografije Andreja Marvriča, nato bo razstavljal Monika

redu različni žanr, komedija, grozljivka, dokumentarec in western. Prejšnji teden ob 20. uri je predaval Samo Košnik, nato pride na vrsto grozljivka. Seznam filmov je objavljen na spletni strani Mostovne. Petkov mix je dobil takšno ime, ker različni dj-i vsak teden predvajajo drugačne glasbene zvrsti in prikazujejo raznolikost urbane kulture. V petek sta Suspect in Pete Roots odvrtila svoj opus ska, rockstedy, roots

Predavanje / Grad Kromberk

Kantavtorstvo v ZDA in Veliki Britaniji med 60. in 80. letom

Na gradu Kromberk v Novi Gorici je bilo v torek 13. julija, drugo glasbeno predavanje, z naslovom Kantavtorstvo v ZDA in Veliki Britaniji med 60. in 80. letom. Novinar in glasbeni kritik Giuliano Almerigogna je večer posvetil avtorski glasbi, ki je od 60. let prejšnjega stoletja naprej posebej priljubljena nov pristop do umetniškega izražanja, z mešanjem različnih zvrsti, rocka, countryja, folka, bluesa, r&b in jazz. Almerigogna, ki sodeluje z videmskim dnevnikom Messagero Veneto, je Goričan, rojen v Trstu in se že vse življenje ukvarja z novinarstvom ter glasbeno kritiko za številne medije. Poleg tega je tudi velik glasbeni zbiratelj,

njegova zbirka vinilnih plošč šteje preko 15.000 različnih naslovov. Predavatelj je poslušalcem predstavil številne znane in manj znane pesmi iz avtorskega repertoarja, pripovedoval je o njihovih piscih, izvajalcih in producentih, ki so bili večkrat člani ene ali več glasbenih skupin ter so nastopali tudi kot solisti. Avtorska glasba, ameriška in britanska, povezuje različna obdobja zgodovine rocka, njeni začetki segajo v 50. leta, ko je bil rock 'n' roll v polnem zagonu. Zaznamovala je skoraj vse glasbene zvrsti, od rock 'n' rolla do beata, od obdobja flower power, psihedelike, do progressiva in hard rocka, od punka do new wava.

lonjena. Nekateri so postali legende, drugi so ostali neznani, "beautiful losers". Jackson Browne je s pesmijo "Before the delu-

Elvis Costello

Pomenila je tudi most med različnimi zvrstmi v obdobju, ko so hoteli punkerji uničiti vse, kar je bilo do tedaj pompoznega v glasbi. V koreninah je združevala na videz oddaljene izvedbe. Kantavtorji so bogatili rock glasbo tudi v 80. letih, ko je v Združenih državah in Evropi nastopilo obdobje disko glasbe in "neangaziranosti", vendar sreča ni bila vsem enako nak-

ge" ohranjal upanje v obdobju strahu pred jedrsko katastrofo, Eagles so očarali z izvrstno "Tequila sunrise", Neil Young se je prepustil eksploziji rocka. Susanne Vega, ki je v rock glasbo prinesla kanček miline, je odpela "Tom's dinner" in "Luka", med številnimi drugimi so nastopili Pete Townshend z znano "I put a spell on you", Tom Waits in T Bone Burnette s "Time", Elvis Costello z "I want you", Ry Cooder z "Across the borderline".

inca

Eagles

David Bandelj o projektu "Zbrana dela Stanka Jericija" Na Goriškem edinstvena glasbena osebnost

S projektom Zbrana dela Stanka Jericija želi Združenje cerkvenih pevskih zborov - Gorica rešiti kulturno zapuščeno goriškega skladatelja in jo dati na razpolago tu živečim narodom. Izvedba pobude zahteva visoko kvalificirano delo glasbenih strokovnjakov. ZCPZ - Gorica se je za izvršitev te plati projekta obrnilo na prof. mag. Ivana Florjanca z ljubljanske Univerze in na dr. Davida Bandljo z Univerze v Novi Gorici, znanega kulturnega delavca in glasbenika. O sebi in poteku dela je tokrat spregovoril David Bandelj.

Dr. Bandelj, tudi vi ste velik ljubitelj zborovske in glasbe nasploh. kateri so bili vaši prvi koraki v tej smeri in od kod nato tako veliko navdušenje za to zvrst?

Recimo, da je navdušenje raslo z leti študija glasbe in petja v različnih sestavih. Ko sem nato spoznal, da je zborovska glasba tista, ki me najbolj veseli in bogati, sem se odločil, da bom nadaljeval v tej smeri. Ne bom tajil, da je bilo za to odločitev pomembno - med drugimi - tudi srečanje s Stankom Jericijem in

njegovim delom.

Kaj je bilo glavni vzrok, da ste sprejeli tako zahtevno delo?

Najprej je to znak globokega spoštovanja do ustvarjalca, ki v času življenja ni doživel primerne pozornosti, morda tudi po svoji lastni načelni odmaknjenosti. Nato pa želja, da bi se končno pregledalo in ugotovilo, kolikšen ter predvsem kakšen je njegov opus. Občutek sem namreč imel, da je bil Jericijo kot skladatelj izredno plodovit in da je v javnost prišel le majhen del tega, kar je ustvaril.

S čim se v tej fazi konkretno ukvarjate?

Pravkar zaključujem s pregledom rokopisov, ki smo jih našli v sobi, kjer je ustvarjal, in sestavljam nek zametek kataloga del.

Gre vse gladko ali so kje težave?

Težave so predvsem v tem, da nekaterih rokopisov nismo našli. Nekatero skladbo, ki so bile objavljene, nimajo korespondenčnega izvirmika ali je od nje ostala samo fotokopija. V tem primeru imam vsaj zagotovilo, da skladba obstaja, možno pa je, da so isto usodo doživele tudi kakšne skladbe, ki niso bile

objavljene, in tudi ko bo delo zaključeno, ne izključujem, da bi se prej ali slej našel še kakšen rokopis. Poseben problem pa predstavlja delo skladbe, ki niso podpisane ali niso dokončane.

Glede na to, kar ste že pregledali, kako velik je obseg celotnega opusa?

Nepričakovano ogromen. Od poznih sedemdesetih in zgodnjih osemdesetih let do leta 2005, kamor sega datacija zadnjih skladb, je Jericijo ustvaril prek 600 del.

Koliko časa zahteva tako delo?

Delo je zahtevno predvsem zato, ker je treba vsako skladbo posebej pregledati. Če je objavljena, je potrebno poiskati objavo, videti, če se rokopis in objava skladata. Včasih naletimo na več verzij iste skladbe. Poiskati je treba morebitne netočnosti, interpretirati skladateljevo težnjo, se posebej posvetiti nedokončanim delom... Gre za poglobitev v umetniški svet ustvarjalca, kar je zelo dragoceno.

Vi ste tudi glasbenega vidika zelo dobro poznali prof. Jericija. Kako ste ga spoznali in kateri je bil povod, da ste se začeli ukvarjati z njegovimi deli?

Stanka Jericija sem spoznal na srednji šoli, ko sem prepeval v zboru, ki ga je vodil. Že takrat smo izvajali veliko njegovih skladb, ki za razmere mladinskega zbora gotovo niso bile enostavne. Pojavljale so se sodobne harmonije in disonance, skladatelj je operiral z elementi, ki niso spadali v t. i. tradicionalno, klasično pojmovanje mladinske zborovske ustvarjalnosti. Mislim, da je s tega vidika Stanko Jericijo približal mlade sodobnemu konceptu glasbe in naredil neprecenljivo pedagoško delo. Kasneje me je začel zelo zanimati kot ustvarjalec in za maturitetno nalogo sem začel z raziskovanjem njegovega dela ter opazil vrednost in zaveden sodobni prijem njegove glasbe. Nato se je zanimanje in sodelovanje lahko le še nadaljevalo... Konec koncev na Goriškem nismo imeli nobene take glasbene osebnosti, kakor je bil Stanko Jericijo.

Tudi kot dirigent ste že mnogokrat nastopili prav z deli prof. Stanka Jericija. Jih je težko izvajati?

Nobeno delo ni apriorno težko, če je pristop izvajalcev pravi. Je pa res, da zahtevajo Jericijeve skladbe poglobljeno analizo, ker izhaja njegova pisava - predvsem, kar se tiče zborovskih skladb - iz konkretne izkušnje z dirigiranjem, se pravi, da ni kon-

ceptualna, ampak je zelo konkretna in izvedljiva. Je pa njegova govornica sodobna in to verjetno marsikaterega glasbenika prestraši. Jericijo se mi zdi avtor, ki

si njegovo delo to zasluži.

Obstaja tudi "lažji" Jericijo?

Njegova pisava spaja dva principa. Piše tehtnejše skladbe, ki izražajo njegovo človeško in glasbeno čutenje, obenem pa ustvarja tudi tehnično preprostejšo in harmonsko kristalne skladbe, primerne za vse sestave. Veliko je pisal za liturgijo, za enoglasno ljudsko petje, za enoglasni otroški zbor, za mladinski zbor (od eno do štiriglasja), veliko ima priredb ljudskih pesmi, furlanskih, slovenskih in italijanskih, večje število samospjevov za vse glasove in za vse težavnostne stopnje, poleg orkestrskih, komornih in instrumentalno solističnih skladb. Vsak glasbenik lahko dobi v njegovem opusu sebi primerno skladbo. V poglobljeni analizi celote pa je zelo opazna razlika med skladateljskim zamahom "zgodnjega", "zrelega" in "poznejega" Jericija, če to označim z nepretencioznimi izrazi. V teh treh ustvarjalnih obdobjih ni razvil le samosvojega stila, ampak je celo fizično spremenil pisavo. Ta sprememba pa se odraža tudi v kompozicijskem jeziku.

Najlepša hvala tudi vam, da ste privolili v pogovor. Seveda se priporočamo, da nam zopet kaj poveste, ko bo ta faza dela zaključena.

Foto DDP

je vreden izvedbe ne samo zaradi tehnične dovršenosti skladb, ampak tudi zaradi vsebinske globine. Pred kratkim smo z zborom Štandrež posneli njegov Stabat Mater, zadnje večje vokalno instrumentalno delo, ki ga je napisal. Ob preučevanju opusa sem opazil, da so tudi posnetki njegovega dela redki. To bi bil zelo dober izziv za marsikateri zbor, ki bi želel poustvariti nekaj originalnega in novega, in to bi lahko brez problemov predstavil tudi na mednarodni sceni. Mislim, da

Gorica / Tekmovanje Seghizzi 2010 Veliko kvalitetnih skupin, a brez pravega vrhunca

Zborovsko petje je verjetno najbolj priljubljena in po številu navdušencev najbolj razširjena amaterska dejavnost, toda je niša, če upoštevamo manjšino zborovodij in pevcev, ki si lahko privoščijo, da stremijo po visokih, polprofesionalnih dosežkih. Da bi se ta manjšina okrepila in učinkoviteje usmerila svoje cilje, je konfrontacija bistvenega pomena. Prislunhiti nastop zborov mednarodnega tekmovanja Seghizzi je zato (navadno premalo izkoriščena) priložnost, pravi zaklad izkušenj s svojo sintezo raznolikih pristopov. Tudi letos se je zgodovinsko tekmovanje maratonsko odvijalo skozi sedem

Rusije in Madžarske. Koncert nagrajencev je v nedeljo v nabito polni dvorani gledališča Verdi sklenil že 49. zborovsko pustolovščino z utrinki najboljših trenutkov iz vseh zgodovinskih programov in iz kategorij za jazz in ljudsko glasbo. Letos je bilo splošno veliko kvalitetnih skupin, a brez pravega vrhunca, rezultati pa so povečini nagradili tehnično dovršenost azijskih zborov. Da bi prvi stik zborov z naporno izkušnjo tekmovanja bil čim bolj neobremenjen, so organizatorji postavili letos na prvo mesto bolj sproščene nastope stranskih kategorij s priredbami jazz in ljudske glasbe. Prva se je po programskih izbi-

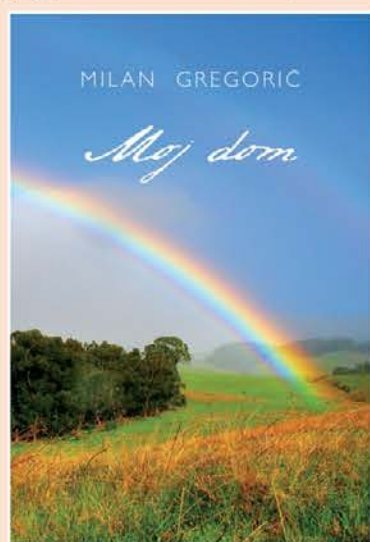
prejel zbor japonskih višješolk Seisen, medtem ko je nagrada občinstva ovrednotila madžarski zbor Magnificat za ljudsko glasbo, filipinski zbor Univerze De La Salle pa za jazz glasbo. Veliko število zborov se je preizkusilo v delikatnih izvajalskih niansah renesančne programa, v katerem je zmagala komorna izvedba italijanskega kvinteta The blossom med voice. Med zahtevnimi nastopi s sodobnim programom je po mnenju žirije najbolj blestel tisti japonskih

varjajo izključno z nabožnim repertoarjem. Posebna kategorija Grand Prix Seghizzi krona celotno tekmovanje z udeležbo zborov, ki so se najbolj izkazali in imajo zato možnost, da se potegujejo še za dodatno, najvišjo nagrado, ki jo je letos prejel južnokorejski zbor. Najmočnejši vtis, ki ga je pustilo letošnje tekmovanje, je bila vrnitev številne in bojevitve italijanske reprezentance, ki je potrdila, da italijanski zbori postajajo vedno bolj zanimivi in kompetitivni, kljub temu da jih izbire žirantov niso ovrednotile. Ovrednotenje prihodnje, jubilejne izvedbe tekmovanja Seghizzi pa bo skrb deželne uprave, ki želi na-

Kratki

Založba Mladika / Nova knjiga Milana Gregoriča

Istrski publicist in javni delavec Milan Gregorič (Dekani, 1934) je v svojem zadnjem delu s pomenljivim naslovom Moj dom zapisal odzive na pomembnejša notranjepolitična in druga družbena dogajanja, tudi širša mednarodna, v času od slovenske politične pomladi

naprej, preko tranzicije pa vse do današnjih dni, s posebnim poudarkom na tem, kako so ta dogajanja sprejemali ljudje v Slovenski Istri. Zapis v knjigi prinašajo konkretne dogodke, njihove glavne akterje z imeni, priimki in stališči, ter avtorjeve odzive na dogajanja. Teksti so urejeni v tematske sklope in razporejeni po časovnem redu, tako kot so nastajali. Avtor se na koncu dotakne tudi eksistenčnih vprašanj in osmišljanja življenja in veje tako iz knjige tudi njegov duhovni avtoportret. S knjigo je avtor hkrati opravil neke

vrste rentgensko sliko stanja duha slovenske družbe in predvsem ožigosal stranpoti tranzicije ter nastavljal ogledalo njenim glavnim akterjem, zlasti tistim iz vrst slovenske levice, ki je s svojimi dejanji usodno zaznamovala obravnavano obdobje.

V spremni besedi je Saša Martelanc izpostavil značilnosti Gregoričevega sloga in vsebine, ki so etični žar, odsotnost sleherne zlobne ali zvijačne misli in dojemanje resnice kot najbližje sorodnice svetega.

V Cankarjevem domu na ogled belgijska umetnost

V galeriji Cankarjevega doma so pred kratkim odprli razstavo z naslovom Skupni znaki po belgijsko. Podnaslov razstave Dui in soli likovnih umetnikov in pisateljev kaže na to, da številni belgijski slikarji tudi pišejo in številni pisatelji slikajo ali se ukvarjajo z grafiko. Na ogled bo 50 del različnih belgijskih umetnikov in skupin. Odnosi med slikarstvom in književnostjo so bili v francosko govorečem delu Belgije od leta 1870, prek nadrealizma in skupine Cobra, do najnovejših iskanj vedno bogati in tesni. Tako se vije nepretergana linija z besedili bogatih del od Ropsa, ki svoje grafike "iluminira" z opombami, do Borgersa, virtuozna računalniške grafike. Dotremont celo združuje oba žanra, ko s čopičem riše besedilo svojih logogramov, na primer kitajske pismenke.

Obiskovalci razstave lahko vidijo, kako se pisatelj loti graviranja in slikanja, kako se na slikah množijo povedi ter kako fotografija in računalnik odpirata nova obzorja. Vse to z veliko humorja in norčevanja iz samega sebe, ki prežemata slehernikov vsakdanjik, ne da bi se od njega preveč oddaljila. Na razstavi, ki so jo pripravili ob predsedovanju Belgije Evropski uniji, so le poskusili poudariti nekatere belgijske značilnosti in posebnosti, saj so vse izkušnje individualistične, piše v razstavnem katalogu. Poleg omenjenih umetnikov so na ogled dela Pierra Alechinskyja, Pola Buryja, Achilleja Chaveeja, Huga Clausa, Maxa Elskampa, Jacquesa Lennepa, Reneja Magritta, Henrija Michauxa, Edgarda Tytgata, Thomasa Van Gindertaela in Lionela Vincheja ter skupine Ruptz, krožka Cap in revije Daily-bul.

kategorij v treh intenzivnih dneh, ko se je na odru Avditorija furlanske kulture v Gorici zvrstilo dvajset zborov, ki so prihajali iz Kanade, Južne Koreje, Filipinov, Japonske, Italije, Latvije, Poljske, Romunije,

rah odvijala v bolj umirjenem tonu, duhovite dramatizacije, male koreografije, neobičajne postavitve in noše pa so kot vedno zaznamovale pisano kategorijo s priredbami ljudske glasbe, v kateri je prvo nagrado

deklet, ki so zato prejele nagrado v spomin na Mirka Špacapana, v romantični glasbi pa so s svojo natančnostjo in disciplino prejeli najvišje število točk južnokorejski pevci zbora Pilgrim Mission, ki se uk-

dalje podpirati dogodek, po katerem je naša dežela znana v mednarodnem merilu, kot je na nagrajevanju povedal deželni odbornik za kulturo Roberto Molinaro.

S 1. strani Prihodnost bo povedala, ali ...

V zbranih mnenjih se zrcalijo različni pogledi na dogodek, ki je objektivno in nedvomno predstavljal enega najpomembnejših trenutkov polpretekle zgodovine Trsta. Naši sogovorniki so vsak s svojega stališča ocenjevali in razmišljali, ali bo obisk predsednikov treh sosednjih republik dokončno rešil vozle, ki ovirajo normalno sožitje med tu živčima narodoma. V večini primerov pa je bilo iz njihovih besed mogoče razbrati neko zadržanje, zaradi katerega se niso prepustili popolnemu in neobremenjenemu doživljanju trenutka, zlasti pa dokajšnjo mero previdnosti do idejnih izhodišč samega dogodka, ki bo brez dejanskega udejanjanja ostal zapisan v knjigi spominov. Diplomacija je vendar storila svoj pogumni korak, sama pa ne more odpraviti dejstva, da segajo korenine težavnega sobivanja med tu živčima narodoma – se pravi na stičišču ne le dveh različnih kultur, temveč dveh različnih svetov – veliko dlje od fašističnega obdobja, ki je sicer privedlo do ekstremizacije že itak zapletenega odnosa: od 1945 dalje pa je bilo razmerje podvrženo predvojnemu, vojnemu in povojnim dogodkom. Zaradi teh je relacija po začetnem nezaupanju zdrknila v najboljšem

som nad vrati, je bila pred italijansko, slovensko, evropsko in hrvaško zastavo postavljena miza, na kateri je spominska knjiga ponujala častnim gostom svoje bele strani: prvi je sedel

Rudi Pavšič, Drago Štoka, Ivo Josipović, Danilo Türk in Giorgio Napolitano v notranjščini Narodnega doma (foto Kroma)

italijanski predsednik Napolitano, sledil mu je slovenski predsednik Türk, zadnji pa je bil hrvaški predsednik Josipović. Ob sklepu dejanja so jim predsednika krovnih organizacij SSO in SKGZ Drago Štoka in Rudi Pavšič, predsednik dežele Renzo Tondo, predsednica pokrajine Maria Teresa Bassa Propat, predsednik pokrajinskega sveta Boris Pangerc, senatorka Tamara Blažina, deželni svetnik Igor Gabrovec bučno zaploskali.

povedano govoriti slovensko. No, danes pa se piše nova stran v odnosih med slovenskim in italijanskim narodom, danes je naš pogled usmerjen v prihodnost, ko bodo zlasti mlajše generacije stopale po poti prijateljstva in prav bi bilo, ko bi nas nekoč obiskali tudi predsedniki vlad treh držav". Kako pa ocenjujeta obeležitev spomina na sosednji lokaciji? "Ne smemo pozabiti, da je bil eksodus italijanskih optantov posledica našega eksodusa iz Julijske krajine v času fašizma, ko so naši ljudje iskali zatočišče v tedanji SHS in na Slovenskem. O teh dogodkih pa naj danes piše zgodovina", je dejal Štoka. Tudi Pavšič se je strinjal s kolegom in dodal: "S tem dvojnimi obiskom se končno sklene krog hudega obdobja: leta 1920 so nam fašisti požgali Na-

danes končno uvrsti v izključno domeno zgodovinske stroke, politika je ne bo mogla več uporabiti v svoje interese". Nedvomno gre za velik premik, da so na Trgu enotnosti Italije plapolale zastave treh sosednjih držav in zazvenele njihove državne himne, kar bi bilo še pred nekaj meseci nepredstavljivo, je še povedal minister, ki je prepričan, da so se odnosi med državami s tem dogodkom neobrnljivo izboljšali; prišlo je, oziroma prišlo bo do nove, boljše klime, v kateri bo lažje reševati medsebojne probleme, s pogovorom in razpravo. "To pa seveda ne pomeni, da se bodo problemi reševali sami od sebe, ampak bo potrebno vlagati v to mnogo naporov in obojestransko pripravljenosti. Na neki način bi lahko celo rekli, da nam bo sedaj težje, ker je bilo meddržavne probleme najbrž najlažje reševati v obdobju trdne meje, ko smo v kriznih obdobjih poslali na mejo vojsko. Ne da bi s tem sicer kaj posebnega dosegli. Sedaj so potrebni razum, spo-

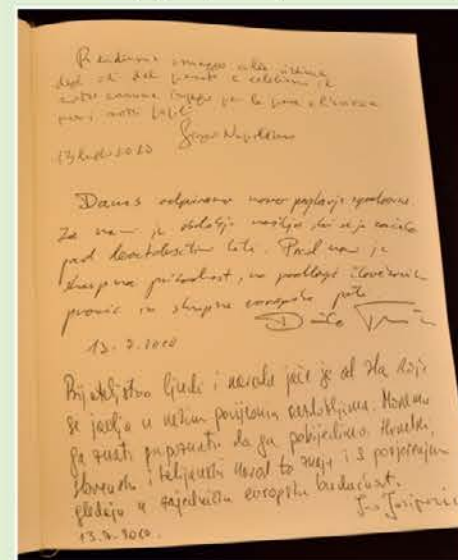
sobnost dogovarjanja in formuliranja jasnih stališč, sposobnost koordiniranega delovanja in ločevanja pomembnih od manj pomembnih problemov. Življenje bo še vedno težko, toda lepše in bolj kulturno", je prepričan minister. Fokus dogajanja se je iz ulice Filzi nato preselil na Trg enotnosti, kjer je na večerni koncert že čakal **Renzo Codarin**, predstavnik državnega Zdrženja Julijske krajine in Dalmacija, za katerega je "to lep dan za vse naše narode. Danes končno spoštujemo spomin vseh in spomin na vse žrtve nekdanjega zla. Simbolnih krajev je veliko: izbrana prizorišča predstavljajo po mojem mnenju spoštljiv kompromis. S tem sem zadovoljen". Podobnega mnenja je bil tudi tržaški škof, nadškof **Giampaolo Crepaldi**: "Danes smo bili priča izrednemu dogodku. Prepričan sem, da je mesto končno obrnilo stran: nesoglasje in zlo ostajata zapisana v

drugih krivic. Vendar je to obdobje že daleč za nami in prišel je trenutek, ko se spominjamo zgodovine s spoštljivostjo, s sočutjem do žrtev in vseh, ki so trpeli. Hkrati pa gledamo v prihodnost z velikim samozaupanjem, kajti Italija in Slovenija sta že v EU, Hrvaška pa bo kmalu članica te povezave", je povedal slovenski državnik in novinarjem zaupal, da so se med pogovori na prefekturi predsedniki strinjali, da manjšine - kljub gospodarski stiski, ki sili v omejevanja proračunske porabe - ne smejo biti oškodovane. O tem so, kot je povedal, govorili kot o zelo pomembnem načelnem izhodišču, kajti manjšine so pomemben del skupnega kulturnega razvoja za naprej. "Mi jih moramo dojeti v smislu priložnosti za nek skupen kulturni razvoj in v tem smislu ne smejo biti prizadete z restrikcijami, ki se dogajajo ta čas", je poudaril. Na vprašanje, zakaj do zgodovinskega srečanja prihaja ravno sedaj, pa je slovenski predsednik odvrnil,

rodni dom, in vsemu trpljenju, ki ga simbolizira spomenik pregoncem iz Dalmacije in Istre. "Tako da mislim, da je na ta način simbolična gesta narcejna", je povedal in v odgovoru na vprašanje, ali bi bil v prihodnje mogoč tudi obisk fojb, poudaril, da ni dobro, če bi se "simbolične geste poskušale multiplicirati, če bi se zgodila nekakšna inflacija. Zdaj moramo iti naprej in domisliti, kako s sodelovanjem treh dežel, treh predsednikov, treh vlad narediti čim več za ljudi", je pojasnil slovenski predsednik. Besede hrvaškega predsednika Iva Josipovića so bile na isti valovni dolžini: "Zgodovina bo pokazala, ali je bilo današnje srečanje zgodovinsko", je dejal; menil pa je, da je bila obeležitev spomina vsekakor dostojanstvena in zelo pomembna za vse tri države. To je začetek novega prijateljstva, miru in skupne prihodnosti. Tudi Josipović je povedal, da so predsedniki govorili predvsem o prihodnosti vseh treh držav. V isti sapi je do-

Kaj so zapisali predsedniki v knjigo?

Predsednik Republike Italije Giorgio Napolitano: "Rendiamo omaggio alle vittime degli odi del passato e celebriamo il nostro comune impegno per la pace e l'amicizia per i nostri popoli".

Predsednik Republike Slovenije Danilo Türk:

"Danes odpiramo novo poglavje zgodovine. Za nami je obdobje nasilja, ki se je začelo pred devetdesetimi leti. Pred nami je skupna prihodnost na podlagi človeških pravic in skupne evropske poti".

Predsednik

Republike Hrvaške Ivo Josipović: "Prijateljstvo ljudi i naroda jače je od zla, koje se javlja u nekim govorijama sastavljima. Moramo ga znati prepoznati, da ga pobijedimo. Hrvatski, slovenski i italijanski narod to znaju i s povjerenjem gledaju u zajedničku evropsku budućnost".

Igor Švab, Walter Bandelli, Drago Štoka, Boštjan Žekš, Rudi Pavšič in Fulvia Premolin

primeru na nivo ignoriranja drug drugega. Mnogi trdijo - kar je po svoje tudi res -, da se je ozračje v zadnjih letih močno spremenilo: med njimi tudi župan Diplazza, ki pa se je v trenutku prihoda treh predsednikov znašel v bistvu osamljen, se pravi brez podpore tistega dela tržaške politike, ki je bila poklicana, da končno ubere pot dialoga. Izbiro Narodnega doma kot eno izmed simbolnih točk spomina je tako znani tržaški desničar imenoval za balkanizacijo celotnega dogajanja in ga predstavil kot zmago slovenske diplomacije nad italijansko.

Najbrž se z njim niso strinjali predsedniki Napolitano, Türk in Josipović, ko so ob 18.35 - kot po programu - v skupnem kombiju dospeli do poslopja, ki je pred 90 leti gorelo v plamenih fašizma. V strogo nadzorovanem območju, kjer se je zbralo več sto ljudi (pretežno Slovencev), so trije državni postavili venec pod tablo, ki sicer nekoliko dvoumni zapisom priča o nekdanji usodi stavbe, in se nato odpravili v notranjščino. V veži, pred vhomod na konferenčno dvorano s slovenskim napi-

Trajanje dogodka v Narodnem domu ni presežilo četrte ure. Predsedniki so nato ponovno stopili na vozilo in se odpeljali do trga pred železniško postajo, da bi postavili venec tudi ob spomeniku italijanskih beguncev oziroma optantov. Na tem mestu sta bila tudi predsednika krovnih organizacij Štoka in Pavšič. Ob njuni vrnitvi k Narodnemu domu sta z ministrom za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjanom Žekšem položila še skupni venec, v pogovoru z novinarji nista nikakor skrivala svojega zadovoljstva.

"Čas bo povedal, da je bil to zgodovinski dan. Prihod treh predsednikov v Trst je simbolično obrnil stran v knjigi dosežanih odnosov in naložil na naša ramena prepričanje, da je treba biti ponosni na našo preteklost in iz nje izluščiti izzive za jutrišnji dan. Zadovoljen sem, da so se našemu vabilu odzvali najvišji institucionalni predstavniki treh obmejnih držav", je dejal **Rudi Pavšič**. **Drago Štoka** pa je prepričan, da smo Slovenci na ta veliki dogodek čakali ves povojni čas. "Za-

Foto IG

rodni dom, kjer se sedaj nahajamo. Trije predsedniki so z obiskom pred obeležjem istrskih beguncev počastili spomin na povojne dogodke. Prisotnost predsednika Štoka in podpisane pred obeležjem optantov je bila s simbolnega vidika tudi pomembna: upam, da so bili predstavniki ezulskih združenj prisotni tudi na ul. Filzi. Strani knjige tega prostora moramo obračati skupaj".

Posebno zadovoljen je bil tudi minister **Boštjan Žekš**. "Ta trenutek doživljam z močnimi čustvi, ker menim, da smo priča prelomnemu dogodku v zgodovini tega prostora. Preteklost je

preteklost, prihodnost pa bodo zaznamovala spoštovanje, razumevanje in sodelovanje". Medtem sta se predsednika **Danilo Türk** in **Ivo Josipović** sestala tudi s predstavniki tiska. "Vsi razumemo krivičnost zgodovine. Vsi razumemo, da je bil požig Narodnega doma prvo dejanje v veliki tragediji, ki jo je povzročil fašizem v 20. stoletju, ki je privedlo do druge svetovne vojne in

da je bilo odločilno posebno datumsko naključje. Pojasnil je, da je takoj, ko ga je predsednik Napolitano 30. maja poklical in mu povedal, da je za 13. julij predviden koncert, pomislil, da se to ujema z 90-letnico požiga Narodnega doma. "Ob tako pomembni obletnici ne bi bilo mogoče iti mimo, treba bi jo bilo tudi z javno manifestacijo obeležiti in na tak način pokazati spoštovanje do žrtev preteklosti", je dejal Türk in dodal, da so se vsi trije

dal, da so govorili tudi o preteklosti, vendar pa se z njo ne gre obremenjevati. "O številkah naj razpravljajo zgodovinarji", je še dejal hrvaški predsednik in se poglobil v prihodnost Hrvaške, ki je nerazdružljivo vezana na Evropsko unijo. Tedaj se je Trg enotnosti začel polniti z množico Tržačanov, ki jih je v soparni julijski večer privabilo - resnici na ljubo - predvsem ime znamenitega italijanskega dirigenta Riccarda Mutija bolj kot želja, da bi bili deležni pomembnega prijateljskega dogodka. Še zlasti ganljivo je bilo na začetku slišati izvajanje treh državnih hi-

Predstavniki institucij stoje poslušajo himne treh držav (foto IG)

zelo hitro sporazumeli in ni bilo težko izdelati nadaljnjih podrobnosti. Po njegovih besedah so trije predsedniki naredili dve simbolični dejanji: poklonili so se žrtvam, ki jih simbolizira Na-

men; takrat se je marsikomu utrnula solza: najbrž istim, ki so bili nekaj ur prej prisotni pred Narodnim domom, in redkim izjemam...

KONCERT NA TRGU ENOTNOSTI V zboru tudi slovenski pevci

V spominu na preteklost je skrb za boljšo prihodnost

Glasba ne bo rešila problemov sveta, a je lahko zelo učinkovito sredstvo za opozarjanje na določene problematike. Umetnost je s politično in kulturno vlogo nastopila kot glavni akter pri uresničitvi zgodovinskega dogodka, ki je povezal Italijo, Slovenijo in Hrvaško, saj so se predsedniki treh držav odločili za pomembno, pravno gesto na povabilo dirigenta Riccarda Mutija, ki že trinajst let obiskuje s priložnostnimi koncertnimi projekti kraje, kjer so vojna, intoleranca in sovraštvo ločili narode. Po srečnem naključju (kljub vsem spremljevalnim polemikam) se je to zgodilo v Trstu na točno obletnico požiga Narodnega doma, kar je dalo celotnemu dogodku še večji pomen: devetdeset let po začetku fašističnega preganjanja so v Trstu praznovali „enotnost“ in potrdili prijateljske stike treh sosednih držav, ki zdaj skrbi-

jo za dobre medsebojne odnose. Zato je koncert na Velikem trgu dosegel višek svoje simbolične vrednosti z izvedbo treh državnih himen, ki so jih zapeli in zaigrali mladi orkestra Cherubini, Italijanskega mladinskega orkestra, Glas-

Ferlan, Patrick Quaggiato in Nikolaj Pintar), skupine La Stagione Armonica, Akademskega zbora France Prešeren iz Kranja in medpokrajinskega zbora Furlanije. Tudi vsebine koncerta so se izražale v treh jezikih s skladbami, ki so govorile o

njegova skladba Libertas animi je pod izkušeno taktirko uspela ohraniti prozornost strukture in fraziranja tudi v masovnem izvajanju, ki je bilo primerna razsežnost slovenske Himne slobodi Jakova Gotovca. V ospredju pozornosti je bil s svojo razsežnostjo Rekviev v c molu Luigija Cherubinija, ki je zazvenel tudi v počastitev 250-letnice rojstva skladatelja. Skladba iz leta 1816 je nastala v spomin na kralja Ludvika XVI., ki je bil obsodjen na smrt v času francoske revolucije. Občuteni, globoko lirični molitvi je Muti dodal temperament, energijo in ekspresivnost solidnega orkestra in navdušenega zbora, katerima je sodelovanje s slavnim umetnikom dalo krila za zagnano, a zelo disciplinirano izvedbo. Morda je izbira Rekvieva za koncert, ki želi spodbujati k prijateljstvu, nekoliko neobičajna: dirigent pa je pojasnil, da je mir voščilo, ki je namenjeno tistim, ki so trpeli in umrli zaradi vojnih dogodkov, a predvsem živim, ki morajo v spomin na preteklost skrbeti za boljšo prihodnost.

PAL

Foto IG

bene akademije v Ljubljani in v Zagrebu, tržaškega konservatorija Tartini (med temi so bili tudi štirje Slovenci iz naše dežele: Mira Fabjan, Mirko

svobodi in miru. 360-članska zasedba je začela koncert z odsevi renesančne polifonije, ki jih je Andrej Misson črpal iz Gallusovega madrigala;

OPČINE VZS-CEO Mitja Čuk

Narava in živalski svet v očeh otrok

“Prijatelj sonce gre počivat in Čarobne barve: to sta samo dva izmed naslovov, s katerimi so gojenci vzgojnozaposlitvenega središča VZS-CEO Mitja Čuk poimenovali svoje likovne stvaritve, katerih glavni temi sta narava in živalski svet. Ravno v teh dneh si je namreč možno ogledati razstavo številnih likovnih, pa tudi ročnih in tkalskih del z naslovom *Živali in narava se veselijo, se igrajo in se spoštujejo...* Slike in drugi izdelki so sad celoletnih umetniških delavnic, ki jih prireja središče Mitja Čuk. Temo razstave so si mladi umetniki izbrali sami: pri delu pa so

jim poleg vzgojiteljev vestno sledili tudi likovna umetnika Marisa Dolce in Dino Usberghi, umetnica Magda Tavčar, ki jim je posredovala svoje znanje na področju tkalstva, in Rino Destri, ki jim je priskočil na pomoč pri oblikovanju mizararskih izdelkov. Poleg likovnih umetnin pa so gojenci spesnili tudi nekaj poezij in napisali svoje misli o naravi in živalih, ki dopolnjujejo slike. V slednjih je opaziti svežino, nežnost in preprostost, ki nam razkrivajo marsikatero pozabljeno resnico: pomembnost medsebojnega spoštovanja, spoštovanja narave in živalskega sveta, pa tudi pomen igre in ve-

selja v življenju, ki ga prevečkrat narekuje hiter tempo in stres. Odprtje razstave, ki se je zgodilo minuli petek, je bilo pred-

da Dutovlje, ki je prisotnim zapel nekaj znanih in prijetnih pesmi. Slike bodo na ogled vse do 23. julija v Bambičevi galeriji na

Foto Kroma

vsem priložnost za prijetno druženje. Večer je namreč popestril tudi pevski zbor Kraška burja iz socialno varstvenega zavo-

Opčinah in sicer s tem urnikom: od ponedeljka do petka od 10. do 12. ure in od 17. do 19. ure. **Patrizia Jurinica**

ŽIVLJENJSKI JUBILEJ Ljuba Smotlak

Plačilo naj bo le zadoščenje

Dne 13. julija je znana zamejska kulturna delavka Ljuba Smotlak slavila visok življenjski jubilej. Rodila se je pred osemdesetimi leti v Mačkoljah kot četrti izmed desetih otrok. Osnovno šolo je obiskovala v domači vasi, nižjo gimnazijo in učiteljske pa v Trstu, kjer je maturirala leta 1952. Izpopolnjevala se je nato v Ljubljani, Kopru in spet v Trstu. Ljuba Smotlak je svoje življenje zapisala eni izmed najtežjih dejavnosti, kar jih človek lahko opravlja: vzgoji otrok. Ta dejavnost je bila v naših krajih še toliko bolj zahtevna, saj je bila vloga vzgojitelja vezana obenem na posredovanje slovenskega kulturnega izročila. Ljuba Smotlak je kmalu razumela razsežnost tega poslanstva in nekoč izjavila, da “pri delu z otroškimi in mladinskimi skupinami ob petju in v organizacijah nasploh” ji je bilo glavno vodilo “v prvi vrsti narodnostna vzgoja”. Zavezanost slovenski besedi in kulturi, zlasti pa petju so ji vliji že

starši. V prvi osebi pa je vse te elemente znala tankočutno posredovati mlajšim generacijam kot učiteljica v Mačkoljah, na Plavju,

Foto IG

na Škofijah, v Žavljah, v Boljuncu in v Dolini. Do upokojitve leta 1985 je bila tudi voditeljica didaktičnih vaj na učiteljski A. M. Slomšek.

Izredno dragocena je bila njena vloga v verskih organizacijah (v Marijini družbi, v Marijini legiji, v Dijaški zvezi, pri Katoliški akciji, pri Apostolstvu sv. Cirila in Metoda), posebno pa pri Društvu slovenskih izobražencev, pri Zvezi cerkvenih pevskih zborov in pri PD Mačkolje, kjer je skrbel predvsem za življenje etnografskega in dramskega društvenega odseka. Bila je soustanoviteljica ženske skavtske organizacije na Tržaškem, Goriškem in Koroškem. Pri vodstvu skavtske organizacije v Trstu je bila 20 let tesna sodelavka vrhovne voditeljice Vere Lozej; kar 25 let je delala v organizaciji, pri postavljanju in vodenju skavtskih taborov. Veselje do petja je udeležena tako, da je ustanovljala in vodila pevne skavtske tabore ter šolske zborčke in jih pripravljala na nastope na šolskih prireditvah in v radijskih oddajah v vseh krajih službovanja. Ustanovila in vodila je otroški in dek-

liški pevski zbor Slovenski šopek, iz katerega so zrasle moči za Mešani cerkveni in društveni zbor Mačkolje. Poskrbela je za izdajo plošče Ob šopku šopek je pripet 1980. Na Radiu Trst A je sodelovala pri ustanavljanju šolskih oddaj Radio za šole leta 1965 in bila njihova koordinatorka več kot desetletje. S svojimi učenci je napisala in izvedla preko 60 oddaj, med katerimi niz oddaj o slovenski ljudski pesmi in intervjuje ljudje pred mikrofonom. Za radijske nastope je pripravljala tudi šolske otroške zborčke. Dragoceno je bilo tudi njeno delovanje kot publicistka na šolskem področju. S kolegicami je namreč napisala učbenik za prvi razred osnovnih šol z naslovom Čebelica: to je bila prva šolska knjiga za slovenske šole v Italiji z barvnimi ilustracijami. V svojem poklicu je Ljuba Smotlak hotela navaditi mladino na veselo sožitje v družbi, v kateri je posameznik le del celote in se zato mora znati obnašati sodejavnost, se pravi, da mora postati in biti soodgovoren za katerikoli uspeh skupine ali se čutiti sokriv za katerikoli neuspeh. “In vse to brez misli na lastne, osebne koristi. Plačilo naj bo le zadoščenje”.

Darovi

Župnija Barkovlje prispeva 100 evrov za potrebne otroke v Ajdovščini.

Za cerkev na Pesku: ob priliki poroke sta Anita in Tarcisio darovala 100 evrov.

Za akcijo nakupa riža otrokom patra Pedra Opeke, ki deluje v misijonu na Madagaskarju

darujejo žene iz Barkovelj 150 evrov.

Obvestilo

Vabilo na duhovne vaje za žene in dekleta, ki bodo od 16. avgusta zjutraj do 18. avgusta zvečer v Domu Blagrov (Le Beatitudini). Vodil jih bo pater Bogdan Rus z Brezij. Prijave Norma tel. št. 040 299409.

Naš vnuk, nečak in bratranec

MITJA JEVIKAR

je 19. julija 2010 z najvišjo oceno

in pohvalo dovršil študij medicine v Trstu.

Iskrene čestitke

VSI DOMAČI

Vabilo na oddih in duhovna srečanja

Drage gospe in gospodične!

Poletje je čas počitnic. Vabim tudi vas, da si privoščite kratek oddih od vsakdanjih skrbi, od truda, od vrveža in od ropotanja. Pridite v kraj, kjer vlada mir in tišina in kjer boste v vsem postreženi kot v hotelu. Ta kraj je Dom blagrov (Le Beatitudini) ob robu Trsta. Dom

stoji na griču sredi gozda, daleč od mestnega vrveža in diredajaja, pa še vedno skoraj v mestu. Odličan kraj za počitek. V tej oazi miru pa ne bomo stale križem rok. Tri dni, 16., 17. in 18. avgusta bomo sledile besedam patra Bogdana Rusa, ki bo prišel med nas z Brezij in nam bo govoril o Božjem nauku. Dvigal bo našega duha od zemeljskih težav in nam vlival pogum za nadaljnje življenje.

Za pojasnila in za prijave se obrnite na gospo Normo Jež, telefon 040 299409, iz Slovenije predklicna šte. 0039. / Nada Martelanc

BORŠT Visok jubilej

Anica Zahar je obhajala 90 let

D očkati 90 let in biti še vedno dovolj trdnega zdravja ter polni dobre volje, je gotovo Božji dar, če pa ima slavljenka še vedno dober glas in veselje s petjem, da vsako nedeljo in praznik redno poje pri maši, je tako tudi razkrita skrivnost za dolgo življenje in lepo starost. Petje! To je recept, ki pomaga, da lepo in zdravo živimo. Ko pojemo, globoko dihamo, uporabljamo prepono in druge mišice, na katere sicer pozabimo. Predvsem pa je znano, ko pojemo, dobro mislimo, se sprostim, ohranjamo duhovno svežino, bistrino uma in vežbamo spomin. To je torej skrivnost jubilentke Anice Zahar iz Boršta, ki je v soboto, 17. t. m., obhajala častljivih 90 let. V cerkvenem zboru pa poje od svojega dvanajstega leta starosti in čeprav ji je v zadnjih letih opešal vid, ji literatura, ki jo izvaja, ne dela težav, saj ima odličen spomin in poje vse pesmi na pamet. Več let je tudi pela pri mešanem zboru Slovenec iz Boršta in se neverjetno natančno spominja mnogih lepih, a tudi težkih tenutkov, ki so jih preživeli v večkrat težkih časih prejšnjega stoletja, ko pa so bili ljudje na vasi vseeno veliko bolj povezani in so drugače občutili željo in potrebo po sodelovanju.

Anica Zahar je bila in je torej navdušena pevka, in dokler je mogla, je zelo rada obiskovala tudi poletne seminarje ZCPZ ter je večkrat pela v združenem zboru na božičnih koncertih, ki jih prireja Zveza. Še eno veliko ljubezen goji slavljenka, in sicer do svojega vrta, saj kot pravi, v njem preživi veliko lepih trenutkov, ko je sredi cvetja ali ji bogato obrodni povrtnina. Delavna in skrbna je in še vedno rada pomaga. V posebno veselje pa ji je, ko pride jesen in dozori oljke, saj ji je obiranje plodov v veselje. Če je vreme lepo in še primerno toplo, je namreč to eno izmed najlepših kmečkih opravil. Zadnja leta, ko se ne čaka več sv. Katarine za začetek tega posla in se z obiranjem navadno začne že konec oktobra ali na začetku novembra, se le redko zgodi, da bi ponagajala mraz in burja. Anici Zahar naj zato ob tem visokem jubileju njeni sovaščani in člani borštanskega zbora iz srca čestitamo in voščimo še veliko zdravih let v krogu svojih dragih s pesmijo v srcu in ustih. Voščilom se pridružujeta tudi uprava in uredništvo Novega glasa.

TOLMIN Pestro kulturno dogajanje ob 100-letnici rojstva Cirila Kosmača

30 let sodobnega knjižničarstva

V galeriji tolminske Knjižnice Cirila Kosmača so v sredo, 23. junija, pripravili spominsko praznovanje in pregled posodobljenja v minulih tridesetih letih, odkar so svojo dejavnost preselili v novo stavbo.

K številnim prireditvam v letu Cirila Kosmača oz. ob 100-letnici njegovega rojstva spada tudi obuditev spomina na tolminsko knjižničarstvo in zelo široko kulturno dejavnost pod njegovim okriljem. Gosta večera sta bila nekdanja direktorja knjižnice Marta Filli in Viljem Leban; spomnili pa so se pokojnega direktorja Ivana Jermola, ki je bil pred tem tudi predsednik gradbenega odbora izgradnje nove stavbe.

Marta Filli, ravnateljica v času pred izgradnjo nove stavbe knjižnice, med njo in še nekaj časa po njej, je opisala, v kakšnih razmerah so delovali v starih stavbah, ko je leta 1954 prevzela vodenje knjižnice le kot nekdanja učiteljica, a so ji dobri svetovalci iz Ljubljane in posebno Marjan Breclj iz Nove Gorice nesebično posredovali svoje bogate izkušnje. Nemalo je bilo težav ob gradnji nove knjižnice, še večji izziv pa je predstavljala

vsebinska in novi stavbi, z vse bolj zahtevnimi potrebami po digitalnem evidentiranju in poslovanju sploh. Knjižnica je bila kulturni hram v celoti, ne le izposoja knjig. V prostorih knjižnice so se vsebinsko bogate, demokratične

lotno Zgornje Posočje, do občine Nova Gorica. S svojo prisotnostjo so ta dogodek nepozabno, pomembno ovrednotili in mu dali dragoceno podporo tudi Slovenci iz Beneške Slovenije. Skupna želja in napoved, da se začenja

nim spremembam naklonjene, pomembne stvari dogajale tudi v času pred osamosvojitvijo in uveljavljanjem demokratičnih sprememb. V njej je bil npr. kot prvi od pomladnih strank tukaj ustanovljen občinski odbor Slovenskih krščanskih demokratov, ki so močno zmagali pri prvih demokratičnih volitvah v takratni Občini Tolmin, ki je obsegala ce-

nov čas brisanja v krajih ob meji privzgojenih ideoloških, nekulturnih predsodkov in da se približuje padec meja v skupnem demokratičnem evropskem prostoru, se še kako uresničuje, tudi s potujočo knjižnico brez meje. Večer spominov je obogatil nastop akademskega pevskega zboru Vinko Vodopivec.

MM

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Albanske ženske

V daljnem sorodstvu imam mlado Albanko. Možev nečak iz Trsta jo je spoznal na enem nešteti verskih srečanj ob Jubilejnem letu v Rimu, kmalu sta se zaročila, poročila, danes zibata. Srečala sem ju morda trikrat, pa še precej sramežljiva sta oba, tako da pravzaprav o Albaniji in albanski kulturi ne vem ničesar. Do januarja letos sem stanovala v hiši z dolgim balkonom, ki je dajal direktno na notranjost ene večjih mestnih telovadnic. Ob večerih sem včasih opazovala treninge gimnastike, košarke ali sofisticirane borilne veščine. Vsaj en večer na leto pa je bil poseben. Širša skupina mladih in manj mladih je najela glavno telovadnico in se ob zvoku daljnega melosa spuščala v neskončno dolga kola, ki so trajala in trajala. Naenkrat je eden od prisotnih mladcev zavihtel ogromno rdečo zastavo z ogromnim črnim grbom na sredi in vsi so plesali okrog nje, kot okrog ognja. Dan kasneje sem brala, da je Kosovo praznoval obletnico osamosvojitve. Druga o Kosovu, o albanski kulturi ali Albaniji nisem žal izvedela ničesar. Kot pač ničesar tudi nikoli ne izvem, če si vprašan ne zastavljam. Danes se mi v mislih vrte vsi ti spomini, ki jih je sprožil pljus besed mlajšega družinskega očeta, drugega možkega, ki se je poročil z Albanko. Skušala sem razumeti, če morda pretirava, sploh nisem mogla verjeti svojim ušesom, ko mi je takole govoril.

"Lahko mi ne verjameš, a res je tako." V rodni državi ženske, katero je poročil in ki je zbežala od prejšnjega življenja (saj je vse govoričenje o zahtevnem "legalnem prihodu" mlatenje prazne slame, ker so priseljenci

vedno, vsaj za določen čas, ilegalci), obstaja realnost, ki presega meje domišljije. V državi, ki bi se o turističnih lepota lahko kosala s Turčijo ali Grčijo, se še vedno ohranja mačistična, ne, naravnost živalska "navada" ugrabitve žensk. Ko je ženska le dovolj zrela in le količkaj prijetna za pogled, moški (sam ali s pomočjo pajdašev) s silo vdere v domačo hišo, jo izvleče in si jo prisvoji, da mu služi na isti ravni kot služabnica. "Lahko mi verjameš ali pa ne, ženska ima v Albaniji isto vrednost kot žival, nič več. In to ti povem jaz, ki sem se v albansko žensko iz Tirane zaljubil in se z njo poročil. Vem, o čem govorim, in trže se mi srce, da je tako. Še bolj pa me boli, da

vse to obstaja in res v velikih razsežnostih, pa vendar nihče ne stori in reče ničesar".

Razdvojeno sem mu postavljala vprašanja, skušala kljub vsemu najti kako "olajševalno okoliščino", morda bi vse to obstajalo v kaki zakotni gorski vasi, on pa ne, vse to obstaja in po celi državi. Še bolj razdvojeno sem se od njega poslovila, vse življenje

se skušam oddaljati od predsodkov, kakršnihkoli stereotipnih predstav, osebe, ki v njih plavajo, so se mi vedno zdele to, kar si jaz ne želim v življenju. In vendar me je ta predstava albanske realnosti iz ust možkega, čigar žena je Albanka, pretresla. Ne vem, če je res tako, ne vem, če taka realnost obstaja le na omejenem ozemlju na albanskih tleh. Še najbolj odmeva v meni ta naš običajni "ne vem, ne poznam", ki je navsezadnje posledica tistega našega običajnega "ne zanima me". Take šokantne predstave realnosti nam vsekakor lahko služijo kot nož, ki zareže v ogrinjalo zabubanosti v naš mali svet.

Komentar

Osmice za velike ljudi

K je so časi, ko smo (ste) se zgrazali nad zastarelim, umazaniam, neciviliziranim kmečkimi življenjem in kolektivno hlepeli po meščanskem etosu, mestnih nebotičnikih, kulturi smoga, prometa in buržoazije. Tudi v naših krajih so veliki močje jedro svojega življenja preživljali v mestnih, tržaških sobanah, srednji močje "meščanskost" izkazovali z arhitektonskimi spački sredi kraške divjine, najmanjši pa ostali tam, kjer so bili njihovi očetje, none in predniki: na kmetih.

"Kako bedna eksistenca, kako smrdljiv konec", so jim klicali možganoriti malomeščani. Le redki odkrito, marsikdo sarkastično in ironično, večinoma pa indirektno, zahrbtno, a prav tako resnično. Kljub vsem poskusom negiranja in preseganja kmečkosti na tem in onem koncu, so marsikateri elementi le te zdržali do današnjih dni: pomislimo na Kraško ohcet, folklorne pojave, noše in puš'le, osmice in sodobnejše agriturizme, predvsem pa lokalne kmečke aktivnosti, kot so vinogradništvo, poljedelstvo, oljkarstvo, reja krav in drobnice. Kmečko življenje in pojavi so v tržaškem in goriškem zaledju zdržali udaru ekonomsko-etičnega buma iz druge polovice prejšnjega stoletja. In ne samo: zadnjih deset, dvajset let je za te aktivnosti in vztrajne, močne ljudi, ki stojijo za njimi, posebno veselo. Vrača se zanimanje za naravne pridelke domačega proizvoda. Veča se povpraševanje po njih, utrjujejo visoki kakovostni standardi kmečkih proizvodov slovenskih ljudi v naših krajih. Utrjuje se zavest o tem, da imajo zmrznjeni kaneloni z zmrznjenim krompirjem in solato v konzervi slabe stranske produkte, zaradi tega raje kupujemo nekoliko dražjo, a bolj-

šo hrano. Osmice ne ponujajo in ne smejo ponujati več slabega vina in pršuta, njihovo število se iz leta v leto večja in tudi konkurenca že opravlja svoje. Pogovarjal sem se z odličnim vinogradnikom iz Saleža, ki priznava, da gre v naših krajih za zdravo, produktivno konkurenco, ki viša standarde kvalitete in poganja slovenski ekonomski vrtljak v teh krajih. Lepo, super, tako naprej. Žal pa me skrbi drugo vprašanje.

Ne zanima me le dejstvo, da bodo osmice nasičene s tržaškimi velelejdici italijanskega porekla, češ "dovolj, da prodamo jajca in šala'm". Ne zanima me, da bo na Kraški ohceti poplava obiskovalstva, ki v zelo pomembni folklorni pobudi ne vidi drugega kot "carolinotov", ki tako zmešano svirajo po harmoniki, bizarno preoblečene množice, ki izvajajo čudne rituale, in domačine, ki prodajajo dobre "strucule de pomi". Zanimalo bi me, da bi mi, Slovenci v naših krajih, znali iz teh elementov naše skupnosti povleči karseda več. S tem mislim predvsem na "lepilni" potencial elementov, ki bi ob pravi, skupni politiki lahko utrdili slovensko skupnost v Italiji. Za to pa niso dovolj že obstoječe odlične pobude posameznikov, ki že uspevajo. Posamezne osmice namreč odlično funkcionirajo, dobili smo že zanimive

publikacije o nošah in gastronomiji itd. Zdi se mi, da bi potrebovali skupino visoko kvalificiranih strokovnjakov (na področjih lokalne ekonomije, kmečkega podjetništva, enogastronomije, antropologije, folkloristike, etnologije, ne nazadnje arheologije), ki bi znali vse te in druge elemente povezati v skupno, trdno celoto. Z raziskovalnim delom, vsebinskim ovrednotenjem in preučevanjem bi sestavili mrežo znanja, lokacij, ponudnikov, ljudi, ki bi sama po sebi veljala kot vizitka za Slovenec v Italiji, komurkoli bi se želel temu prostoru približati. Predvsem pa nam, ki še vedno ne vemo, kaj imamo. Nastalo bi lahko veliko stvari, nekaj bolj, drugih manj realnih: funkcionalno središče znanja sredi Krasa, serija znanstveno utemeljenih in poljudno dostopnih publikacij, "zemljevid" številnih gradišč na tržaškem Krasu in serija čistilnih akcij, ki bi jih obudile, turistično-informativne (večjezične) table na lokacijah, večnamenski vodnik, mreža kolesarskih stez od Glinščice do Štivanca, zbornik ledinskih imen itn.

Dovolj imam nejevernih obrazov ljudi, ki živijo v strogi bližini, pa še niso slišali za osmice, Kraško ohcet, Repentabor, pa seveda tudi Rižarno, Narodni dom, dejstva iz polpretekle zgodovine, ki so vplivala tudi nanje. Odrasle in, roko na srce, mlade iz Nove Gorice ali Kopra, ki ob vsem tem pogledajo z izbuljenimi očmi. A ne samo to: rad bi, da bi sedaj, ko je še čas, poskrbeli za transmissijo vednosti in dediščine v času. Kdo se bo čez 50 let spomnil na Gra'c v Slivnem na pešpoti proti Šempolaju, kraj s tako čarobno močjo, ki ga bolj poznajo znanstveniki iz univerz sredi Italije, kot pa mi sami?

Zdi se mi, da so "osmice" (kot simbol za vse, kar sem prej našteval) lahko danes stvar za "velike ljudi" in "veliko" skupnost. Zasluzijo si najboljše in to jim moramo dati!

Jernej Šček

Severni in severovzhodni predel mesta (26) GORICA, NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS

Mariza Perat

V bližini je cerkva sv. Antona Padovanskega, podružnica župne cerkve sv. Ignacija. Nedaleč stoji trg, imenovan "Piazza Cristo". Tu še lahko vidimo znamenje s Kristusovo podobo. Bližnja ulica Favetti pa se je nekoč imenovala "Contrada Cristo" (Podatki učit. Zore Saksida).

V zadnjih letih življenja je v tem predelu mesta, na Goriščku, danes trgu Medaglie d'oro in nekoč Katarinijevem trgu, živel pesnik Simon Gregorčič. Sem se je leta 1903 preselil z Gradišča pri Prvačini, kjer je bil vikar. Zdravje se mu je namreč slabšalo in v mestu je zdravniška pomoč bila bolj pri roki.

V goriških letih se je Gregorčič večkrat podal na Kostanjevico, kjer se je srečal tudi s p. Škrabcem, profesorjem in znanstvenikom. Ob takih priložnostih je pesnik rad zrl na goriško mesto in na oljčne nasade, ki so se raztezali pred njim. Domnevajo, da je prav tedaj vzklija v njem zamisel o pesnitvi "Oljki" (podatki prof. Lojzke Bratuž).

Gregorčič je zelo rad obiskoval tudi Šolski dom v ulici Croce, kjer je s šolsko mladino imel največje veselje.

Pesnik je umrl v Gorici na svojem domu na Goriščku 24. novembra 1906.

Pogreb pesnika Simona Gregorčiča v Gorici

Iz poročila o njegovem pogrebu v knjigi "Goriški Slovenci" Andreja Gabrščeka, (A. Gabršček: Goriški Slovenci, Ljubljana, 1934 - II.), lahko razberemo, kako zelo je bil pesnik priljubljen in spoštovan. Poglejmo nekaj odlomkov: "Neštete množice našega ljudstva iz Gorice, okolice in dežele in tudi deputacije iz raznih krajev Slovenije so prihajale kropiti našega planinskega slavca. Prišel je tudi nadškof in knez. Dolgo časa je molil ob odru, gledal pesniku v obraz, težko se je zadrževal joka... Po mestu je viselo mnogo črnih zastav..."

S pesnikovega stanovanja na Goriščku je sprevod krenil na Travniki, kjer je v cerkvi sv. Ignacija

bila pogrebna maša. Gabršček poroča, da se je na Goriščku že pred 8. uro zjutraj trlo občinstva, nakar podrobno opiše pogrebni sprevod: "Križ so nosili trije semeniščniki. Sledili so naši deški razredi z vencem in napisom: 'Šolski dom mecen - pesniku', realka in gimnazija z venci in narodnim trakom: 'Slavnemu pevcu goriški gimnazijci', francišskani, kapucini, častna straža 'Sokola' iz Gorice z zastavo, 'Sokol' iz Prvačine, 'Sokol' iz Solkana, voz z venci, mnogi z narodnimi trakovi. Pred vozom s krsto 8 duhovnikov, obrednik je bil dr. Josip Gabrijelčič, ravnatelj semenišča".

Za vozom s pokojnim pesnikom so se poleg drugih uvrstili sorodniki in bližnji rojaki, duhovniki, uradniki, profesorji, društva, učiteljske z vencem, narodne gospe z vencem in trakovi in nad 4000 oseb. Poleg najvidnejših kulturnih in drugih predstavnikov so bili prisotni ljubljanski župan Ivan Hribar, župnik Jakob Aljaž, pisatelj duhovnik Ksaver Meško, msgr. Ivan Trinko.

Po pogrebu se je sprevod vrnil na Gorišček in tu so se od pokojnika s poslovnim govorom prof. Berbuča in s pesmijo "Nazaj v planinski raj" zboru Pevskega in glasbenega društva, ter pozdravom dr. Ozvalda v imenu mladine, Goričani poslovili.

Zatem je sprevod po Soški dolini krenil proti Kobaridu. Povsod so pesnika pričakovali množice ljudstva. Ob prihodu v Idrsko je iz bližnjega Kobarida prišlo več kočij, nakar so gasilci iz Idrske in Kobarida z gorečimi svečami spremljali prevoz. Krsto s pokojnikom so prenesli v cerkev v Kobaridu. Ob njej je vso noč stala častna straža. Naslednje

jutro je sprevod po pogrebni maši krenil proti griču sv. Lovrenca na Libušnjem. Tu so pokojnika prenesli v cerkev in ga nato pokopali tik cerkvenega zidu. Grob je obrnjen proti jugovzhodu (Andrej Gabršček: Goriški Slovenci, 1934, II. knjiga, Ljubljana, Samozaložba). Novembra 2006, ob 100-letnici pesnikove smrti, je v Gorici v cerkvi sv. Ignacija na Travniku bila slovesna sv. maša, katere se je udeležilo mnogo Goričanov, pa tudi Tržačanov ter Gregorčičevih rojakov s Kobarškega in Tolminskega, ki so tako dokazali, da je spomin na pesnika v njih še vedno živ.

/ dalje

Iz pogovora s predsednikom Türkem v posebni številki tednika Mladina Slovenija, dežela z mešanico različnih kapitalizmov

Življenje v Sloveniji se je v tem poletnem času delno umirilo in je postalo bolj spokojno tudi za tiste, ki trdo delajo ves preostali čas, da bi morala lahko premagali krizo in druge težave ter si zagotovili kolikor toliko znosno in primerno življenje. Toda dogodkov je še zmeraj veliko, spodbujajo in ustvarjajo jih pretežno politika, res pa je tudi, da je javnost do dogajanj s takim obeležjem čedalje bolj ravnodušna.

Tudi letos je ob začetku poletnega obdobja izšla posebna številka tednika Mladina, v kateri so objavljeni intervjuji s petnajstimi znanimi osebnostmi s političnega in drugih področij. Časnikar Janko Lorenč je ob predstavitvi predsednika države dr. Danila Türka zanj zapisal, "da ne išče ravnotežij, temveč se ravna po lastnih načelih, ki nimalokrat pomembno odstopajo od slovenske običajnosti". Govori previdno in v očitni težnji, da bi ustrezal tako desnici kot levici v slovenski družbi. Rekel je, da je predsednik vseh Slovencev oz. državljani, o čemer pa bi glede na njegove javne nastope in stališča včasih lahko podvomili. V dolgem pogovoru je utemeljeval državno priznanje, ki ga je izročil šefu nekdanje tajne policije Tomažu Ertlu, ni pa se izrekel o svoji zlovesči izjavi, da so žrtve

povojnih pobojev v Hudi jami drugorazredna tema. Državni poglavar se je izognil tudi omembi komunizma kot nemu izmed treh totalitarnih sistemov v 20. stoletju. V novi številki revije Demokracija je časnikarka Pe-

Danilo Türk

likor toliko znosno in primerno življenje. Toda dogodkov je še zmeraj veliko, spodbujajo in ustvarjajo jih pretežno politika, res pa je tudi, da je javnost do dogajanj s takim obeležjem čedalje bolj ravnodušna. Tudi letos je ob začetku poletnega obdobja izšla posebna številka tednika Mladina, v kateri so objavljeni intervjuji s petnajstimi znanimi osebnostmi s političnega in drugih področij. Časnikar Janko Lorenč je ob predstavitvi predsednika države dr. Danila Türka zanj zapisal, "da ne išče ravnotežij, temveč se ravna po lastnih načelih, ki nimalokrat pomembno odstopajo od slovenske običajnosti". Govori previdno in v očitni težnji, da bi ustrezal tako desnici kot levici v slovenski družbi. Rekel je, da je predsednik vseh Slovencev oz. državljani, o čemer pa bi glede na njegove javne nastope in stališča včasih lahko podvomili. V dolgem pogovoru je utemeljeval državno priznanje, ki ga je izročil šefu nekdanje tajne policije Tomažu Ertlu, ni pa se izrekel o svoji zlovesči izjavi, da so žrtve

čnih prvin. Če kje, nam je uspelo v tem, da smo v Sloveniji tudi v prehodnem obdobju v nov družbeni sistem ohranili razmeroma dobro socialno varstvo ljudi".

Časniki in revije se zmerom objavljajo prispevke o Trstu, tamkajšnjih Slovencih in o vlogi Trsta v prihodnosti. Vse zaradi 90-letnice požiga Narodnega doma. Rimski dopisnik časnika Delo Tone Hočevar je v komentarju z naslovom *Zdravljica na Trgu zedinjenja Italije* menil, "da sta predsednika Napolitano in Türk glede sprave naredila, česar prej ni naredil še nihče na italijanski in

slovenski strani". V tedniku Mladina so zapisali, "da bi brez Slovencev Trst še naprej umiral na broke". V tedniku Demokracija pa so ponovili znano ugotovitev iz preteklosti, namreč, "če je Ljubljana veljala za srce slovenskega narodnega ozemlja, so Trst imeli za njegova pljuča". V zavešti Slovencev v matični državi Trst nima več zadostnega mesta in vloge, zato bodo prispevki, objavljeni v prejšnjih dneh, morda prispevali k njihovem ozaveščanju. Opozorimo naj še na več prispevkov, ki so jih objavili v novi številki Pogledov, štirinajstodnevnik za umetnost, kulturo

in družbo. Igor Škamperle je napisal članek z naslovom *Trst je lep, vendar ga ni lahko razumeti*. Pri tem omenja, da je ob požigu Narodnega doma pred 90 leti množica na ulicah preprečevala gasilcem dostop do goreče stavbe in od navdušenja huronsko vpila. V seriji omenjenih člankov je tudi tisti Dušana Jelinčiča, v katerem razmišlja o slovenski narodnosti in identiteti v današnjem Trstu. Slovenski časnikarji zahtevajo nujno posredovanje predstavnikov države, državnega poglavarja Türka, predsednika vlade Pahorja in ministrice za kulturo Majde Širca, za ureditev katastrofalnih razmer v medijskem prostoru. "Ne gre za politično akcijo, ne višamo si plač, ne borimo se za privilegije", so zapisali, hočemo le eno: delati v profesionalnem okolju, neodvisnem od pritiskov politike, uprav in lastnikov medijev. Opozorili so, "da sta neurejeno lastništvo in pomanjkljiva zakonska zaščita časnikarjev že privedla do krize v uredništvih vseh večjih javnih občil v Sloveniji."

Kampanjo za lokalne volitve prvi začel Jankovič

Kampanjo za lokalne volitve v Sloveniji, ki bodo v oktobru, so prvi začeli v Ljubljani, vodi pa jo tamkajšnji župan Zoran Jankovič. Pisateljica Marinka Fritzkunc je v kolumni, objavljeni v novi številki tednika Reporter, zapisala, "da je nekaj davno izjokanega tedaj, ko začne ljubljanski župan javno stokati, da ga ne marajo, ker je tujega rodu. Potem res ni čudno, da ni samo Ljubljancem padlo v oči, kako pod njegovim županovanjem slovenska prestolnica srbsko poje".

Marijan Drobež

Ajdovščina Začeli graditi nov mladinski center in hotel

Spoložitev temeljnega kamna se je 15. julija uradno začela gradnja mladinskega centra in mladinskega hotela v Ajdovščini. Investicija v 1,344 milijona evrov bo sofinancirana tudi iz evropskih sredstev, saj je ajdovski občini uspelo pridobiti kar 800.000 evrov nepo-

sveta Ajdovščina in občinski svetnik Andrej Rutar, so mladi v Ajdovščini s tem prostorom dobili možnost, da se bodo na enem prostoru združile vse dejavnosti, ki so zanimive za mladinsko populacijo.

Ajdovski župan Marjan Poljšak pa je poudaril, da je ta investicija

Ajdovski župan Marjan Poljšak

potrebna predvsem zaradi širjenja univerzitetne in raziskovalne dejavnosti. Na območju, kjer je sedaj mladinski center, bo v prihodnje nastal nov raziskovalni center novogoriške univerze.

vratnih sredstev. Projekt je trenutno sredi prve faze, ko so porušili star obstoječi objekt. Po krajši slovenski ob postavitvi temeljnega kamna se je pričela

gradnja nove stavbe, v katerem bodo večnamenska

dvorana s barom, koncertna dvorana, učilnica, multimedijaska soba, sobe za vaje, delovni kabinet, pisarne ter vsi ostali prostori, potrebni za delovanje mladinskega centra. Južna polovica mansarde pa bo namenjena prostorom mladinskega hotela.

Gradnja bo zaključena najkasneje do konca letošnjega leta, takoj nato se bodo začela zaključna dela društvenih prostorov ter ureditev okolice, kar naj bi dokončali do marca 2011.

Vrednost pogodbenih del je 1.189.417 evrov, v celoti pa je projekt vreden 1,344 milijona evrov. Prvo fazo projekta bodo v višini 800.000 evrov sofinancirali Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj, ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za mladino ter občina Ajdovščina, medtem ko je drugi del projekta v celoti strošek občinskega proračuna.

Kot sta na slovesnosti povedala predsednik Mladinskega

"Primerneje je, da so mladi na tem mestu, kjer se bo zgradil nov objekt, saj so v bližini športni park in številne možnosti rekreacije ter preživljanja prostega časa", je

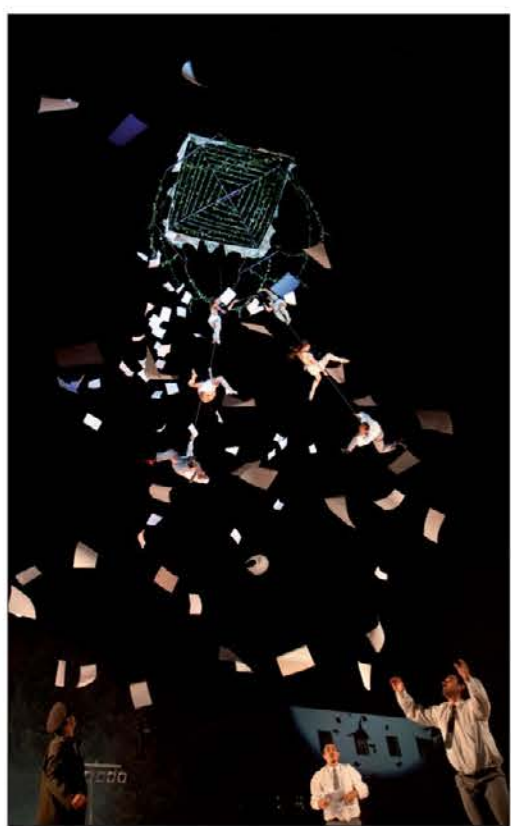
še dejal Poljšak.

Območje Pal že danes velja za zeleno oazo mesta, z novim objektom pa bo še korak bliže načrtom, da tu nastane športno-rekreativno in turistično središče. Poleg prostora za dejavnosti mladih bo namreč občina Ajdovščina s projektom pridobila tudi nove turistične nastanitve, pretežno sicer namenjene mladinskim izmenjavam, pa tudi drugim mladim obiskovalcem mesta. Skupaj s športnim parkom Pale, športnimi in otroškimi igrišči, progo za ekstremno kolesarjenje in izhodišči mnogih pohodnih poti na eni strani ter bogato tehnično in kulturno dediščino ob Hublju na drugi, imata nov mladinski center in hotel več možnosti za kakovostne vsebine programov, ki jih bo ponudil.

SNG Nova Gorica / Festival Ana Desetnica Sapo jemajoč "zračni" spektakel Voala'

Zelo velika množica gledalcev si je na travniku pred Slovenskim narodnim gledališčem v četrtek, 8. julija, ogledala izreden, slikovit gledališko-pevski-akrobatsko koreografski dogodek, ki ga je izvajalo osem gibčnih članov skupine iz Argentine Compania de espectaculos aereos. Na višini več deset metrov so štiri dekleta in ravno toliko fantov, pripeti na jeklene "vrvi", te pa na "četverkotnik", viseč na zelo visokem žerjavu, izvajali čudovite figure in pokazali res veliko gibčnosti, spretnosti in harmonije v gibih. Seveda pomena besede vrtočlavica ti

"leteči umetniki" res ne poznajo! Zelo lepe in domišljeno izvedene koreografije, nekatere popestrjene z rekviziti (dežniki, zlati in srebrni lističi, ki so se usuli na oder), so dajali vsemu še bolj čaroben nadih. K sugestivnosti so prispevali tudi lep poletni večer in seveda barvni svetlobni efekti, ki so izrazito razsvetljevali prizorišče. Ritem predstavi je dajala glasba v živo, ob glasu harmonike, s pevko, pa tudi postajenačelnik, ki je usmerjal štiri "poslovneže". Ti so doživeli nepričakovano pustolovščino. Gledalci so strmeli v nebo in občudovali dogajanje na njem in seveda

navdušeno ploskali izvajalcem v zahvalo za tako nenavadno visoko v zraku "lebdečo predstavo". Uprizoritev je bila ponudba uličnega festivala Ana Desetnica, ki je prvič pristal tudi v Novi Gorici, kot je pred spektaklom v pozdravnem nagovoru povedal direktor SNG Nova Gorica Jože Čuk. Pobudnik večera je bilo SNG Nova Gorica v sodelovanju z Mestno občino Nova Gorica.

IK

Turizem

Slovinci pred odhodom v tujino raje prej kupijo tujo valuto

Slovenski potrošniki pred odhodom v tujino kupijo tujo valuto na bankah ali menjalnicah, medtem ko jih le nekaj na poštah ali potovanjih plačuje s kartico. To je med drugim pokazala raziskava MasterCard Europe v sodelovanju z raziskovalno agencijo Mediana drugič izvedla v Sloveniji.

Skoraj polovica vprašanih, ki so bili vključeni v raziskavo, pred odhodom na počitnice v tujino še vedno kupi tujo valuto na banki, medtem ko jih 2,5 odstotka v tujini plačuje s karticami. 60 odstotkov vprašanih kljub pred-

hodnemu nakupu tuje valute na počitnice ali potovanje vzame tudi plačilne kartice, pri čemer je 32 odstotkov nakupov v tujini plačanih s plačilno kartico.

Kadar slovenski turisti potujejo na priljubljeno počitniško destinacijo Hrvaško, je delež kartičnega plačevanja manjši, in sicer znaša 23 odstotkov nakupov. Slovenci na počitnicah ali potovanjih s karticami največkrat plačajo gorivo ali pa hrano in pijačo.

Večina slovenskih potrošnikov, ki so sodelovali pri raziskavi, je v zadnjih dveh letih dopustovala v tujini, 70 odstotkov pa jih odhod v tujino načrtuje tudi letos.

Pred odhodom na počitnice ali potovanje 16 odstotkov slovenskih potrošnikov počitnice rezervira prek spletnih strani turističnih agencij.

Namen raziskave MasterCard Index je spoznati način uporabe plačilnih kartic in nakupovalnih navad potrošnikov, se seznaniti z njihovim pogledom na osebne finance in opredeliti vpliv svetovnega gospodarskega nazadovanja. Tako je raziskava pokazala tudi, da finančno stanje v slovenskih gospodinjstvih v primerjavi z lanskim letom ostaja enako oziroma je malo slabše, saj manj kot polovici vprašanih uspe na koncu meseca kaj pri-

varčevati. Glede na raziskavo se 30 odstotkov slovenskih potrošnikov s svojimi prihodki komaj prebije čez mesec. Večina potrošnikov meni, da bo ostalo finančno stanje v njihovem gospodinjstvu v naslednjem letu nespreme-

njeno, prav tako večina trdi, da so se cene v zadnjem letu dvignile, a je po mnenju več kot polovice ravno zdaj primeren čas za večje nakupe.

Raziskava MasterCard Index je pokazala, da večina vprašanih plačilno kartico povezuje z načinom

plačila in denarjem. Slovenski imetniki kartic imajo v povprečju 2,4 kartice na osebo, največkrat pa uporabijo debetno kartico. Povprečno imetnik kartic tovrstno plačilno sredstvo uporablja že več kot pet let in vsaj enkrat tedensko.

Na pobudo Srenje Dolina in strokovne službe SDGZ - SERVIS

Sole 24 ore o davčnem režimu za srenje

Deželni zakon Furlanije J. K. z dne 5.1.1996, št. 3, vsebuje predpise o združenjih in konzorcijih družinskih gorskih skupnosti. Take "skupnosti" so v naših krajih poznane kot "srenje". Omenjeni zakon sicer navaja podrobne predpise o priznanju pravne osebnosti in vpisa v deželni register, vendar pa se ne ukvarja z davčnimi aspekti "srenj".

Odrta je bila tako cela vrsta zadev in predvsem osnovno vprašanje: se "srenje" lahko primerjajo z občinami in drugimi javnimi ustanovami, npr. z ustanovami za ločeno upravljanje premoženja (it. "usi civici"), ki so oproščene davkov na dohodke?

Srenja Dolina, ki je že pred časom dosegla pravno priznanje Dežele FJK, je želela, da se to osnovno vprašanje pojasni in da se istočasno rešijo tudi ostali davčni aspekti raznih vrst delovanja in storitev, ki jih namerava "srenja" opravljati. V ta namen je v sodelovanju s strokovno službo družbe Servis d.o.o. - s.r.l., ki deluje v okviru Slovenskega deželnega gospodarskega združenja pripravila in odposlala Deželnomu ravnateljstvu Agencije za prihodke dopis ("it. Interpello") in postavila

več vprašanj. Sodelavec te službe, komercialist Stevo Kosmač, je postavil naslednja vprašanja:

1) lahko "srenjo" obravnavamo kot javno ustanovo in je zato oproščena davkov na dohodke?

2) če to ni tako, lahko srenjo obravnavamo kot nekomercialno ustanovo in zato le-ta plačuje davke ter DDV samo na morebitne občasne komercialne dejavnosti? V ta namen je "srenja" navedla tudi dejavnosti, ki jih namerava opravljati;

3) mora tudi "srenja" kot vse druge nepridobitne ustanove oddati obrazec EAS? Na dopis, ki ga je Srenja oddala 3. marca letos, sicer ni odgovorila Deželna Agencija za prihodke, saj, kot kaže, gre za prvi primer ne samo v deželnem okviru, temveč tudi na vsedravnem nivoju. Zato je poslala dopis svoji osrednji službi za pravne nasvete v Rim in ta je pred kratkim, to je 24. junija 2010, poslala odgovor.

Očitno so na osrednjem ravnateljstvu Agencije za prihodke v Rimu pripisali precejšnjo važnost in utemeljenost postavljenih vprašanj, saj so odgovor objavili tudi na spletni strani www.agenziaentrate.it in to kot "risoluzione" št. 69/E z dne 7.7.2010.

Tudi najbolj razširjen italijanski gospodarski dnevnik "Il Sole 24 Ore" komentira v članku z dne 8.7.2010 odgovor, ki ga daje davčna uprava. V povzetku odgovor pravi:

1) "srenje" niso javne ustanove, saj imajo pravno priznanje Dežele kot privatne ustanove; poleg tega pa imajo pravico do raznih storitev le člani "srenje", ne pa širša skupnost določenega kraja;

2) na najemnine kmetijskih zemljišč "srenje" ne plačujejo davkov, saj je davek na kmetijski dohodek v breme najemnika. Na najemnine ostalih zemljišč in zgradb pa mora "srenja" redno plačevati davke. Če "srenja" ne le občasno, temveč redno opravlja komercialne dejavnosti, mora poskrbeti tudi za obdavčitev storitev z DDV-IVA. Davčna uprava tudi pojasnjuje, da sekanje drv in brezplačni odstop članom ni obdavčen. Gotovo so pa obdavčene storitve in prodaja dobrin, ki jih bi "srenja" opravljala proti plačilu. Ostalo je sicer odprtih še nekaj vprašanj, kot so konvencije z javnimi ustanovami za urejanje poljskih poti in gozdov: v teh primerih bo treba preučiti posamezne vrste storitev;

3) davčna uprava ne daje točnega

odgovora glede obveznosti obrazca EAS: v bistvu prepušča sami "srenji" možnost, da presodi, če so njene dejavnosti pretežno komercialne ali ne.

Do tu razlaga strokovnjaka Servis-a Steva Kosmača. Po mnenju predstavnika dolinske srenje Vojka Kocjančiča pa "Uradno pojasnilo Agencije za prihodke oz. Davčne ministrstva dodaja še en kamenček težki poti priznanja pravega statusa naših srenj in bo morda prispevalo tudi k lažjemu dialogu z Zemljiškoknjižnim uradom.

Agencija namreč nedvoumno označi srenje, ki so dobile pravno priznanje Dežele na osnovi zakona št. 3/96 za privatne ustanove, ker njih usluge lahko koristijo samo člani - lastniki, ne pa celotna skupnost. To je izredno pomembno, ker se tako enkrat za vselej naredi konec dvoumno odnosu med občinami in srenjami, ter se ne bo več istovetilo srenj z užitninskimi pravicami ("usi civici"). Srenje bodo seveda v novem svojstvu morale plačevati davke, kar pa ni največje zlo, temveč le to, kar so vedno počele".

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Nagradni natečaj za diplomska, magistrska in doktorska dela na temi: Slovenci v zamejstvu, Slovenci v izseljenstvu

Namen natečaja je spodbujanje raziskovalne dejavnosti dodiplomskih in podiplomskih študentov na področju zamejske in izseljenške tematike in s tem krepitev zavesti o njeni pomembnosti za ohranjanje slovenske identitete v matični domovini in zunaj njenih meja.

Na nagradni natečaj se lahko prijavijo kandidatke in kandidati iz Republike Slovenije in tujine. Predmet nagradnega natečaja so diplomska, magistrska in doktorska dela, ki so jih zagovarjali na kateri koli univerzi v Sloveniji ali zunaj nje, ki obravnavajo tematike slovenskih skupnosti zunaj meja RS.

Na natečaj Urada lahko kandidirajo tudi dela, ki kandidirajo na drugih podobnih natečajih.

Upoštevana bodo dela, ki so jih zagovarjali v obdobju od 01.11.2009 do 31.10.2010.

Nagrajena bodo tri dela za področje zamejstva in tri dela za področje izseljenstva; podeljeni bosta prvi nagradi za vsako od področij v višini 800 evrov ter po dve nagradi v višini 600 evrov. Na predlog strokovne komisije se Urad lahko odloči tudi o večjem številu nagrad v eni od kategorij, vendar skupno število nagrad ne sme presežati skupnega števila razpisanih nagrad (6) in fonda 4.000 evrov. Vsote so v neto zneskih.

Najboljša dela bodo na željo nagrajencev prejeta tudi priporočilo Urada za objavo. Strokovna komisija bo ocenjevala diplomska, magistrska in doktorska dela z različnih področij na temo slovenskega izseljenstva, oziroma zamejstva. Pri tem bo upoštevala naslednje osnovne kriterije: izvirnost teme - pristopa, uporabnost v smislu ohranjanja slovenske identitete zunaj meja Republike Slovenije in povezanost z njo ter strokovnost, zahtevnost in interdisciplinarnost dela. Sodelovanje naloge na natečaju se šteje kot soglasje avtorja, da se prispelo delo obdrži v arhivu Urada.

Način in rok prijave na natečaj

Kandidati naj na naslov Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Komenskega 11, 1000 Ljubljana, s pripisom "ZA NAGRADNI NATEČAJ", pošljejo ali dostavijo en vezan izvod svojega dela v trdih platnicah, potrdilo o uspešno opravljenem zagovoru diplomskega, magistrskega ali doktorskega dela z razvidnim datumom zagovora in kratak življenjepis z osebnimi podatki in kontaktnim (tudi elektronskim) naslovom.

Strokovna komisija bo dela sprejemala do vključno 01.12.2010, rezultati natečaja bodo predvidoma znani do sredine pomladi 2011. Svečana podelitev nagrad bo v začetku maja 2011.

Dodatne informacije dobite na tel. 01 230 80 00 (vsak delavnik med 9h in 15h).

Zdrava prehrana

Poleti je treba posegati po lahkih jedeh

Reča nit poletne prehrane bi morala biti raznovrstna sezonska hrana, predvsem sadje in zelenjava. Jedi, polne kalorij, so v poletnih dneh manj primerne. Zaradi vročine in močnejšega

ohranjanja dobrega počutja, so sporočili z Zavoda za zdravstveno varstvo Celje. Zdravniki in prehranski strokovnjaki v vročih dneh odsvetujejo uživanje pijač, ki vsebujejo kofein, alkohol ali velike količine

znojenja je zelo pomembno redno in načrtno pitje vode za

sladkorja, saj te pijače povečujejo odvajanje tekočine iz

teles. Za potešitev žeje in dobro delovanje organizma potrebujemo predvsem vodo. Tatjana Škornik Tovornik z omenjenega zavoda poudarja, da nas najbolj odžehja navadna, neoporečna voda. Odrasel zdrav človek naj bi v povprečju na dan popil okoli dva litra vode. Priporoča tudi pitje nesladkanih zeliščnih čajev in sadnih sokov, ki vsebujejo 100-odstotni sadni delež.

V poletni prehrani je treba prednost dati beli vrsti mesa, ribam in drugim morskim dobrotam. Priporočljive so tudi stročnice, jajca in manj mastno mleko ter mlečni izdelki. Izbiramo lahko tudi med polnovrednimi žiti in žitnimi izdelki, kot so temne vrste kruha, riž, testenine in razne kaše. Tudi pripravo hrane je treba prilagoditi letnemu času, kar pomeni opustitev termičnih postopkov obdelave hrane. Namesto tega lahko hrano dušimo, kuhamo v sopari in se izognemo dodajanju maščob. Poleg vseh vrst mesa lahko na žaru pečemo tudi zelenjavo, dobrodejne za naše dobro počutje so tudi zelenjavne juhe, ki vsebujejo veliko hranilnih snovi in tekočino. Zelo okusne in zdravju koristne samostojne jedi pa so solate.

Poletne počitnice

Na Hrvaškem pričakujejo do 5% več gostov iz Slovenije

Na Hrvaškem naj bi letos letovalo od tri do pet odstotkov več gostov iz Slovenije, ki naj bi zaradi višine potnih stroškov počitnikovalci predvsem v Istri in na Kvarnerju, manj pa v Dalmaciji, je pred dnevi za Vjesnik ocenil direktor Hrvaške turistične skupnosti v Ljubljani Goran Blažič. "Čeprav imajo Slovenci radi Dalmacijo, posebej tamkajšnje otoke, pot do južnih območij hrvaške obale podraži njihove počitnice tudi do 300 evrov. Za ta denar si lahko privoščijo dvo- ali tridnevni oddih v Istri in na Kvarnerju", je menil Blažič.

Vjesnik piše, da na počitnice na Hrvaškem pride vsak drugi prebivalec Slovenije. Slovenski turisti so, kljub temu da so mnogi od njih del črnega turističnega trga, izjemno pomembni za Hrvaško. Kot se je lani pokazalo, na njihovo odločitev za počitnice

ne vplivajo politične napetosti, dodaja časnik.

"Obstaja dobra osnova za letošnje zvišanje prihodov slovenskih turistov od tri do pet odstotkov, in sicer zaradi več razlogov. Prvi je občutno izboljšanje političnih odnosov", je nadaljeval Blažič. Pojasnil je, da se slovenski turisti odločajo za Hrvaško tudi, ker je blizu, ker jo poznajo in imajo zato najboljše možnosti za ugodne počitnice. Izpostavljata, da je bilo do konca maja za dva odstotka več sloven-

skih nočitev kot v enakem obdobju lani, čeprav je bilo letošnjega maja celo za 20 odstotkov manj slovenskih turistov kot maja 2009. V prvih pe-

tih letošnjih mesecih je Hrvaško obiskalo 153.215 slovenskih turistov, kar je odstotek več kot v enakem obdobju lani. Obenem so letos zabeležili 486.937 nočitev, kar je v primerjavi z lanskim letom, kot omenjeno, zvišanje za dva odstotka.

Lani je bilo na Hrvaškem 1.010.279 turistov iz Slovenije, kar je za štiri odstotke manj kot leta 2008, medtem ko je število nočitev doseglo 6.145.254, kar je približno na ravni iz leta 2008, še poroča Vjesnik.

Goran Blažič

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljč
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 20. julija, ob 14. uri.

Razmišljanje

CD Brucea Springsteena

Pred dnevi mi je Elvio prinesel domov CD z londonskega koncerta Brucea Springsteena. Bila sem ga takoj vesela, že od mladih let imam rada tega ameriškega pevca, ki ga sicer zadnja leta le malokdaj poslušam. Takoj sem naložila CD, glasba je prijetno polnoprilna svetlobo poletnega dne, mene pa je zanimalo, kdo nam ga je podaril. Adriano, je povedal mož in nasmehnila sem se ob spominu na njegovega sodelavca, ki mu po žrtvovalno nosimo v dar buteljke slovenskega vina v zameno za kak prost vikend v službi. Sicer je bilo na začetku nekoliko drugače. Za Adriana smo vedeli, da se družijo s skrajno desnico, še preden je postal šef v podjetju, kjer dela moj mož. Že ko sta skupaj brala številke in je on slišal, kako se Elvio v Križu v slovenščini razgovarja z domačini, ga je obtožil, da na delu govori "sovražni jezik". Elvio je bil zaprepačen, jaz pa sem se spomnila na Adrianove oči in sama ne vem,

lanja. Ko sem bila sodelavka na Radiu Trst A, sem vodila neko oddajo o rok glasbi in literaturi. Še sedaj se spominjam, kako smo snemali v studiu, kjer smo imeli tehniko, ki je bil znan prvrženec desnice. Komaj je čakal, da bom jaz na vrsti v režiji, kajti rad je imel pesmi, ki sem jih zbirala, večkrat pa sem mu še prevajala odlomke iz literature. Tedaj sem spoznala, da tisti fantje in dekleta, ki jih tako radi imenujemo fašiste, poslušajo iste pesmi, kot jih poslušam jaz, hodijo na iste koncerte in sanjajo iste sanje in ljubezni.

Ob takih spoznanjih sem rasla, spoznala sem ljudi različnih političnih prepričanj, spoznala sem mlade, ki so se imeli za fašiste, a so radi zahajali v Slovenijo in včasih sem jih učila svojega jezika. In rasla sem mimo sovražstva, mimo predsodkov. Nikoli nisem zaklepala vrat v moj svet, ljudi sem vedno gledala v oči in mimo oči globoko v dušo. Prepričana sem namreč, da včasih ne izbiramo

svojega političnega privrženstva čisto samostojno, svobodno.

Na nas, predvsem v mladosti, vplivajo okoliščine, starši, družba. Včasih smo preveč površni in o vsaki stvari, tudi o politiki premalo razmišljamo. In prepričana sem, da so dobri in pošteni ljudje povsod, ne glede na barvo, vero, spolno usmerjenost, kulturo

in ne nazadnje politično prepričanje.

Pri Adrianu se nisem zmotila. Leto potem, ko je slovenščino označil za "sovražni govor", je spoznal rusko dekle in se vanjo zaljubil. Letos sta se poročila in Adrian ne pravi, da so slovenska dekleta najbolj prijazna dekleta. Govori rusko, pa tudi nekaj slovenskih besed zna, ko ima potrebo, me rad pravi, naj mu kaj prevedem. In komaj čaka, da bosta prišla z mlado ženo k nam v Slovenijo na obisk. Nove izkušnje in življenje prijateljstvo sta mu odprla oči in spoznal je, da so tudi na drugem bregu dobri in prijazni ljudje, ki, tako kot on, radi poslušajo Brucea Springsteena. In sanjajo o morju, prijateljstvu in ljubezni.

Nikoli v življenju se nisem kregala z ljudmi, zaradi narodnosti ali političnega prepričanja. Težave sem imela samo s takimi, ki so bili nepošteni, krivični ali lakomni, pa ne glede na raso ali ideologijo. Najlepše pa mi je bilo vsakič, ko sem se lahko z znanecem, ki je imel sicer popolnoma drugačne nazore, v miru in v prijateljskem duhu pogovorila. In ob tem sem rasla in razumela. Kajti samo tedaj, ko skušamo razumeti druge, smo resnično ljudje z veliko začetnico.

Suzi Pertot

Spoštovani g. ravnatelj, prof. Joža Lovrenčič!

Pismo

"Te dni sem bil večkrat v Vaši družbi, seveda posredno, prebiral sem Vaša pisma, ki ste jih po vojni pošiljali hčerki Nini v Gorico in Trst, vašo prisotnost pa sem čutil tudi na predstavitvah v Ljubljani, Trstu in Gorici, ko sem prisluhnil ljudem, ki so Vas poznali in imeli radi in so o Vas oz. o Vaši hčerki Nini govorili z največjo ljubeznijo.

Zapisal sem ravnatelj, čeprav vem, da ste to službo leta 1944 sprejeli pod določenim pritiskom in izključno iz čuta dolžnosti ter v skrbi, da bi goriškim rojakom po 25 letih fašističnega raznarodovanja in vojni končno omogočili šolo v slovenskem jeziku, pa čeprav je to šolo dovolila nemška zasedbena oblast. Pričevanje dr. Karla Bonuttija, ki je bil dijak na tej šoli, je bilo na goriški predstavitvi polno občudovanja in zavesti, da ste s svojo prisotnostjo in pedagoškim delom sicer skrbeli za čim bolj temeljito izobrazbo dijakov, predvsem pa za utrjevanje narodne zavesti in ljubezni do slovenstva. Dr. Bonutti je izrecno omenil tudi vlogo, ki jo je v tem smislu imel Vaš bodoči zet, prof. Rado Lenček. Vas, ki med vojno niste bili član nobene politične organizacije, niste pa upoštevali t. i. "kulturnega molka", ker ste to imeli za nesmisel, je to "ravnateljstvo" iz globoke ljubezni do svoje prizadevanje Goriške drago stalo. Ko so pouk v Gorici zaradi vojnih razmer prekinili, ste se vrnili v Ljubljano in tu preživeli še tiste dramatične aprilske tedne, ko se je nasilje tudi do civilistov stopnjevalo in ko se je ustvarjala posebna psihoza, tako da ste skupaj z družino in mnogimi drugimi civilisti, ki sicer niso imeli nobene krivde ali vloge v domobranskih vrstah, a so vedeli, da je v revolucionarnih razmerah skrajno nevarno ostati v Ljubljani, šli preko Ljubelja.

Niste imeli sreče. Ko bi na konec vojne počakali na Primorskem ali bi šli preko Soče ter pri nas počakali na zaveznike, bi se verjetno vaša življenjska usoda čisto drugače obrnila, tako pa ste bili s prvim transportom iz Vetrinja vrnjeni na Jesenice in le srečno naključje, da vas je tam videl neki Vaš bivši dijak, s činom partizanskega častnika, ki vas je poznal in vedel, da niste noben narodni izdajalec, ampak, obratno, velik narodnjak in neutrudjen delavec, vas je rešilo, da niste nadaljevali poti

proti Kočevskemu Rogu. Od 27. maja 1945 ste bili v priporu, nato pa na procesu 19. januarja 1946 zaradi te "ravnateljske izkušnje" obsojeni na dve leti zapora s prisilnim delom. K sreči so Vas po nekaj mesecih pomilostili, izgubili pa ste državljanske pravice in so vam zaplenili tudi košček zemlje na Dobravi pri Kropi. Kot je zapisal prof. Faganel v uvodu v knjigo Vaših pisem Nini: "ker se moralna justifikacija ni posrečila, ga (Vas) je komunistična oblast kulturno likvidirala, in sicer z izločitvijo njegovih (Vaših) del iz vseh knjižnic in z dosmrtno nezmožnostjo objavljanja". Lahko si samo predstavljam, kako ste se počutili, Vi, ki ste bili iz svojega najglobljega bistva idealist, ki ste doživeli uničenja prve svetovne vojne, ki ste se zaman trudili kot član jugoslovanske delegacije pri mirovnih pogajanjih v Parizu, da bi se za Slovence bolj ugodno rešila usoda Primorske, ki ste leta 1920 doživeli drugo begunstvo in nato v Ljubljani, v ne najlažjih okoliščinah, poučevali, prevajali, pisali svoja literarna dela s stalno željo in mislijo, da bi s svojim delom lahko koristili rojakom, ki so na Primorskem ljubovali 'laškemu' – kot se je v tistih časih reklo – raznarodovalnemu pritisku.

Čeprav ste večino svojega življenja preživeli daleč od svoje ljubljene Goriške in ste veliko večino svojih del napisali daleč od tega prostora, lahko mirno za pišem, da ste po vsebinah in čutenju izrazito primorski ustvarjalec. Nedvomno ste spadali v goriški literarni krog prvih desetletij 20. stoletja, ki so ga sestavljali Ivan Pregelj, ki je bil na goriški gimnaziji tudi Vaš profesor in mentor, Narte Velikonja, Alojz Gradnik, Alojzij Res, Lojze Remec in tudi France Bevk, pa še koga bi lahko naštel.

Literarna kritika ugotavlja, da ste s svojimi pesmimi, ki ste jih objavljali v Domu in svetu, v slovenski prostor vnesli zametke ekspressionizma in da je veliko zani-

manja vzbujal tudi simbolizem, ki je značilen za vaše verzje.

Veliko ste pisali prav o naših ljudeh in njihovih stiskah. Na misel mi npr. prihajajo Vaši spomini Med Scilo in Karibdo, ki jo je v ponatisu izdala GMD leta 1954 in v kateri ste pripovedovali o razmerah, v katerih ste zrasli in se

življenjsko odločali. Da ste tudi pesnik, sem sicer spoznal, ko sem po maturi pristopil k zboru Fantje izpod Grmade in je naš zborovodja Ivo Kralj nekoč hotel ponoviti Prelovčevu uglasbitev Vaše jaz bi rad rudečih rož. Pesem sem sicer že slišal, a pel sem jo prvič in takrat na glaskah prebral, da ste avtor besedila. Zanimivo pa je, da so se tega besedila lotili tudi drugi skladatelji, čeprav o Prelovčevi pesmi lahko trdimo, da je skorajda ponarodela. Še ena vaša pesem me je nekoč močno nagovorila, naslova se sicer ne spominjam natančno in tudi ne vem več, kje sem jo bral, a je bila pretresljiva, ker je govorila o begunstvu, kot lahko napiše le človek, ki je to travmatično usodo tudi sam doživel. Prav prijetno in zanimivo pa je branje vaše povesti Cerovškov gospod o duhovniku, planincu, pesniku, človekoljubu in narodnem buditelju Valentinu Staniču, gotovo enem največjih primorskih ljudi, ki smo jo pri GMD ponatisnili leta 1973 v posebni publikaciji o Staniču, ki smo jo na pobudo Marjana Breclja izdali ob 200-letnici njegovega rojstva. Ko smo v redni zbirki za leto 2001

pri GMD tiskali vašega Sholarja iz Trente, je bilo zame branje tega vašega epa v velik užitek. Posebno mi je ostala v spominu predstavitev v Devinu, ko je naš dragoceni sodelavec, grafični oblikovalec, slikar in gledališki igralec Franko Žerjal poskrbel, da so zaživele verzje, ki opisujejo prihod Studentovske družbe na devinski grad: "Kaj sholarju so daljave, / meri z lahko jih nogo / naj ga sonce žge z višave, / naj mu zvezde svetijo. //... Tako počoj priprtovali / sholarji so v Devin pred grad, / ki je strmle na sivi skali / v poletnega večera hlad". //

Gotovo vam usoda ni bila mila. Iz pisem ljubljene hčerki je mogoče razbrati, v kakšnih razmerah ste živeli v povojni Jugoslaviji, ko ste ostali brez dela oz. pokojnine in niste smeli objavljati. Povsem jasno pa pride do izraza izredna družinska enotnost čutenja, saj je iz pisem mogoče razbrati, da ste bili vsi zelo složni in povezani, tako zelo, da ste lahko celo živno sanjali in v nekakšni telepatiki povezanosti občutili in vedeli marsikaj eden o drugem in obratno.

Še nekaj, na predstavitvah so povedali, da ste zadnja leta življenja v celoti – in to v heksametrih – prevedli Ovidove Metamorfoze v slovenščino. Glede na vse te hude preizkušnje, ki ste jih preživeli, me zanima, kaj ste si mislili, ko ste v slovenščino prelivali verza: inde genus durum sumus experiensque laborum / et documenta damus qua simus origine nati? Saj ste presneto zares in na svoji koži ter koži svojih najdražjih spoznali, kako smo ljudje trdi ter kaj vse lahko človek prenese.

Vaša hčerka Nina, ki je ves ta čas hranila pisma, ki ste ji jih pošiljali, je v pismu, ki ga je poslala založbi in dr. Rozini Šventovi, ki je knjigo vaših pisem Nini uredila in jim napisala temeljito redakcijsko poročilo, ob hvaležnosti, da je knjiga izšla, izrazila veselje, ker se na ta način vračate v širšo slovensko zavest. Ne vem, če je to res v dobesednem pomenu besede, vem pa, da so si bili vsi, ki so ta Vaša pisma Nini vzeli v roke in jih prebrali, enotni, da je to knjiga, ki pusti v bralca globoko sled na čustveni ravni in posredno tudi na ravni poznavanja vaše osebnosti in posredno tudi vseslovenske polpretekle zgodovine.

Zdaj pa končam. Prosim Vas, da tam v nebeškem Jeruzalemu z isto skrbjo, kot ste za živga, mislite in posredujete za nas, ki vztrajamo pri delu za stvari, ki so bile tudi vam drage. Hvala in zbogom!"

Vaš Marko Tavčar
Devin, na god svetli Mohorja
in Fortunata 2010

Novi pogledi psihologov in pedagogov Mladim primanjkujejo moške vrline?

Vloga očeta v družini v zadnjih sto letih se je zelo spremenila. Posebno še po drugi svetovni vojni in po letu 1968 se je protest mladine proti vsemu, kar je dišalo po avtoriteti, povečalo. Nazadnje še feminizem in postmoderna družba, ki jo lahko tudi imenujemo narcistična družba, sta naredila svoje. Vse to je počasi spreminjalo vlogo očeta. Katero nalogo ima oče dandanes? Biti mora dober tovariš ženi in otrokom in na enakopravni podlagi mora sodelovati pri skrbi in zaščiti družine. Očetje – tako pravijo psihologi – so "tretji člen" v družini, tisti, ki se vrinejo med materjo in otrokom. Vendar kaj pome-

igra le sekundarno vlogo. Oče ima pravzaprav nenadomestljivo vlogo v otrokovem življenju šele tedaj, ko pride otrok v puberteto tam z 12 letom in se začneja zanimati tudi za odrasli svet. Oče seveda je bil vedno prisoten v družini, vendar nikoli ni kot mati v nekem "simbiotičnem" stiku z otrokom. Dandanes ko je postala družina nekaj res "majhnega", tri ali največ štiričlanska družina, obstaja kot nikoli prej nevarnost, da postane odnos med materjo in otrokom preveč ekskluziven in izoliran. Otroci tako tudi postajajo vedno bolj razvajeni in se mora ves svet vrteti okoli njih. Mati lahko postane nek zid med otrokom in realnim svetom. Moderni očetje se včasih tudi pustijo povleči v ta začarani krog in težave se še bolj povečajo. Kaj je dandanes postalo očetovstvo? Kaj

je postalo moškost? Gotovo je postalo vse bolj nedoločeno in tuje. Nemalokrat se zgodi, da se oče igra s sinovi na dvorišču in dobi opozorilo, da ni dobro tako hrupno igrati, da zakaj moški morajo vedno biti tako grobi... Sodobna družba tudi prepogosto kritizira vsako agresivnost, tudi če je pozitivna in vidi v njej nekaj nevarnega. Vendar psihologi so se zavedali, da današnjim mladim generacijam primanjkujejo prav "moške" vrline. Oče -pravijo pedagogi- bi moral stopiti v odnos z otrokom z namenom, da se v otroku razvijejo tudi "moške vrline", v obratnem slučaju bo otrok prikrajšan. Vendar katere so "moške" vrline v našem postmodernem tehničnem svetu? Gotovo niso več mladi proti očetu in proti avtoriteti, ki je ta skoraj nima več. Mladi potrebujejo očeta predvsem, da bi z njimi sodelovali, da bi jih v polnosti sprejel, jih branil, jim dal občutek varnosti, jim razlagal kompleksnost današnje družbe.

KN

Očarljiv indijski svet (2)

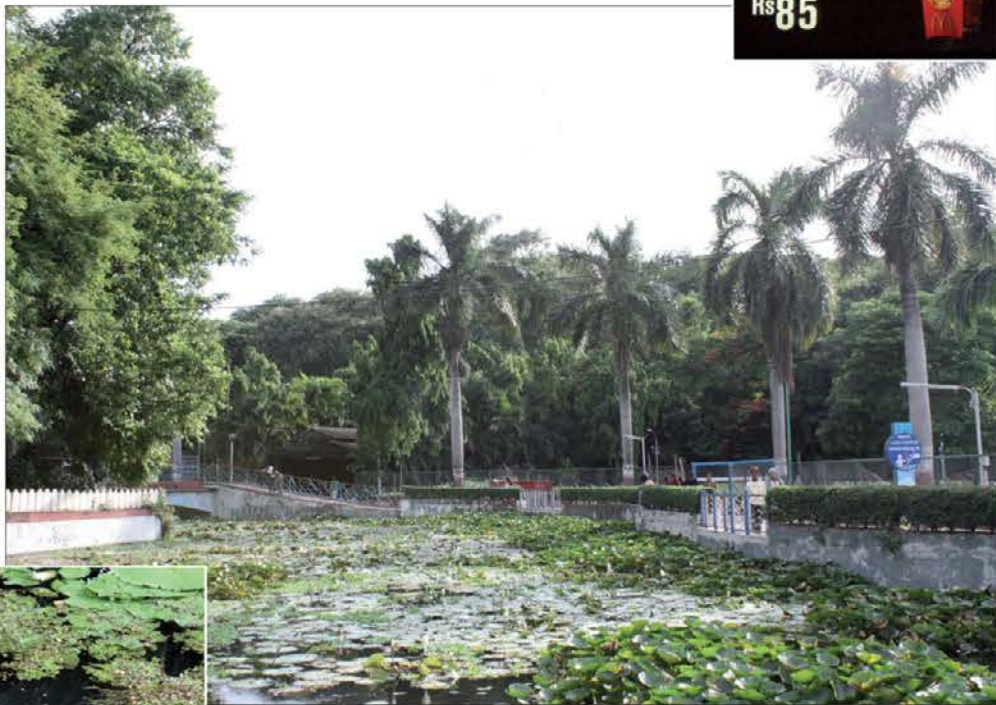
Bollywood in globalizacija v deželi protislovij

Teško je opisati Indijo, ker je tako različna od vsega, česar smo vajeni. Lahko bi uporabila oguljeno frazo "dežela nasprotij" ali "dežela protislovij", ki sem jo tolikokrat brala v opisih Indije. A kaj, ko bralcu, ki Indije ni nikdar videl, ne pomeni veliko. Teško si je predstavljati Indijo, moderno Indijo, razpeto med templji, duhovnostjo, religioznostjo, ki se skriva globoko v vsakem Indijcu, in modernimi trgovskimi središči, ki rastejo kot gobe po dežju. Teško si je predstavljati stroga družbena pravila, ki ženski ne dovoljujejo, da bi v javnosti kazala ramena ali kolena, ker se to ne spodobi. Če gledamo filme, ki jih proizvaja Bollywood, lahko opazimo, da so igralko oblečene prav tako kot dekleta z zahoda. Pa čeprav so bollywoodski filmi zelo

priljubljeni, se bo večina indijskih deklet še vedno oblačila zelo dostojno, izogibala se bo razkazovanju golih ramen in kolen. Mogoče moram nekaj besed nameniti Bollywoodu, ko ga že omenjam. Gre za indijsko filmsko industrijo, ki ima stoletno tradicijo. Beseda Bollywood je spoj dveh besed: ameriške svetovno znane filmske industrije Hollywood in znanega indijskega mesta Bombay, ki se mu po novem pravi Mumbai. Film, ki tu nastanejo,

vsebujejo veliko glasbe in plesa, različnih preobratov in zelo dramatičnih scen. Jezik, ki ga govorijo, je hindi, a dodajajo tudi veliko angleških besed in Indijec ti bo zagotovo povedal,

videti, kako Indijci radi plešejo in koliko moških dejansko pleše. Ko sem šla ven, sem začudena opazovala plesišče, kjer se je dobesedno trlo moških, ki so navdušeno plesali in skakali, veliko žensk pa je sedelo pri strani in samo

da je jezik, ki ga uporabljajo v teh filmih, neka bollywoodska spakedranščina. Film, ki te vrste so zelo priljubljeni med Indijci vseh starosti. Glasbo, ki je nedvomno pomemben del bollywoodskega filma, vrtijo v vseh klubih in neverjetno je

opazovalo. Pa preidimo spet h kontrastom, ki sem jih skušala opisati. Mesto Pune, v katerem se nahajam, je polno protislovij. Bogati ljudje, z dobro izobrazbo, dobrimi službami in barakarska naselja v isti neposredni okolici. Napisi "keep Pune green" (ohrani mesto Pune zeleno) ali "keep the environment clean"

pokrit z rutami in šali. Ko sem se končno opogumila in vprašala nekega Indijca, zakaj je tako, mi je nemudoma razložil, da je zaradi onesnaževanja. Ko sem šla malo v center, na glavno ulico, ki nosi ime po Mahatmi Gandhiju, in se malo sprehajala, sem naletela na trgovsko središče. V mestu jih je kar nekaj, na različnih koncih.

(ohrani čisto okolico) krasijo zidove ob cesti, a tik pod njimi lahko vidiš kup smeti. Koši za smeti so naokoli po mestu dobrina, ki je Indijci ne poznajo. Da ne omenim onesnaževanja, ki ga povzročajo razne tovarne, avtomobili, tovornjaki in podobno. Veliko Indijcev se vozi z motorjem. Najprej sem opazovala, koliko ljudi ima obraz

Nisem se uprta skušnjava in sem kar vstopila. Preden vstopiš, te pregledajo varnostniki. Ko vstopiš, nisi več v Indiji. Zdi se ti, da si v Evropi, in malček ti je hudo pri srcu, ker se sam ne veš, kako naj bi na to globalizacijo reagiral. Pogledala sem naokoli in videla veliko Indijcev, ki podlegajo zakonom potrošništva in se iz trgovskega centra vračajo s polnimi vrečami stvari, ki za Indijo niso nikakor tipične. Dobro veš, da si ta luksuz lahko privoščijo le nekateri. Čudiš se, kako so lahko Indijci tako navdušeni nad vsem, kar prihaja z zahoda. Zakaj? Čemu? Vstopiš v znano restavracijo s hitro hrano (imena ne bom navedla, a lahko seveda ugibate) in pregledaš meni. Ko opaziš vegetarijanski hamburger in jedi s panirjem, tipičnim indijskim mlečnim izdelkom, se sam pri sebi nasmehneš. Res je tudi tja prodrla globalizacija, a na svoj način in prevzela je nekaj malega iz kulture, v katero se počasi pogreza. Sam pa si še vedno razdvojen in ne veš, ali je to dobro ali ne.

Slavica Radinja

Vsestransko uspešno SP, veliko presenečenj, pa tudi dolžnikov Španija, Forlan, Slovenci in še kaj

Tudi zgodovinsko nogometno svetovno prvenstvo na afriških tleh je torej za v arhiv. S svojim prvim najzlahtnejšim naslovom so Španci - ki so tudi evropski prvaki - pač

Torres (čeprav na mundialu v senci tudi zaradi zdravstvenih težav), duhovna voditelj pa sta edina veterana, Katalonca Casillas (mogoče najboljši vratar na svetu, tokrat z ogromnimi zaslu-

sti razpolagal z najbolj izstopajočima zvezdnikoma letošnjega SP, neupogljivima Sneijderjem in Robbom, ki so še enkrat dokazali, do kam lahko normalno enajsterico privedejo poteze zunajserijskih šampionov. Evropski zmagovalni oder je s tretjim mestom dopolnila Nemčija, ki bo najverjetneje v Stari celini še dolgo edina alternativa Španiji. Elf manekna Loewa je bila kljub porazu v kvalifikacijah proti Srbom do tesnega neuspeha v polfinalu celo najbolj prepričljiva izbrana vrsta, saj je dobesedno pregazila tako Capellovo Anglijo (4:1)

kot Maradonovo Argentino (4:0). Postregla je z najboljšima

Novi svetovni nogometni prvaki dvigujejo pokal

Diego Forlan, najboljši igralec SP-ja

potrdili, da so ta čas nesporno prva nogometna veselila. Uvodne ugotovitve gredo obvezno prav varovancem umirjenega dedka Del Bosqueja, ki so po začetnem nepričakovanem porazu proti Švici nato stopnjevali svoj učinek in zaslužno ugnali vso konkurenco. Mlada španska generacija ima poleg tega še veliko rezerv, v Južni Afriki je dejansko docela prepričala le v polfinalu proti Nemčiji in finalu proti Nizozemski, glavnina njenih zmag pa je dozorela z minimalnim izidom 1:0. Je pa res, da so nogometaši z Iberskega polotoka protagonisti v najboljših domačih klubih (v prvi vrsti pri Barceloni, deloma pa tudi pri madridskem Realu), ki med drugim sodijo v evropski vrh. Celota je homogena, v njej pa izstopajo žonglerji, kot so junak finala Iniesta, Xavi, Villa,

gami za uspeh in zaslužno častjo, da je kot kapetan dvignil pokal) in srednji branilec, senator Puyol. Skratka, zmagal je brez dvoma najboljši. Izjemen dosežek je tudi nastop v finalu Holandske. Če je bila Španija najboljša ekipa, je bila Nizozemska najmočnejša. Žogobrcarji ne ravno prefinjenih nog, toda izjemne fizične energije (proti boljšemu tekmeču se je v finalnem obračunu kazala predvsem v obliki grobih prekrškov, ki pa sodijo k igri), so skorajda prisilili Špance k streljanju enajstmetrovk. In ne pozabimo, da so prej v četrtfinalu poskrbeli za mogoče največji vrh. Celota je homogena, v njej pa izstopajo žonglerji, kot so junak finala Iniesta, Xavi, Villa,

Ganski navijači

mladima igralcema SP Muelerjem in Oezilom, obnesla pa se ji je mešanica narodnosti in torej različnih značajev znotraj postave. Kot evropska klasika sta se Nizozemska in Nemčija navsezadnje profilirali na tekmovanju, v katerem pa so Italija, Francija (kot smo že pisali) in Anglija popolnoma razočarale.

Veliko presenečenje južnoafriške prireditve pa sta bila Urugvaj in Paragvaj, ki sta povsem zasenčila velika južnoameriška dolžnika Argentino in Brazilijo. Urugvaj je predstavil morda nogometno najbolj privlačnega igralca mundiala Diega Forlana, kateremu je po nesrečno zadeti vratnici v zadnji sekundi tekme za tretje mesto ves stadion nameril iskren in bučen aplavz. Svetlolasec, pravi virtuozi, je postregel s krasnimi zadetki in duhovito igro. Nekaj ogromnega pa so naredili njegovi vedno skromni soigralci in strateg Tabarez (se ga spominite pri Milanu?), ki so prišli na prag kolajne. Tudi bratanci iz Paragvaja pod vodstvom trenerja Martina so sijajno opozorili nase kljub navidezno povprečni garnituri, ki pa so

jo krasile poudarjene kolektivne in značajske vrline. Z razliko od razvpitih kariok in selecciona, ki pa sta ob prvih težavah prav klavarno popustila. SP je tudi pokazalo, da ostajata Azija (po podvigih Japonske, Kitajske in Južne Koreje v prejšnjih izdajah v domačih logih) in Oceanija (Avstralija ni ponovila igre iz Nemčije, Nova Zelandija pa je bila edina neporažena ekipa prvenstva, a je šla po treh neodločenih izidih vseeno domov po kvalifikacijah) na nogometnem zemljevidu zgolj eksotika, tako kot navsezadnje Afrika, katere čast je rešila solidna Gana s četrtfinalom in smolo na robu polfinala. Svetovno prvenstvo v hladni JAR pa je bilo - smo pri koncu - res lep dogodek, primerno organiziran in promoviran, s polnimi in varnimi stadioni, nujnim zlom simpatičnih vuvuzel in predvsem kakovostnimi nogometnimi predstavami. Planetarno doživetje, ob katerem naj še enkrat snamemo kapo pred lepim vtisom, ki ga je zapustila Slovenija. HC